

НАУКОВА СПІЛЬНОТА

www.spilnota.net.ua

ТРИДЦЯТЬ СЬОМИ ЕКОНОМІКО- ПРАВОВІ ДИСКУСІЇ

ISSN 2522-963X

Матеріали міжнародної науково-
практичної інтернет-конференції

ЕКОНОМІЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

28 травня 2019 р.

Львів
2019

Тридцять сьомі економіко-правові дискусії (економічне спрямування): матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. - Львів, 2019.- 125 с.

УДК 330+340 (063)
ББК 65+67я431

ISSN 2522-963X

В збірнику опубліковані доповіді з економічних та юридичних питань, які оприлюднені на сайті www.spilnota.net.ua.

Збірники матеріалів науково-практичних інтернет-конференцій включаються до наукометричної бази даних "PIHЦ/RSCI".

Адреса оргкомітету:
79016, м. Львів, а/с 1621
E-mail: spilnota.net.ua@ukr.net

Оргкомітет Наукової спільноти не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

ЕКОНОМІЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Економіка, організація і управління підприємствами, галузями, комплексами

*Гур'янов Дмитро Олександрович
студент Черкаського державного
бізнес коледжу*

ОСНОВНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Стан ринку праці та динаміка процесів в сфері зайнятості населення відносяться до соціально-економічних параметрів, які здійснюють особливий вплив на суспільний розвиток та конкурентоспроможність національної економіки. З одного боку, ринок праці – це складовий елемент економічної системи, від якого залежать напрямки і темпи макроекономічного розвитку, а з іншого – опосередковує вплив макроекономічної політики на життєвий рівень населення. Також ринку праці відводиться важлива роль в забезпеченні ефективності та успішності проведення ринкових реформ.

Дослідженню аналізу процесів розвитку національних ринків праці у контексті глобалізації світової економіки присвячено наукові розробки С. Бандура, Р. Білсбороу, І. Бузько, С. Калініної, Х. Кларка, Е. Лібанової, Л. Лісогор, І. Миценка, Л. Михайлової, І. Петрової, В. Петюха, С. Пирожкова, А. Поручника, М. Піоре, А. Порта Дж. Харіса та інших.

На початок 2018 року зайняте населення працездатного віку становить лише 64,5 %, що демонструє найнижчий рівень зайнятості за останні 8 років. Найвищий показник зайнятості спостерігався у 2013 році 17 889,4 тис. осіб, а в 2015 році – 15 442,0 тис. осіб. і спостерігається скорочення кількості зайнятого населення. Проаналізувавши структуру безробітного населення відмітимо, що у 2018 році в Україні, найбільшу питому вагу серед причин незайнятості займали звільнені за власним бажанням (33,5%) та звільнені з економічних причин (23,9%) від загальної кількості безробітних. Найменшу питому вагу серед причин незайнятості займали демобілізовані з військової строкової служби (0,7% безробітних).[1]

З огляду на ріст безробіття, який в Україні становить на кінець 2018 року 9,4%, варто зазначити, що у порівнянні з показниками деяких країн Європейського Союзу (Іспанія – 16,%, Італія – 10, Хорватія – 9,5) і це прийнятний показник. Хоча за даними Євростату рівень безробіття в Євросоюзі складає в 2018 році 7,3%.[2, с.4]

Що стосується України то у питанні сприяння зайнятості населення важливу роль відіграє Державна програма зайнятості. Відповідно зазначеної програми визначено такі головні завдання:

- підтримка створення нових робочих місць і продуктивної зайнятості;
- формування ефективної структурної та регіональної політики зайнятості;
- диференційований підхід до скорочення обсягів виробництва та забезпечення допомоги звільненим працівникам;
- удосконалення схеми суспільних робіт із метою забезпечення їх прийнятності і доступності для безробітних;
- сприяння самозайнятості і поліпшенню системи надання грошової допомоги безробітним;
- легалізація тіньової зайнятості;
- впровадження нестандартних режимів робочого часу як тимчасового заходу призупинення зростання безробіття;
- впровадження на державному та регіональному рівнях механізми захисту вітчизняних товаровиробників і товарів;
- стимулювання державних і приватних роботодавців до створення нових робочих місць із мінімальними витратами.[2, с.5]

Що стосується забезпечення реалізації права громадянина на працю та отримання за неї гідної винагороди, то з огляду на Державну програму зайнятості буде здійснений комплекс заходів, спрямованих на удосконалення ринку праці та системи працевлаштування, випереджаюче зростання зайнятості у малому і середньому бізнесі, та у сфері послуг. Ці заходи мають компенсувати негативний вплив на ринок праці тих зрушень, які відбуватимуться у структурі національної економіки під впливом глобального конкурентного середовища.

У свою чергу розширення національного ринку праці здійснюватиметься за такими напрямками: реструктуризації державних підприємств із залученням інвестицій для розвитку підприємництва у виробничій сфері на основі модернізації застарілих і створення нових робочих місць; встановлення сприятливого інвестиційного режиму для підприємств, на яких створюються нові робочі місця; запровадження системи державного замовлення на створення нових робочих місць та забезпечення зайнятості населення на оплачуваних громадських роботах; надання державної підтримки депресивним регіонам; підтримка самостійної зайнятості населення та розвиток підприємництва; використання потенціалу вакансій і незайнятих робочих місць; економічне стимулювання підприємств що до створення робочих місць для безробітних і підтримка підприємницької ініціативи безробітних, зокрема шляхом зменшення відсотків за кредитами для суб'єктів господарювання, що створюють нові робочі місця в регіонах із критичною ситуацією на

ринку праці; стимулювання фахівців дефіцитних професій для працевлаштування у сільській місцевості.

Також першочерговими заходами державної політики зайнятості є: запровадження системи довгострокових прогнозів попиту на робочу силу за професіями та формування за результатами прогнозування державного замовлення на підготовку кваліфікованих кадрів; розвиток співпраці між навчальними закладами і підприємствами (роботодавцями) з метою формування, відтворення та збереження кадрового потенціалу, підвищення його кваліфікації; запровадження системи підготовки кваліфікованих робочих кадрів на підприємствах; гарантування надання першого робочого місця випускникам навчальних закладів різних ступенів акредитації, підготовлених за державним замовленням.

Як засвідчив аналіз, вітчизняного ринку праці має складну структуру. Підкреслимо, що формування ринку праці в Україні, його прогнозування та розвиток, є невід'ємною частиною функціонування вітчизняної економіки. Тому сприяння зайнятості населення, розвиток людського капіталу, протидія безробіттю, легалізація тіньової зайнятості, мають координуватися з політикою і основними програмами соціального та економічного розвитку держави.

Список використаної літератури:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> – 2014 р.
2. Ткаченко Л. Фінансово-економічна криза і ринок праці України // Праця і зарплата. - 2016. - № 4. - С. 4-5

*Кириленко Наталія Олександрівна
студентка II курсу Київського
національного торговельно-
економічного університету*

*Науковий керівник: Рибак Руслана
Іванівна, старший викладач,
Київський національний торговельно-
економічний університет*

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Економічна безпека підприємства набуває важливого значення у ринкових умовах господарювання. Головною метою управління економічною безпекою є забезпечення продуктивної роботи та раціонального використання ресурсів, певного рівня діяльності персоналу

та якості господарських процесів підприємства, стимулювання нарощування виробничого потенціалу. Основні функціональні цілі економічної безпеки: забезпечення технологічної захищеності та досягнення високої конкурентоспроможності технічного потенціалу суб'єкта; якісна правова захищеність діяльності підприємства; захист комерційної таємниці.[1] Від правильної ідентифікації загроз та вибору вимірників їхнього прояву, залежить ступінь точності оцінювання економічної безпеки підприємства, реальності комплексу необхідних заходів для попередження й усунення небезпеки.

Критерій економічної безпеки - сукупність характеристик, на підставі яких можна зробити висновок про наявність чи відсутність економічної безпеки діяльності підприємства. З метою кількісного оцінювання рівня економічної безпеки підприємства виділяють кілька підходів до вибору критерію:

- індикаторний підхід – стан економічної безпеки визначається системою індикаторів, що являють собою порогові значення показників діяльності підприємства в різних функціональних сферах. Стан економічної безпеки підприємства оцінюється порівнянням фактичного та нормативного рівнів показників;

- ресурсний підхід – економічна безпека визначається на основі стану та рівня використання корпоративних ресурсів за окремими сферами використання. Корпоративними ресурсами при цьому вважаються фактори бізнесу, що сприяють досягненню цілей діяльності;

- програмно-цільовий підхід – оцінка економічної безпеки підприємства базується на інтеграції сукупності показників у розрізі кількох ієрархічних рівнів (використовуються кластерний, багатовимірний аналіз тощо);

- міжфункціональний підхід – економічна безпека підприємства визначається результатами, отриманими від співпраці усіх учасників бізнесу (прибутку чи інших результатів). Крім того, використовується також зіставлення витрат на розвиток бізнесу (реінвестований прибуток) та витрат, необхідних для гарантування економічної безпеки.

Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства здійснюється на підставі визначення сукупного критерію через зважування й підсумовування окремих функціональних критеріїв. [2]

Часткові функціональні критерії економічної безпеки визначають за формулою:

$K_f = Z_y : (B + Z_p)$, де Z_y - сукупний упереджений збиток за окремою функціональною складовою економічної безпеки підприємства; B – сукупні витрати пов'язані з реалізацією заходів по недопущенню негативного впливу виявлених загроз; Z_p – сукупний понесений збиток за окремою функціональною складовою економічної безпеки підприємства.

Сукупний (узагальнюючий) критерій економічної безпеки визначається за формулою:

$K_c = K_{\phi 1} \times d_1 + \dots + K_{\phi n} \times d_n$, де K_c – сукупний критерій економічної безпеки підприємства; K_{ϕ} – частковий функціональний критерій рівня окремої складової економічної безпеки підприємства; d – питома вага значимості впливу окремої функціональної складової на економічну безпеку підприємства в цілому. Сумарне значення показника d дорівнює 1.[3]

Оцінювання рівня економічної безпеки здійснюється зіставленням розрахункового значення сукупного критерію із реальною величиною цього показника по підприємству (організації). Після розрахунку впливу функціональних складових на зміну данного показника здійснюється функціональний аналіз заходів з організації необхідного рівня економічної безпеки за окремими складовими з використанням відповідного алгоритму. Результати функціонального аналізу оформляються у вигляді спеціальної таблиці-карти.

Щоб мінімізувати втрати від реалізації загроз економічній безпеці в діяльності підприємства доцільно використовувати такі методи:

- 1) попередження: активний цілеспрямований маркетинг; прогнозування стану зовнішнього середовища тощо;
- 2) ухилення: відмова від ненадійних партнерів; відмова від ризикових проєктів;
- 3) локалізація: створення венчурних підприємств (проєктів); виокремлення ризикових напрямів бізнесу в автономні господарські одиниці;
- 4) дисипація: інтеграція діяльності; диверсифікація (збуту, постачання, інвестицій, сфер бізнесу); розподіл ризику в часі.

Альтернативою застосування цих методів є метод "відшкодування втрат" від реалізації ризиків господарської діяльності підприємства: створення системи резервів (самострахування, страхування господарських ризиків, пошук гарантів, передання ризиків та ін.).

Відповідно до фактичних і нормативних значень техніко-економічних показників стан підприємства можна характеризувати як:

а) нормальний, коли рівень індикаторів економічної безпеки перебуває в межах граничних значень, а ступінь використання наявного потенціалу близький до технічно обґрунтованих нормативів;

б) передкризовий, коли перевищує порогове значення хоча б один з індикаторів економічної безпеки, а інші наблизилися до своїх порогових значень;

в) кризовий, коли відбувається перехід порогових значень для більшості основних індикаторів економічної безпеки і з'являються ознаки незворотності спаду виробництва та часткової втрати потенціалу.

Механізмом забезпечення економічної безпеки підприємства є сукупність управлінських, економічних, організаційних, правових і мотиваційних способів гармонізації інтересів підприємства з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища, за допомогою чого забезпечується отримання прибутку. У весь комплекс діяльності із забезпечення економічної безпеки покладається на службу безпеки підприємства (у разі її наявності на підприємстві) як основну ланку системи економічної безпеки. Вона у процесі діяльності здійснює контрольні та координаційні функції, щоб забезпечити узгоджену роботу структурних підрозділів для досягнення мети підприємницької діяльності.[2]

Література:

- 1) Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки - Ареф'єва О. В., Кузенко Т. Б.//Актуальні Проблеми Економіки 2009 р., №1(91), с. 98-103
- 2) Степасюк, Н.М Економіка і фінанси підприємства : нав. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Л.М. Степасюк, Н.М. Суліма, О.В. Величко ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Компринт, 2013.
- 3) ОМ Чернега, ЕМ Чернега ,Критерії та показники фінансово-економічної безпеки підприємства// наукова стаття, 2013 - dspace.oneu.edu.ua

*Кулька Діана Іванівна
Університет державної фіскальної
служби України*

ПРАВО ЯК СПРАВЕДЛИВІСТЬ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ПІДХІД ДО РОЗУМІННЯ

В людини є не тільки земні потреби, але й потреба в справедливості. Всі людські сили, в тому числі гнів і насолода, мають контролюватися розумом і виконувати свою функцію. Справедливість – поняття, яке люди ще на початку свого існування намагались зрозуміти і дослідити. Якщо в сучасному світі все рухається в правильному напрямку, то вважається, що він правильний та справедливий. Цей правильний напрямок визначає закон і якщо його не буде, то він залишається лише терміном. Справедливість залишається в стороні від закону. Ціль закону – нагляд за існуванням та подіями і прийняття справедливого рішення. Закон і справедливість на практиці та в науці регулюють один одного і не можуть існувати окремо один від одного [1, с.40].

Вивченню цього питання в своїх наукових працях приділяло уваги багато вчених, найвідомішими з яких є Алексєєв С., Варламова Н., Власов В., Гаджиев Г., Ллойд Д., Никифорова О., Пашаєва А., Погребняк С., Рябінович С., Тарасишина О., Сабадуха М., Цибуленська О., Хайруллін В.. Над зазначеною проблемою працювали найвидатніші філософи: Бекон Ф., Гельвецій К., Гоббс Т., Гроцій Г., Декарт Р., Дідро Д., Локк Дж., Монтеск'є Ш., Руссо Ж. – Ж., Спіноза Б., Юм Д.. Їхні досягнення були і є основою та предметом пильної уваги наукових доробків сучасних європейських українських, російських та інших філософів.

Однією з тем філософії права є проблема «справедливості», яка становить основу цієї дисципліни. На думку філософів, поняття справедливості ділиться на кілька категорій, і їх використання засноване на праві та його основоположних законах. І, відповідно, ціль права – відновити справедливість, оскільки вони (право і справедливість) доповнюють один одного.

Можливість використання слова справедливість широка. Філософи так пояснюють використання слова справедливості. Згідно Ібн Мескавейх, «справедливість» є методом реальних ідей і прийняття рішень, який визначає сенс, що вимагає його поваги і дотримання. Якщо справедливість з чимось пов'язана і відповідає цьому, то вона означає «рівність» і «правильність». Але якщо вона пов'язана з людиною, то є чеснотою. Справжня чеснота складається з «мудрості», «мужності», «гідності» і «справедливості». «Справедливість» - це не тільки чеснота, мабуть, це її основа [2, с. 34].

Аналізуючи значення слова «справедливість», потрібно зазначити, що в перекладі з арабської воно означає «рівність». Тлумачення даного терміну давали ще древні філософи і мислителі, для прикладу, згідно з висновками Платона, справедливість – така чеснота, коли кожен виконує свою роботу природно, не втручаючись і не заважаючи роботі інших [3].

На тему справедливості цікаві і думки Цицерона. Він розрізняє «справедливість» і «розум», окремо їх аналізує. Розум змушує нас збільшувати наші бажання, тобто розширювати наші особисті бажання (інтереси, майно та ін.), очолювати більшість людей, отримувати задоволення від розваг, одним словом, радісно і весело проводити наше життя. А справедливість велить нам рятувати людей від труднощів, в які вони потрапили, віддавати належне гідним людям, не підходячи до особистих багатств, які вважаються загальними і святими та належать іншим.

Але співвідношенням поняття «справедливість» і «закон» вперше оволоділи греки. Пізніше такої ж думки дотримувалися і римляни. Ще в ті часи вони дійшли єдиного висновку, що якщо не буде права, залишається

термін «справедливість», але існування суті справедливості неможливе [4].

Даючи визначення справедливості, ми, в першу чергу, пов'язуємо її з громадськими питаннями і говоримо, що справедливість – це правильний розподіл чогось (чи належить це особі чи певній речі). Існування справедливості пов'язане з правом, без права справедливість не зможе мати свого впливу. Якщо будь-яка людина здійснює справедливий розподіл, і з першого погляду це буде висловлювати справедливість, насправді, це є реалізація правових принципів. Справедливість, як всередині, так і ззовні, виконує вимоги права. Тому, що при відсутності правових нормативів, є неможливим здійснення справедливого розподілу [1, с.44]. Це сила закону, яка людину приводить до справедливого розподілу і ставить перед ним систематизовані вимоги. Право – такий регулятор, за допомогою якого виконуються справедливість та інші питання моральності.

Однак, ознак загальної філософської категорії, що містить у собі економічні, моральні та правові аспекти поняття «справедливість» набуває вперше у К.Гельвеція. Філософ пише: «Справедливість, що охоплює майже всі чесноти, полягає в тому, щоб надавати кожному те, що йому належить, і зводиться, відповідно до підтримання цього права власності» [5].

Підсумовуючи все вищевикладене, можна дійти висновку, що справедливість в кожній країні та в кожного народу створює свої моральні цінності в різних сферах суспільного життя і за допомогою цих цінностей показує межі законності і беззаконня. Не дивлячись на те, що в більшості випадків справедливість володіє незалежним існуванням, але її застосування і розвиток пов'язано саме з правом і все, що має відношення до справедливості безпосередньо свідчить про сутність істини.

Таким чином, справедливість - це не тільки рівність між людьми, можливо, це фактор, спрямований на реалізацію вимог моралі, що має великий вплив на суспільство. Основна мета справедливості – це захист суспільного середовища, яке створене і необхідне праву.

Література:

1. Пашаева А. Философский и правовой анализ понятия «справедливость» в философии права / А.Пашаева // Теорія держави і права, міжнародне право. – Юридичний вісник 1 (38). – 2016. – С. 40-46;
2. Дидро Д. Принципы нравственной философии, или Опыт о достоинстве и добродетели, написанный милордом Ш*** / Д. Дидро // Сочинения: в 2-х т. Т. 1 / Пер. с франц.; Сост., ред., вступит. Статья и примеч. В. Н. Кузнецова. – М.: Мысль, 1986. – С. 58 – 162.;

3. Платон Держава / Платон. – Пер. з давньогр. Д. Коваль. – К.: Основи, 2005. – 335 с.;
4. Юм Д. Исследования о принципах морали / Д. Юм // Юм Д. Сочинения в 2 т., Т. 2, М.: Мысль, 1965. – С. 209 -356;
5. Гельвеций К. О человеке / К. Гельвеций // Гельвеций К. Сочинения. В 2-х томах. Т. 2. Сост., общая ред. и вступ. статья Х. Н. Момджяна. – М., «Мысль», 1974. – С. 5 -567.

*Лінива Ірина Сергіївна
студентка 2 курсу спеціалізації
«менеджмент та бізнес-
адміністрування», факультет
менеджменту та маркетингу
Національного технічного
університету України «Київський
політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського»*

*Гук Ольга Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри менеджменту, факультет
менеджменту та маркетингу
Національного технічного
університету України «Київський
політехнічний інститут імені
Ігоря Сікорського»*

СУТНІСТЬ START-UP ПРОЕКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ У РОЗРІЗІ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ

Наразі економіка України знаходиться у стані градації від традиційної економіки до ринкової. У зв'язку з цим, у підприємств виникає все більше труднощів з підтриманням своїх ринкових позицій.

Впровадження інновацій є довгостроковим ефективним методом конкурентної боротьби підприємства, адже наслідком цього стає поява нових потреб споживачів, зменшення собівартості продукту і надходження нових інвестицій.

Саме Start-up (стартап) проекти і є однією із технологій впровадження інновацій. Компанія їх створює задля отримання прибутку методом реалізації перспективної ідеї на основі інновацій або інноваційних технологій. Основна відмінність стартап проектів –

обов'язкова націленість виходу на арену світового ринку. На жаль, Україна не здатна на сьогоднішній день скласти конкуренцію іншим країнам на світовому ринку – start-up і має низькі показники венчурних інвестицій. Але, не дивлячись на низку труднощів в діяльності на даному ринку, перевагою є відсутність жорсткої конкуренції в Україні, і це надає для підприємців-початківців можливість відносно легкого проходження вхідних бар'єрів [1].

Один із відомих фахівців по стартапам С. Бланк вважає, що стартап – це «компанія-початківець або партнерство, або тимчасове товариство, що створене для пошуку бізнес-моделі, яку можна повторити і поширити» [3].

Однією із найпоширеніших форм стартап-проектів є інформаційно-технологічні стартапи. В умовах сьогодення ІТ реалізуються, як правило, у формі стартапів. ІТ-стартапи є динамічними, швидко реагують на потреби ринку та зміни в організації виробничого процесу.

Статистики розвитку стартапів в Україні немає, проте, згідно даних фахівців в цій сфері [2], щороку створюється близько 300-500 стартапів. Загалом, за останніми підрахунками на ринку постійно функціонує приблизно 900 бізнес-проектів, з яких 150 є досить стабільними, однак з них виживають і залишаються на ринку від 20 до 40 стартап-проектів.

Щодо впровадження ІТ-стартапів на підприємствах – це є хорошою перспективою модернізації роботи підприємства, адже дані дії зумовлять оптимізацію виробництва, зменшення витрат, підвищення авторитету підприємства, і як наслідок – зростання прибутку.

Отже, стартап-проекти є надзвичайно важливим елементом економіки, оскільки пов'язані із введенням у виробництво та економіку в цілому інновацій та інноваційних технологій, розвитку вітчизняної економіки зокрема.

Література:

1. «Удосконалення методу оцінки інвестиційної привабливості підприємства» *Економічні проблеми сталого розвитку* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми: Сумський державний університет, 2013. Т. 1. С. 103-105.
2. Інтерв'ю з експертами українського Інтернет-ринку. AIN.UA: Український Інтернет-журнал. 18.03.2015 URL: <http://ain.ua> (дата звернення: 26.04.2019).
3. Blank, S. (2015). Search versus Execute URL: <http://steveblank.com> (дата звернення: 26.04.2019).

*Мартинюк Ганна Олександрівна
магістрант центру післядипломної
освіти Одеська державна академія
будівництва та архітектури*

*Фоменко Сергій Петрович
магістрант центру післядипломної
освіти Одеська державна академія
будівництва та архітектури*

*Науковий керівник: Камбур Ольга
Леонідівна, кандидат економічних
наук, доцент, Одеська державна
академія будівництва та
архітектури*

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Будівельна галузь будь-якої країни є своєрідним показником рівня розвитку її економіки, оскільки саме вона визначає стан багатьох сфер діяльності, для яких виступає матеріальною базою, створюючи необхідні матеріально-технічні передумови та забезпечуючи спорудження, ремонт і реконструкцію об'єктів виробничого та невиробничого призначення.

Сукупність галузей матеріального виробництва, підприємств та організацій, які виробляють будівельну продукцію для потреб економіки країни та експортування її за кордон, у своїй взаємодії формують будівельний комплекс. До складу цього комплексу входять власне будівництво, галузі промисловості з видобування та виробництва будівельних матеріалів, виготовлення будівельних виробів, техніки та обладнання для будівництва; організації, які забезпечують виконання науково-дослідних та проектно-конструкторських робіт для галузей будівельного комплексу, органи державного та регіонального регулювання будівельних правовідносин, у т.ч. органи державного архітектурно-будівельного контролю, будівельна освіта. Важливою складовою будівельного комплексу є також суб'єкти інвестиційної сфери, а саме інвестори усіх форм власності, інвестиційні банки, страхові організації, що спеціалізуються на страхуванні будівельних ризиків; посередницькі та інжинірингові організації, що надають відповідні послуги учасникам будівельних правовідносин [1, с. 531].

Нині ситуація в галузі є близькою до кризової – низький рівень виробництва, великий відсоток зношення основних засобів галузі, нестача

фінансування та значні обсяги незавершеного будівництва – це лише частина проблем, що свідчить про необхідність реформування вітчизняної будівельної сфери. Реальний стан будівельного комплексу в першу чергу залежить від ситуації в будівельній галузі, основним завданням якої є створення та оновлення основних фондів матеріальної сфери економіки.

Минулий рік показав наступні результати: у січні–листопаді 2018р. підприємствами країни виконано будівельних робіт на суму 115,0 млрд.грн, індекс будівельної продукції в січні–листопаді 2018р. порівняно із січнем–листопадом 2017р. становив 106,3%. Будівництво будівель зросло на 1,3% (житлових – на 0,9%, нежитлових – на 1,8%), інженерних споруд – на 11,3%.

Нове будівництво, реконструкція та технічне переоснащення становили 73,8% від загального обсягу виконаних будівельних робіт, капітальний і поточний ремонт – 17,4% та 8,8% відповідно. Підприємствами 7 регіонів країни (м. Києва, Одеської, Дніпропетровської, Харківської, Львівської, Київської та Полтавської областей) виконано 70,1% загального обсягу будівництва.

За три квартали 2018р. було прийнято 5231,0 тис.м² загальної площі житлових будівель (нове будівництво): 50,2% – в одноквартирних будинках, 49,7% – у будинках із двома й більше квартирами і 0,1% – у гуртожитках. Крім того, за три квартали 2018р. прийнято в експлуатацію дачні та садові будинки нового будівництва загальною площею 316,5 тис.м², що на 14,6% більше порівняно з відповідним періодом попереднього року.

Тож спостерігається деякий спад у сегменті жилого будівництва (на 16%), значніший для проектів житлової забудови у містах (за результатами трьох кварталів майже на 25% у кв.м) та невеликий ріст у областях (на 7%). Лідером у розрахунку на 1000 населення стала столична область – 561 кв.м. Найменше прийнято у експлуатацію у прифронтових областях – Луганська 4,8, Донецька – 6,2 кв.м/тис. населення. Дуже низькі показники у Кіровоградській, Миколаївській, Запорізькій областях – 26-28 кв.м/тис. населення. Якщо порівнювати з 2017 роком, то лідерами по збільшенню об'ємів стали Херсонська (вдвічі) та Харківська області (у 1,8 раз). А от Вінниця та столиця значно пригальмувати реалізацію проектів – за результатами третього кварталу прийнято на 40% менше квадратних метрів житла [2].

Також у 2018 році спостерігалось оновлення соціальної інфраструктури. Перш за все за рахунок децентрацізації та збільшення коштів, якими громади розпоряджаються самостійно. Школи, дитячі садочки, амбулаторії – саме ці проекти стали «візитівками» місцевої влади, демонструючи її ефективність та зацікавленість у покращенні умов

життя громади. Така тенденція притаманна не тільки будівництву з нуля, а й ремонту, і реконструкції, і тепло модернізації.

Серед комерційної нерухомості лідером залишається торговельний сектор. З 1174 об'єктів нежилої нерухомості, прийнятої в експлуатацію за 3 кв. 2018 року, було 380 торгових будівель. Але стрімко розвивається і логістичний, і отельний. Відновлюється ринок офісної нерухомості, що свідчить про активізацію бізнес процесів в Україні.

У держбюджеті на 2019 рік заплановано 1,679 млрд грн кошти на будівництво, покупку та реконструкцію житла для військових та співробітників силових відомств. Також активно будуть будуватись військові об'єкти. Як і у 2018-му, велика увага буде приділена інфраструктурним проектам (дороги, розв'язки, островки безпеки, мости, тощо). На будівництво доріг у 2019 році виділено 56 млрд грн (у 2018 - 47 млрд грн). На дороги місцевого значення з держбюджету направлять 14,7 млрд грн)[2]. Позитивно впливатиме на розвиток будівництва діяльність фонду енергоефективності, який стимулює системну тепло модернізацію житлового фонду та мереж. Очікується збільшення соціальних проектів в рамках децентралізації та розвиток альтернативної енергетики та агросектору. Перспективним є будівництво у медичному секторі, поширюється спорудження приватних лікарень та діагностичних центрів.

У сучасних умовах кожен з проектів у галузі будівництва вимагає інноваційних, найсучасніших рішень. Це стосується як будівельної галузі загалом, так і для виробників будматеріалів. Завдання вітчизняних виробників – повністю забезпечити потребу галузі у якісних та екологічних матеріалах.

Рівень розвитку будівництва говорить про економічний розвиток країни та рівень життя її населення. Україна має значний будівельний комплекс і головним на сьогодні завданням постає ефективне використання його потужностей зі врахуванням сучасних тенденції розвитку економіки .

Аналіз будівельної сфери України показав, що незважаючи на складну політичну ситуацію у країні, спостерігається зростання обсягу будівельних робіт порівняно з минулим роком. Але його зріст гальмує високий рівень оподаткування в державі, висока конкуренція з боку вітчизняних будівельників, нестача кваліфікованих кадрів, застаріле обладнання та брак оборотних коштів. Підвищення інвестиційної привабливості і конкурентоздатності вітчизняних будівельних підприємств, шляхом формування ефективної інвестиційної стратегії підприємств зі врахування сучасних потреб ринку нерухомості дозволить забезпечити стійкий розвиток галузі будівництва.

Література:

1. Вінник О. М. Господарське право : навч. посіб. / О. М. Вінник. [2-ге вид., змін, та доп.]. К. : Правова єдність, 2008. - 766 с.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.

*Нарзиев Санжарбек Аскарлович
студент 1 курса, факультет
международной торговли и права,
специальность Международная
экономика, Киевский национальный
торгово-экономический университет*

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы международно – правового регулирования экономических отношений. Внимание автора акцентируется на деятельности международных организаций в сфере торговли, основной задачей которых является развитие процессов интеграции международных экономических правовых отношений, основанных на уважении и соблюдении прав и свобод человека. История международных правовых отношений демонстрирует перманентность взаимодействия различных социальных групп в политической, экономической, культурной, и других сферах, осуществляя обмен между государствами и гражданами, которые в свою очередь заинтересованы в том, чтобы все процессы, выходящие за рамки государственных границ, сотрудничество и споры осуществлялись по определенным правилам. Особую важность в решении данных проблем приобретает регулирование международных экономических отношений, что связано с ростом взаимосвязей и взаимозависимости различных правовых институтов современного мира, обострением глобальных вызовов человеческой цивилизации.

Ключевые слова: международные экономические отношения, правовое регулирование, регулирование экономических отношений, Международная торговая палата, ООН, международное частное право, ЮНИСТРАЛ, международная торговля.

Анализ последних исследований и публикаций. Исследования составляют труды таких специалистов в области международной экономики и международного права, как О. Н. Толочко [1], С. А. Микоян [2], И. Д. Иванов [3], В. Студенцов [4], Е. А. Бабина [5].

Изложение основного материала. Международное экономическое сотрудничество – понятие достаточно широкое и оно охватывает все международные отношения, то есть как властного характера, так и

невластного характера, и, соответственно, правовое регулирование этих международных экономических сотрудничеств идет достаточно сложно. Первый вопрос, который мы будем рассматривать в этой теме, это -

Система правового регулирования международных экономических отношений.

Международные экономические отношения регулируются, в первую очередь, принципами, то есть имеются определенные принципы, специальные принципы международного права, которые регулируют эти международные экономические отношения. Они определенным образом сформулированы в международных актах.

Первый из них – это Хартия экономических прав и обязанностей государств, которая была принята Генеральной Ассамблеей ООН в 1974 году. В этой Хартии с самого начала сформулированы принципы, которыми обязаны руководствоваться в экономических отношениях.

Первый принцип – взаимная и справедливая выгода. То есть экономические отношения должны вестись таким образом, чтобы они были взаимно выгодны и, вероятно, поэтому справедливы, и справедливо будет только то, что выгодно. Если не выгодно, значит не может быть и каких-то экономических отношений, на невыгодных условиях они не строятся.

Следующий принцип – отсутствие стремления к гегемонии и сферам влияния. Данный принцип можно понимать, как что-то направленное в будущее, то, чего нет на самом деле. Наверное, это то, к чему государства должны стремиться, потому что этот принцип практически ничем не подкреплен. Ведь на сегодняшний день никто не стесняется заявлять: это же наша сфера влияния. И мы заявляем такие же вещи: это наша сфера влияния, это сфера наших интересов.

Следующий принцип – содействие международной социальной справедливости, то есть в экономических отношениях должна быть социальная справедливость. Что это означает? Равенство вроде бы провозглашено, но это равенство юридическое. А тут речь идет о социальной справедливости. Что означает социальная справедливость? У всех должны быть равные условия, не должно быть богатых и бедных. Разве это возможно? Это же практически невозможно и этого никогда не было и никогда не будет. Вероятно, речь идет о том, что должны стремиться к тому, чтобы не было уж очень больших различий между государствами. По данным ООН более 60% мировых богатств сосредоточено у 1% населения Земли или же 10% населения Земли живет в достатке, а 90% живет в нищете, то есть ниже прожиточного минимума и даже намного ниже. Есть государства совсем бедные, самое бедное – Афганистан, беднее ни одного нет. Все страны находятся на различном уровне в этом отношении.

Следующий принцип – международное сотрудничество в целях развития. Я думаю, это более реальная вещь. Я думаю, что это не принцип, направленный в будущее, а реально существующий принцип,

потому что очень многие международные организации принимали соответствующие акты, которые говорят о сотрудничестве в целях развития и формулируют даже не так, как здесь в экономических отношениях в этой Хартии сформулировано, а более широко, как принцип права на развитие. Это принцип, который тесно связан с правами человека, потому что считают, что каждая личность имеет право на развитие.

Следующий принцип – свободный доступ к морю и из него для стран, не имеющих выхода к морю, в рамках вышеуказанных принципов. Этот принцип не новый, он сформулирован как один из принципов международного морского права – свободный доступ к морю, закреплен в Конвенции ООН по морскому праву, то есть он давно известен в международных отношениях. Но в данном случае речь идет об экономических отношениях и данный принцип имеет не только какие-то политические аспекты, не только имеет значение для возможности государства иметь морской флот, военно-морской, но и вообще возможность для внутриконтинентальных государств иметь доступ к морю и пользоваться пространствами морей и океанов. Он означает, что когда внутриконтинентальное государство обращается с просьбой для предоставления возможности пользоваться, скажем, портами, заходить в них, если они просят предоставить им какие-то складские помещения или постоянные причалы, то государства должны относиться к этому с пониманием и предоставлять такую возможность.

Международные экономические сотрудничества регулируются не только принципами, а основным регулятором являются международные договоры. **Международные договоры** по экономическим вопросам заключаются на всемирном, региональном и двустороннем уровне. На всемирном уровне какие есть международные договоры по экономическим вопросам? Скажем, Конвенция ООН о договорах международной купли-продажи товаров. Такая конвенция универсальная была заключена в 1980 году. Есть Конвенция о единообразном законе о простых и переводных векселях, принятая в 1930 году, то есть достаточно старая. Имеются многосторонние договоры по сахару, по хлопку, по кофе и много других. Конвенция о международном финансовом лизинге, Конвенция о международном факторинге, есть Конвенция об единообразном законе о чеках - это всё конвенции, которые заключены на универсальном уровне.

В системе правового регулирования международных экономических отношений очень большую роль играют международные организации, причем это будут различные организации. Если говорить о межгосударственных организациях, то это организации и общей компетенции, например, такие как ООН. При ООН имеется комиссия по праву международной торговли (ЮНСИТРАЛ). Специальными экономическими вопросами в этой организации общей компетенции занимается экономический и социальный совет. ООН имеет специальные

экономические комиссии для отдельных регионов (для Африки, Азии, Европы, Латинской Америки), которые занимаются именно всякими экономическими вопросами. Но это касается организаций с общей компетенцией. Этими же вопросами занимается организация американских государств (тоже организация общей компетенции, региональная) или организация арабских государств, африканские организации и различные другие.

Не только международные межгосударственные организации занимаются этими вопросами. Очень большую роль в области экономики играют международные неправительственные организации (МНПО). Трудно назвать какую-то область экономики (или сырья, или какого-то товара), по которой не было бы создано МНПО. Их на сегодняшний день насчитывают огромное количество. Иногда говорят, что их 10 тысяч, но вообще-то статистики точной нет, сколько этих МНПО в мире существует. Но некоторые из них малоизвестны, а некоторые действуют на всемирном уровне и играют огромную роль в регулировании экономических отношений.

Среди этих организаций в первую очередь следует назвать Международную торговую палату (МТП). МТП приняла огромное количество документов, которые регулируют самые различные экономические отношения. Например, она приняла всем известный документ под названием **Инкотерм** – Сборник международных коммерческих терминов, который широко используется в международной торговле и является как бы унифицированным актом для международных обычаев, собранных в этом документе. Они приняли унифицированные правила для документарных аккредитивов, унифицированные правила по инкассо, то есть международные расчетные отношения регулируют. И трудно даже перечислить, сколько всевозможных актов приняла МТП.

Есть и другие международные организации неправительственные, которые работают в области международной торговли и занимаются даже практической деятельностью, то есть не только выпускают какие-то документы и рекомендации, но занимаются и какой-то практической деятельностью.

Таким образом, когда мы говорим об общей системе правового регулирования экономических отношений, то мы должны сделать вывод, что международные экономические отношения регулируются на уровне международного публичного и международного частного права. В регулировании этих отношений принимают участие государства, международные межгосударственные организации, международные неправительственные организации. Регулирование осуществляется в различных формах: в форме заключения договоров, в форме принятия актов международных организаций. Регулирование довольно активное и обширное ведется при помощи международного обычая. В международных экономических отношениях обычай играет гораздо большую роль, чем в других областях правового регулирования и в других

областях сотрудничества государств. Именно в экономических отношениях очень много соответствующих правил, которые никак не оформлены и которые просто используются в практике государств.

Выводы. *Важнейшая сфера унификации и гармонизации национальных и межгосударственных правовых отношений осложняется отсутствием «наднационального» законодательства, оставляя возможность их регулирования, прежде всего, на уровне соглашений государств с учетом специфики их особенностей каждой правовой систем каждого участников торговых отношений.*

В данном смысле, использование этнометодологического опыта и практик в познании содержания международных правовых, экономических, культурных и др. отношений, позволит ученым – теоретикам и специалистам в области международного права обосновывать систему мер, позволяющую избегать большинства спорных и конфликтных ситуаций.

Проблемы «правового отчуждения», которые обусловлены не только разногласиями национальных законодательств, но и другими политическими, социально – экономическими и культурными разногласиями, изучаемые современной общеправовой теорией маргинальности, должны учитываться всеми членами международных частно – правовых отношений. Добросовестная конкуренция в торговле должна препятствовать оставлению в маргинальном (отчужденном) положении одни организации (государства) и предоставлять доминирующее место другим [4, 9]. Исследование каузальной природы маргинального поведения, деформационные механизмы маргинального правосознания и многое другое, изучаемое данной теорией, должно способствовать предупреждению совершения различных правонарушений, в том числе преступлений, [5] в сфере международных экономических отношений.

Таким образом, вопросы правового регулирования международных экономических отношений представляют собой одну из самых актуальных сфер изучения как общей теорией права, так и международным правом в целом. От успешности доктринальных исследований во многом зависит развитие экономик стран, выстраивающих международное сотрудничество на правовой основе.

Литература:

1. Дралин А.И., Михнево С. Международные экономические отношения: учебное пособие. Изд. Второй, перераб. и доп. - Пенза: Информационно-издательский центр ПГУ, 2006.
2. Международные экономические отношения. Учебное пособие для вузов. / Под ред. В.Е. Рыбалкина, - М.: ИНФРА- М, 1999 ..
3. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения Учебное пособие - М.: ИВЦ «Маркетинг», 2000 ..

4. Международные экономические отношения / Под ред. Евдокимова А.И. - М.: ТК Велби, 2003.
5. Международные экономические отношения / Под ред. Ливенцева М.М. - М.: РОССПЭН, 2002.
6. Булатова А.С., Ливенцева Н.Н. Мировая экономика и международные экономические отношения: Учеб. / МГИМО (университет) МИД России; — Изд. с обновл. — М.: Магистр: НИЦ ИНФРА-М, 2013.
7. Лазарев В. В. Теория государства и права: учебник 4-е изд.,- М.: Издательство Юрайт, 2011.
8. Степаненко Р.Ф. Проблемы правопонимания в исследовательских практиках общеправовой теории маргинальности: опыт методологии междисциплинарности. Право и государство: теория и практика. 2015. №6 (126).
9. Степаненко Р.Ф. Общеправовая теория маргинальности о проблеме правового регулирования социально – экономических отношений. Ученые записки Казанского университета. Серия: Гуманитарные науки. 2014. Т. 156. № 4.
10. Хасбулатова Р. И. Международная торговля: учебник для бакалавриата и магистратуры — М.: Издательство Юрайт, 2014.

*Обельницька Христина
Володимирівна, кандидат
економічних наук, Івано-
Франківський національний
технічний університет нафти і газу*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЇ СКЛАДАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ ЯК НАЙВАЖЛИВІШОГО ІНСТРУМЕНТА УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ

Одним із важливих документів, котрий слід розробити перед початком діяльності підприємства, розширенням бізнесу, впровадженням нової ідеї чи проекту є бізнес-план. Це документ, завдяки якому описуються всі основні аспекти підприємницької діяльності, аналізуються головні проблеми, з якими може зіткнутися підприємець, та визначаються основні способи вирішення цих проблем у відповідності до потреб ринку і можливостей отримання необхідних ресурсів. Бізнес-план використовують в різних цілях [1].

Зокрема, зазначає доцент кафедри комерційної діяльності та підприємництва Юрко І. В., при співставленні часових та грошових затрат для розробки документів на початкових етапах заснування підприємницької діяльності, проектуванню бізнес-плану передуює перше – ідея, друге – її техніко-економічне обґрунтування. Для якнайбільшого зацікавлення існує інвестиційний меморандум, як документ, який повинен

продемонструвати потенційному інвестору та кредиторам привабливість для вкладу в проект, дозволяє проаналізувати найімовірніші ризики.

Структура та зміст цього інструменту управління суворо не регламентуються. В плануванні існують деякі види бізнес-плану залежно від їх формату (структурних розділів) розроблені міжнародними інституціями, серед них: Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD) [2], The United Nations Industrial Development Organization (UNIDO) - Організація об'єднаних націй з промислового розвитку [3], KPMG - міжнародна мережа незалежних фірм, що надають аудиторські, податкові та консультаційні послуги [4]. Порівнюючи розділи запропонованих стандартів, суть зберігається одна, тільки EBRD та KPMG пропонує деталізацію, в той час як UNIDO спрощує та укрупнює зміст. Тому канонічної форми не має, основне - досягти мету, з якою створювали цей документ.

Розробка бізнес-плану – це завжди ітераційний процес, що припускає постійне внесення змін на основі знову отриманої інформації та застосування різних сценаріїв. З точки зору управління структуру й послідовності розділів можна подати у вигляді трьох блоків, яким відповідають розділи бізнес-плану та покрокові етапи як представлено на рис 1.

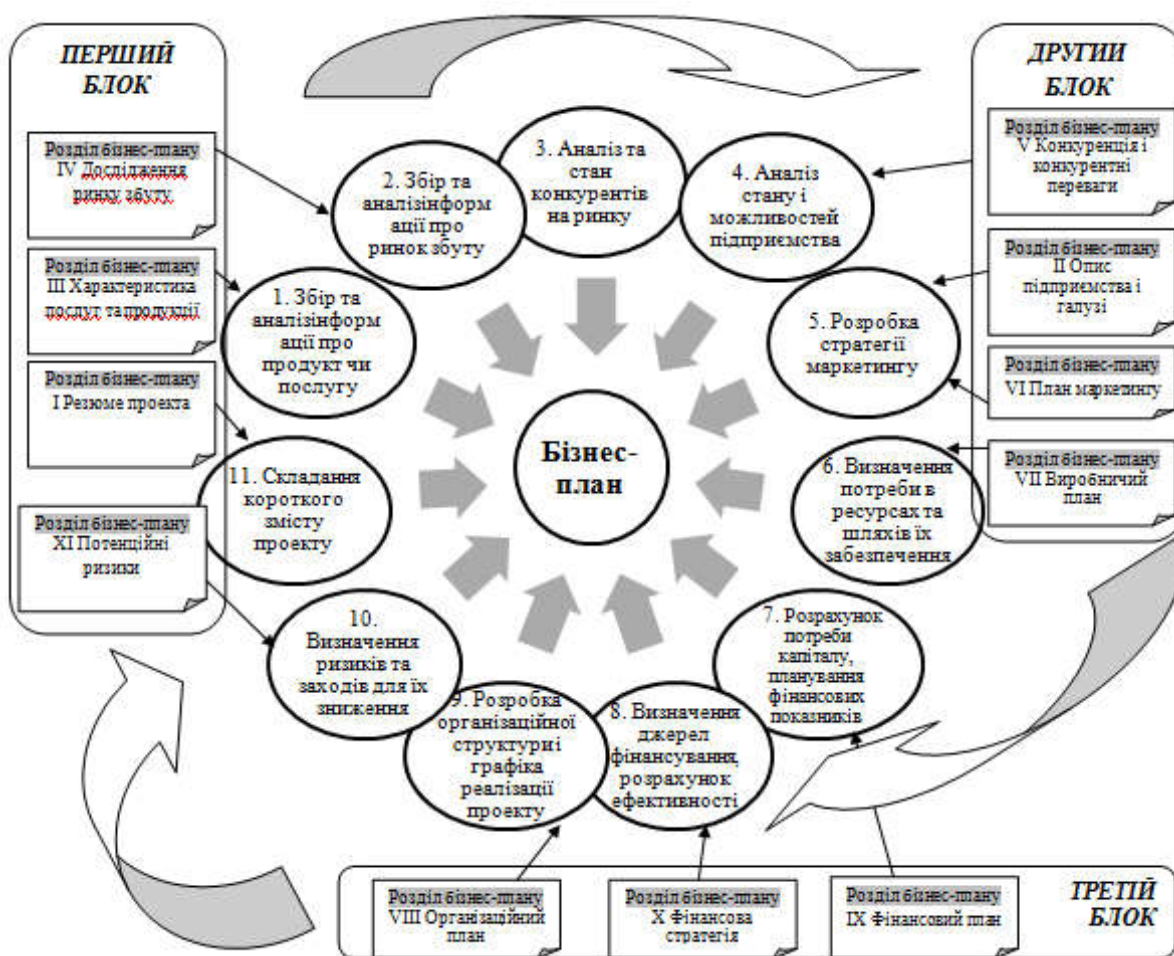

Рис. 1 Технологія складання бізнес-плану на основі уніфікації блоків управління, покрокових етапів та розділів бізнес-плану

Перший блок – це управлінський аналіз та опис продукту чи стану бізнесу, який необхідно досягти; другий – це план і послідовність адміністративних дій, спрямованих на досягнення цілей; третій – це фінансовий план для точних розрахунків в потребі капіталу та визначення джерел фінансування з розбивкою по ключових термінах. Як свідчить світова практика, роль цього документа для всіх форм та видів підприємництва полягає у ретельному аналізі ідеї, перевірці на раціональність, реалістичність, та зменшенні відомих ризиків. Тому оволодіти та удосконалити мистецтво технології складання бізнес-плану стає необхідною навичкою чи то підприємцю-початківцю, чи то досвідченому професіоналу великого підприємства.

Література:

1. Діденко Є. О., Нячур Б. С. Бізнес планування та його роль у стратегічному управлінні підприємством [Текст] / Є. О. Діденко, Б. С. Нячур // Економіка та держава — 2016. — №12. — Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2016/19.pdf
2. Бізнес план по стандарту ЄБРР (EBRD) [Текст] / — Режим доступу: <http://directinvest.com.ua/ru/2018/02/25/biznes-plan-po-standartu-yebr-ebrd/>
3. Методика UNIDO: некоторые вопросы подготовки бизнес-плана [Текст] / — Режим доступу: <https://www.cfin.ru/business-plan/UNIDO.shtml>
4. Структура бизнес плана по стандарту KPMG [Текст] / — Режим доступу: http://www.denga.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=2246&Itemid=10

*Перит Ірина Олегівна
здобувач кафедри міжнародного
туризму і готельного бізнесу,
Тернопільський національний
економічний університет*

КОНЦЕПЦІЯ LEAN ЯК НОВАТОРСЬКИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ В УКРАЇНІ

В умовах сучасної економіки розвиток успішного бізнесу ґрунтується на засадах гнучкості та результативності. Традиційний для більшості підприємців вітчизняного простору командно-адміністративний стиль управління діяльністю значно обмежує можливість впровадження цих концепцій. Як наслідок, бізнес змушений функціонувати в рамках централізовано-стандартизованих процесів господарювання, які зводять

нанівець можливість оперативно реагувати на ринкові зміни та нівелювати ризики.

Зарубіжний досвід показує, що впровадження у підприємницьку діяльність гнучких концепцій та методів управління, наприклад, таких як Agile, Lean, Scrum чи XP, позитивно впливає на фінансові результати, дозволяє досягти процесної гнучкості та гіперпродуктивності. Застосування у практичній діяльності нових для вітчизняного простору методів управління потребує кардинальної перебудови бізнес-процесів та мислення. У результаті цього виникає необхідність впровадження поряд з новими методами управління також і ефективних концепцій побудови підприємницького світогляду, прикладом якої є Lean.

Засновником Lean-управління («lean» з англійської – бережливий) вважається Т. Оно, співробітник компанії Toyota, основоположник системи TPS (Toyota Production System або Lean manufacturing).

Lean - це «мислення, а не методика» [4, 598]. Загалом управління бізнесом на основі Lean трактують як «ощадливе виробництво» - концепція менеджменту, яка сфокусована на оптимізації бізнес-процесів з максимальною орієнтацією на ринок та з урахуванням мотивації кожного працівника [7,104]. З іншого боку «ощадливе виробництво» - це ефективна сучасна концепція менеджменту, сутність якої полягає в оптимізації бізнес-процесів за рахунок максимальної орієнтації на інтереси та потреби клієнтів і ринків, а також врахування мотивації кожного працівника [1, 13].

Отже, Lean-управління - це орієнтована на ринкове середовище концепція, яка спрямована на побудову оптимальних бізнес-процесів та дозволяє прийняти і адаптувати у підприємницькій діяльності як agile-методи, так і інші методології гнучкого управління.

Сьогодні концепція Lean є основою нової філософії менеджменту та використовується в таких відомих компаніях як Ford, Xerox, Toyota, Bank of New York, National Australia Bank, «КамАЗ», «ГАЗ», «Дніпропетровський завод бурякового обладнання», корпорація «Агро-Союз», промисловий холдинг «Євраз», ЗАО «Чумак», Kraft Foods Україна [2, 82; 5, 55; 7, 105].

Lean-управління ґрунтується на наступних основних принципах та цінностях: ліквідація втрат, посилене навчання, прийняття рішення якомога пізніше, поставка цінностей якомога раніше, незалежність команд, цілісність, контроль загального стану [4, 580-581].

Пропонуємо розглядати цінності концепції Lean, як важливої складової Agile, у контексті управління вітчизняним бізнесом наступним чином:

1. Ліквідація втрат. Завдання, які виконуються та не приносять позитивного економічного ефекту для підприємця потрібно виключити із бізнес-процесів, наприклад зменшення зайвого обсягу документообігу.

2. Посилене навчання. В процесі управління підприємницькою діяльністю необхідно отримувати зворотній зв'язок про якість вихідних результатів та постійно удосконалювати подальшу стратегію діяльності. Йдеться як про комунікації власника бізнесу та персоналу щодо ефективності бізнес-процесів, так і про співпрацю менеджерів та замовників (клієнтів) стосовно ступеня задоволеності отриманим результатом або етапом його виконання (виготовлення продукції чи надання послуг).

3. Обізнаність. Важливі управлінські рішення повинні прийматися виключно за наявності максимуму інформації – тобто «в останній відповідальний момент». Прийняття рішень щодо зміни бізнес-процесів та виконання поставлених завдань до здійснення цілісного аналізу несе ризик виникнення втрат та негативної репутації для підприємця. Зважений та якісний аналіз дозволяє приймати максимально ефективні рішення.

4. Рання демонстрація цінностей. Необхідно виконувати оперативний аналіз затримок у здійсненні підприємницької діяльності та мінімізувати їх за допомогою системи «витягування та черг». Система «витягування та черг» – це спосіб виконання процесу, який використовує черги або буфери для усунення обмежень [4, 654]. Особливістю цієї системи є розподіл завдань на маленькі частини, які аналізуються та затверджуються. Узгодження завдань може бути нерівномірним, тому завдання які погоджені першими запускаються в роботу, що унеможливорює ситуації простоїв та перевантаження працівників.

5. Незалежність команд. Для ефективної роботи адміністративного та рядового персоналу важливою умовою є наявність цілеспрямованого та ефективного робочого середовища, яке базується на засадах оптимального об'єднання енергійних працівників.

6. Цілісність. Створення або налагодження бізнес-процесів має базуватися на інтуїтивному розумінні їх сутності та максимально відповідати очікуванням бізнесу.

7. Контроль загального стану. Необхідно досконало розуміти бізнес-процеси, враховувати та коректно виконувати важливі для бізнесу завдання.

Концепція Lean-управління акцентує увагу на принципі ліквідації втрат, що дозволяє виявляти основні «нікчемні» моменти бізнесу та усунути їх. Мається на увазі ситуація, коли за значного обсягу завдань у бізнесі не відбувається жодних покращень. Наприклад, це робота менеджера відповідного напрямку діяльності над складанням великої кількості планів, які в результаті не відповідають реаліям та ніким не

використовуються. У свою чергу зосередження уваги на щоденні ефективній оцінці діяльності дає змогу оперативно передбачати та усувати можливі втрати.

Враховуючи вище сказане, Lean виокремлює сім видів втрат, ідея яких запозичена із досвіду Toyota: частково виконана робота, додаткові процеси, зайві функції, мультизадачність, очікування, рух, дефекти [4, 615-617].

Вважаємо за доцільне трактувати класифікацію втрат від діяльності за Lean з точки зору управління вітчизняним бізнесом наступним чином:

- Часткове завершення роботи – здійснення окремих спрінтів (набору завдань) чи ітерацій із наміченого списку наближує бізнес до успіху, але не задовольняє очікувані цінності. Наприклад, демонстрація клієнту частково розробленого програмного забезпечення не несе для нього очікуваної цінності, однак дозволяє проаналізувати продукт та отримати зворотній зв'язок щодо його якості; демонстрація власнику бізнесу результатів від налагодження бізнес-процесів не дає змоги повністю оцінити результат, але дозволяє зрозуміти коректність векторів руху та вчасно внести корективи.

- Додаткові процеси. Зайві бізнес-процеси, від яких немає користі, є антипаттернами в управлінні бізнесом. Наприклад, надмірна перевантаженість працівників паперовою роботою не збільшує кінцевої цінності, однак впливає на трудо- та часозатратність.

- Зайві функції. Виконання завдань, які не входять в бізнес-процеси або не є частиною замовлення клієнтів є втратами для бізнесу. Наприклад, працівники у процесі виконання завдань захоплюються новими можливостями та користуються можливістю вивчити їх. Однак, такі ітерації не несуть користі для кінцевого результату, хоча потенційно можуть бути корисними у довгостроковій перспективі.

- Мультизадачність. Перемикання уваги між непов'язаними завданнями в рамках поставлених цілей створює додаткове навантаження на співробітників, в результаті чого виникають затримки у виконанні поставлених завдань.

- Очікування. Не допускається при виконанні завдань очікування того, що хтось із членів команди повинен закінчити якесь із пов'язаних з ним завдань. Простой приносять втрати для бізнесу.

- Рух. Якщо над налаштуванням бізнес-процесів або створенням продукту для замовника працює команда, то її члени повинні бути розміщені в одному робочому середовищі. Не допускається територіальна розмежованість таких працівників в межах офісу, адже при необхідності комунікувати буде витрачатися лишній час на «прогулянки».

- Дефекти. Результати виконаної роботи потрібно перевіряти поетапно (після виконання кожного спринта або ітерації). Якщо перевірка зроблена після завершення виконання всіх завдань та виявлено допущені помилки – витрата часу на їх виправлення буде значно більша, ніж коли це роботи поточно.

Використання концепції Lean-управління передбачає також наявність варіативного мислення – розуміння різниці між спектром відповідальності та можливими правами, іншими словами розвиток на основі установок. Це спосіб ведення бізнесу, при якому «...команда може опрацювати одразу кілька варіантів його розвитку, щоб порівняти їх і вибрати оптимальний» [4, 586].

Варто також зауважити, що вагомим фактором для ефективного впровадження Lean-управління у бізнес є створення корпоративної культури, яка мотивуватиме працівників проявляти ініціативність та прагнення до розвитку, а також стимулюватиме впровадження концептів трудової співпраці всіх працівників з метою постачання очікуваної вартості клієнтам і задля досягнення поставлених цілей бізнесу загалом.

Отже, впровадження у вітчизняну підприємницьку діяльність концепції Lean-управління є підґрунтям до застосування нових, альтернативних традиційному світогляду, методів управління. Концепція Lean дозволяє бізнесу попередити низку щоденних проблем, досягти гнучкості, мінімізувати втрати, зменшити терміни виконання завдань та виробничих процесів, побудувати ефективну стратегію постачання, уникнути зайвих трудо- та часозатрат. Результатом застосування Lean-управління є перебудова корпоративного світогляду та налагодження ефективних бізнес-процесів – фактично бізнес рухається за вектором гіперпродуктивності, підвищуються його конкурентоспроможність та прибутковість.

Література:

1. Бек О. М., Петецький І. Lean-менеджмент як інноваційний підхід до управління виробництвом. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Логістика. 2017. №863. С. 12-16 URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/ntb/41233/2017n863_Bek_O_M-LEAN_management_as_an_innovative_12-16.pdf?sequence=2&isAllowed=y
2. Білоус-Сергеева С. О. Роль управління якістю у концепції «Lean production» та проблеми її впровадження на вітчизняних виробництвах. Reporter of the Priazovskyi state technical university. 2018. Вип. 35. С. 77-83. URL: http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/22591/11_Belous-Sergeeva.pdf?sequence=1
3. Брич В. Я., Снігур Х. А. Інновації в системі людського розвитку. Інноваційна економіка. 2017. №5-6. С. 37-41.

4. Грин Д., Стеллман Е. Постигаая Agile. Ценности, принципы, методологии. Манн, Иванов и Фербер. Москва, 2017. 826 с.
5. Коровіна О. В. Lean-produktion в системі управління промисловим підприємством. International Journal of Innovative Technologies in Economy. 2018. №6. С. 52-56. URL: <http://archive.ws-conference.com/wp-content/uploads/ijite0175.pdf>
6. Микитюк П. П., Брич В. Я., Желюк Т. Л., Буяк А. Є., Демків І. О., Микитюк В. П., Микитюк Ю. І., Паранюк Я. Д., Саранюк А. Ю., Сорока Т. М., Федірко М. М. Управління проектами: навч. пос. Тернопіль, 2017. 320 с.
7. Хомякова Е. В. Использование Lean-management в качестве способа повышения конкурентоспособности отечественных предприятий. Статистика и экономика. 2014. №5. С. 104-108. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/ispolzovanie-lean-management-v-kachestve-sposoba-povysheniya-konkurentosposobnosti-otchestvennyh-predpriyatij>

*Стояненко Ірина Василівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки та фінансів
підприємства, Київський
національний торговельно-
економічний університет*

*Лубенець Анастасія Олександрівна
студентка, Київський національний
торговельно-економічний
університет*

ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Основною рушійною силою економіки та основою середнього класу в усьому розвиненому світі є мале та середнє підприємництво. Діяльність малих та середніх підприємств забезпечує основну зайнятість населення, а також надходження податкових та інших платежів до бюджету. Він є потужним чинником в розвитку науково-технічного прогресу та формує здорове конкурентне середовище в галузях економіки.

У таких країнах як Болгарія, Естонія, Німеччина, Латвія та Польща частка малих та середніх підприємств у загальній їх кількості коливається у межах 99,5-99,8%. В Україні аналогічний показник станом на 2017 рік становить близько 99,88%. Проте різниця полягає тому, що частка ВВП,

яка перепадає на малі та середні підприємства в Україні становить близько 15%, в той час як у розвинутих країнах на малі та середні підприємства загалом перепадає близько 45-70% від загального ВВП [1]. Це означає, що в Україні потенціал малого та середнього бізнесу не використовується повністю, в відтак нагальною потребою є підтримка та спонукання розвитку сектору МСП з боку держави.

Однією з базових причин, які перешкоджають інтенсивному розвитку МСП в нашій країні, є нестача фінансових ресурсів для втілення в діяльність передового світового та вітчизняного досвіду. А низька продуктивність праці, використання застарілих техніки та технологій призводять до низької ефективності господарювання. Рентабельність операційної діяльності вітчизняних малих підприємств у 2017 році склала лише 6,5%, а середніх – 7,3% [2].

Відсутність прибутків чи їх невеликі обсяги стають однією з головних причин, які спонукають підприємства шукати зовнішні джерела фінансування своєї діяльності іноді навіть не на зовсім вигідних для них умовах. З 2013 по 2017 рік питома вага позикового капіталу в структурі джерел забезпечення діяльності та формування майна МСП України суттєво зросла. Якщо у 2013 році частка позикових фінансових ресурсів в структурі капіталу середніх підприємств становила 68,5 %, а малих – 70,4%, то у 2017 році ці показники зросли до 84,4 % та 89,7 %. В складі позикового капіталу вітчизняних МСП традиційно переважають поточні зобов'язання і забезпечення, обсяги яких у 2017 році більш, ніж у 3,5 рази були більші, ніж обсяги довгострокових зобов'язань та забезпечень. При цьому протягом 2013-2017 років обсяги даної складової капіталу малих та середніх підприємств зросли в 2 рази (з 1839 млрд. грн. до 3942 млрд. грн.) [2].

Зазнала змін і структура поточних зобов'язань і забезпечень малих та середніх підприємств. Якщо у 2013 році майже половину поточних зобов'язань і забезпечень МСП складала поточна кредиторська заборгованість (48,91 %), а іншу половину становили короткострокові кредити банків (14,32 %) та інші поточні зобов'язання (35,43 %), то у 2017 році питома вага інших поточних зобов'язань зросла до 44,81%, частка поточної кредиторської заборгованості зросла до 45,48%, а частка короткострокових кредитів банків скоротилась до 8,39% [2]. І це цілком закономірно, оскільки не вигідні для підприємців банківські кредити та обмежений доступ до них (особливо для малих підприємств), спонукають останніх в якості джерел формування активів та фінансування операційної діяльності використовувати інші фінансові інструменти, такі як товарні кредити, лізинг, позики небанківських кредитних установ тощо.

В той же час частка короткострокових кредитів банків у капіталі МСП у розвинутих країнах складає до 60%. Українські підприємства

переважно реінвестують у розвиток бізнесу власні прибутки та інвестиції засновників підприємств. Така ситуація зумовлена високою вартістю кредиту. Мінімальний «пільговий» відсоток становить майже 18% і пропонується практично одним банком. Середня вартість кредиту становить 22%, що є високою ціною в умовах економічного спаду. Відтак, сума фактично наданих кредитів в Україні за рік скоротилась у реальному виразі практично у 2 рази при номінальному зростанні на 15% [3].

Збільшення обсягів залучення позикових коштів у діяльність малого та середнього підприємництва на прийнятних для бізнесу умовах є проблемою української економіки. Підприємцям важко самотужки вирішувати проблеми залучення дешевих фінансових ресурсів. Відтак, уряд залучає до співпраці міжнародну спільноту та укладає угоди з різними її представниками. Так, Європейський Союз сприяє розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, впроваджуючи безліч проектів та програм.

5 вересня 2017 року Німецько-Український Фонд (НУФ) та ProCredit Bank підписали кредитну угоду по фінансуванню малих та середніх підприємств (МСП). Угода була підписана в рамках програми сприяння МСП, профінансованої Урядом Німеччини через KfW, та у співпраці з ініціативою Європейського Союзу EU4Business. Угода передбачає кредитування МСП на умовах 15% річних у гривні [4].

В результаті відкриття Поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (ПВЗВТ) з ЄС Європейський інвестиційний банк та Європейська Комісія об'єднали зусилля та розробили програму «Initiative East» для України, Грузії та Молдови, яка складається з трьох складових:

- механізм кредитних гарантій - надання кредитних гарантій, призначених для МСП, місцевим банкам та іншим фінансовим посередникам через Європейський інвестиційний фонд (ЄІФ), спонукаючи їх поліпшувати кредитні умови і, таким чином, забезпечувати розширення доступу до фінансування для МСП;

- агрохарчові виробничо-збутові мережі - за підтримки Європейської комісії ЄІБ також надаватиме банкам-учасникам та МСП у сільськогосподарській галузі технічну допомогу для обміну знаннями та досвідом з метою надання їм допомоги у використанні нових можливостей торгівлі з ЄС та в межах регіону, які були відкриті завдяки ПВЗВТ;

- механізм мікрофінансування - в рамках цього механізму ЄІБ надаватиме кредити на привабливих умовах мікрофінансовим установам в цих країнах з метою розширення доступу до фінансування для мікро- та малих підприємств [5].

Програма прямого фінансування малих та середніх підприємств в рамках ПВЗВТ реалізується Європейським Банком Реконструкції та

Розвитку та має на меті поліпшення доступу до фінансування для місцевих малих та середніх підприємств, забезпечення довгострокового фінансування в місцевій валюті та надання допомоги МСП у визначенні якісних інвестиційних проектів та сприянні їх успішному втіленню. Програма призначена для підприємств з товарообігом понад 1 млн. євро [5].

Програма «EU4Business» - це мережа центрів підтримки бізнесу в Україні». Відповідно до програми за сприяння Європейського Банку Реконструкції та Розвитку в 15 регіонах України передбачається відкриття центрів підтримки бізнесу, які допоможуть спрямувати фінансові ресурси та надавати консультаційні послуги МСП з метою підвищення їхньої конкурентоспроможності та рентабельності. В рамках програми українські МСП можуть отримати консультаційні послуги від місцевих консультантів або міжнародних галузевих консультантів та поради щодо зміцнення потенціалу для прискорення розвитку [5]. Програма призначена для МСП усіх видів економічної діяльності. Однак особлива увага приділяється підприємствам сільського господарства, харчової промисловості та пакування; туризму; інновацій; інформаційно-комунікаційних технологій; виробництва та професійних послуг; логістики; товарів народного споживання; зеленої економіки.

Як бачимо, недосконалість вітчизняної фінансової системи в питаннях стимулювання розвитку МСП має наслідком активне розширення співпраці нашої країни з міжнародною спільнотою. Проте зовнішнє фінансування не забезпечить вирішення існуючої проблеми. Лише підвищення ефективності діяльності МСП, збільшення обсягів генерованого ними в процесі діяльності чистого прибутку, формування сприятливого бізнес-середовища, підвищення інвестиційної привабливості України та доступність вітчизняних кредитів для підприємців сприятимуть формуванню необхідних обсягів фінансових ресурсів для успішного розвитку національного малого та середнього підприємництва.

Література:

1. Сич О.А. Сучасний стан та умови кредитування малого та середнього бізнесу в Україні / О. А. Сич, І. І. Волос // Молодий вчений: науковий журнал. – 2018. – № 2 (54). – С. 421-424.
2. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний веб-сайт Національної платформи малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://platforma-msb.org>
4. Офіційний веб-сайт Німецько-Українського фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://guf.gov.ua>

5. Офіційний веб-сайт Представництва Європейського Союзу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eeas.europa.eu>

*Струк Наталія Петрівна
кандидат економічних наук, доцент,
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу*

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИСОКОГО РІВНЯ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ

Вихідні положення теорії добробуту розробив В.Парето. Предмет цієї теорії - опис економічного оптимуму і вироблення рекомендацій в економічній політиці держави. Згідно Парето, економічний оптимум – це конфігурація цін, яка отримує загальне схвалення; при цьому будь-яка інша конфігурація цін могла б поліпшити чиєсь становище, але тільки за рахунок погіршення становища будь-кого іншого [1, с.139]. Наведене формулювання «оптимуму Парето» відноситься до споживання. Забезпечення економічної рівноваги – необхідна умова досягнення оптимуму. Однак більш важливим В. Парето вважав все-таки визначення оптимуму щодо виробництва. При цьому йдеться про структуру виробництва за певного обсягу ресурсів і технічного забезпечення якає, згідно з його підходом, стає оптимальною тоді, коли збільшення виробництва одного блага є нездійсненним без одночасного зниження виробництва будь-якого іншого блага. Ця оптимальна ситуація виникає тоді, коли граничні продуктивності факторів виробництва у всіх варіантах їх застосування є рівними [2].

Згідно з критерієм Парето (критерій зростання суспільного добробуту), рух у бік оптимуму можливий лише при такому розподілі ресурсів, що збільшує добробут принаймні однієї людини, не знижуючи при цьому добробуту нікого іншого. Тому, за Парето, критерієм оптимальності вважається не загальна можливість максимізації корисності, а максимізація останньої для кожного окремого індивіда в межах володіння певним вихідним запасом благ [1-3]. Тобто, виходячи з основного припущення про раціональність поведінки окремих економічних суб'єктів, можна стверджувати, що фірма при виробництві продукції використовує такий набір виробничих можливостей, що забезпечить їй максимальний прибуток, а споживач, своєю чергою, здобуває такий набір товарів, який забезпечить йому максимізацію корисності. Рівноважний стан системи передбачає оптимізацію цільових

функцій (у споживача – максимізація корисності, у виробника – максимізація прибутку). Це і є Парето-оптимальний стан ринку.

Оскільки «держава», без сумніву, є виробником і постачальником державних послуг як «виробникам», так і «споживачам» в обмін на сплату останніми податків, тобто виступає як третій партнер, який своїми організаційно-регулюючими впливами встановлює правильний (на думку її функціонерів), необхідний для належного функціонування ринкового середовища порядок взаємодії всіх учасників тристоронніх стосунків, то значний практичний інтерес представляє можливість визначення і дослідження об'єктивних закономірностей раціональних (з точки зору максимізації добробуту суспільства) і парето-ефективних взаємостосунків в координатах «держава – виробник – споживач» [4, с.73].

Таким чином, використавши фундаментальні теореми економіки добробуту для опису взаємостосунків тріади «держава – виробники – споживачі» з врахуванням приведених уточнень стосовно раціональності поведінки всіх складових, ми отримуємо модель конкурентного економічного середовища, в якому рішення про виробництво та споживання приймаються суб'єктами господарювання (юридичними та фізичними особами) в організаційно-правових рамках, продиктованих державою і (що дуже важливо) проінтерпретованими її функціонерами. Отже, рівноважний стан системи передбачає оптимізацію цільових функцій трьох суб'єктів (споживача, виробника, держави).

Парето-оптимальний стан ринку означає, що коли всі учасники ринку, прагнучи кожний до своєї вигоди, досягають взаємної рівноваги інтересів і вигод, сумарне задоволення (загальна функція корисності) досягає свого максимуму. І це майже те, про що говорив А. Сміт у своєму знаменитому пасажі про «невидиму руку» (правда, не в термінах корисності, а в термінах багатства). Згодом дійсно була доведена теорема про те, що загальна ринкова рівновага і є Парето-оптимальний стан ринку [1-3]. Проведений аналіз поглядів В. Парето дає змогу дійти висновку, що їх зміст може бути зведений до двох тверджень, зокрема: будь-яка конкурентна рівновага є оптимальною (пряма теорема); оптимум може бути досягнутий конкурентною рівновагою, що означає, що обраний виходячи з деяких критеріїв оптимум найкращим способом досягається через ринковий механізм (зворотна теорема) [1-3].

Це означає, що стан оптимуму цільових функцій якраз забезпечує збалансованість на всіх ринках. Оптимізація цільових функцій, за Парето, означає вибір найкращої альтернативи з усіх можливих всіма учасниками економічного процесу. Модель Парето припускає несприйнятливність суспільства до нерівності. Такий підхід стане більш зрозумілий, якщо взяти до уваги «закон Парето», або закон розподілу доходів. На основі вивчення статистичних показників ряду країн у різні історичні епохи

Парето встановив, що розподіл доходів вище певної величини зберігає значну стійкість. Це свідчить, на його думку, про нерівномірний розподіл природних людських здібностей, а не про недосконалість соціальних умов. Звідси випливало вкрай скептичне ставлення Парето до питань соціальної перебудови суспільства.

Література:

1. Лукашевич В. В. Історія економічних вчень [Текст] / В. В. Лукашевич, Д. Д. Пеньковський. – М.: Національний інститут бізнесу, 2013. – 139 с.
2. Економічні погляди В.Парето [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/47071/politekonomiya/ekonomichni_poglyadi_vilfredo_pareto#17
3. Артеменко О. Моделі людської поведінки і класифікація економічних агентів у контексті економічної безпеки держави [Текст] / О.Артеменко// Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – №19. – С. 28-36.
4. Петренко В. П. До визначення шляхів оптимізації стосунків держави, виробників і споживачів з використанням закономірностей парето-ефективного ринку / В. П. Петренко // Науковий вісник ІФНТУНГ.– №4. – С. 71-76.

*Ткачук Меланія Миколаївна
студентка, Національний
університет біоресурсів і
природокористування*

*Чухліб Алла Василівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри статистики та
економічного аналізу, Національний
університет біоресурсів і
природокористування*

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

Зернове господарство є особливою галуззю агропромислового комплексу, що визначає в сучасних умовах рівень розвитку всього аграрного сектора економіки України. Зерно - найважливіший вид продовольчих ресурсів, цінна сировина для ряду галузей переробної промисловості, незамінне джерело створення повноцінної кормової бази для розвитку тваринництва. В Україні зернове виробництво має важливе

соціально-економічне та політичне значення для розвитку національної економіки, забезпечення продовольчої безпеки держави. Українське зерно належить до конкурентоспроможних продуктів на світовому ринку.

Зернові культури мають найвищу питому вагу в структурі посівних площ сільськогосподарських культур. Це пояснюється їх винятковим значенням та різнобічним використанням.

Для виявлення загальної тенденції динаміки виробництва зернових культур в цілому, а також її характеру здійснено аналітичне вирівнювання ряду динаміки способом найменших квадратів (табл. 1).

Рівняння тренду за прямою має вигляд:

$$Y_t = a_0 + a_1 t \quad (1)$$

де a_0, a_1 - параметри прямої (початковий рівень і щорічний приріст);
 t - час.

Параметри a_0 і a_1 визначають способом найменших квадратів, розв'язавши систему нормальних рівнянь:

$$\begin{cases} na_0 + a_1 \sum t = \sum y; \\ a_0 \sum t + a_1 \sum t^2 = \sum yt \end{cases}$$

Таблиця 1. Динаміка виробництва зернових культур в Україні

Рік	Валовий збір зернових культур, тис.т	t	t ²	yt	Y _t
2008	53290	-9	81	-479610	45827,25
2009	46028	-7	49	-322196	48012,15
2010	39271	-5	25	-196355	50197,05
2011	56747	-3	9	-170241	52381,95
2012	46216	-1	1	-46216	54566,85
2013	63051	1	1	63051	56751,75
2014	63859	3	9	191577	58936,65
2015	60126	5	25	300630	61121,55
2016	66088	7	49	462616	63306,45
2017	61917	9	81	557253	65491,35
Всього	556593	0	330	360509	556593,00

За результатами розрахунків рівняння лінійного тренду має вигляд:

$$Y_t = 55659,3 + 1092,45t$$

Для оцінки адекватності обраної моделі тренду розраховано стандартну похибку апроксимації за формулою:

$$v = \sqrt{\frac{1}{n-m-1} \times \sum \left(\frac{Y_t - y_t}{y_t} \right)^2} \times 100\%$$

Трендова модель адекватно описує зростання виробництва зернових культур і може використовуватися у прогностичних цілях, оскільки

стандартна похибка апроксимації не перевищує 15%. Точкове прогнозне значення виробництва зернових культур в 2019 році становитиме 69,86 млн. т.

На показниках обсягів виробництва зернових культур ґрунтуються висновки щодо підвищення рівня формування пропозиції на ринку зерна, що є стратегічним продуктом для України та становить основу продовольчої безпеки держави.

Література:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

*Черняєва Олександра Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки та управління
підприємством, Навчально-науковий
інститут менеджменту, економіки
та фінансів Президентського
університету ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

*Зеркаль Лілія Віталіївна
студентка ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ НА ПП«АЛЕКС V»

Фазу формування інструментальної бази контролінгу можна вважати початковим етапом створення служби контролінгу на підприємстві. На цьому етапі відбувається організаційна підготовка процесу впровадження системи контролінгу на підприємстві, приймається рішення про необхідність запрошення зовнішніх консультантів або ж використанні внутрішніх ресурсів, можливий також варіант створення на підприємстві проектної групи, що включає як експертів з боку, так і штатних фахівців.

Уповноважена група встановлює мети контролінгу, приймає рішення про організації системи, здійснює календарне планування й контроль робочого процесу, вибирає робочі групи, установлює пріоритети системи, здійснює контроль проектного бюджету й координує всі заходи щодо впровадження системи контролінгу на підприємстві. Досвід впровадження системи контролінгу показав[1,С.15], що залежно від величини підприємства і якості наявних інструментів управління процес впровадження концепції контролінгу на підприємстві займає від 12 до 24

місяців. Щоб не збільшувати цей процес на більш тривалі строки, необхідно встановити докладний календарний план всіх заходів, що припускає одночасне здійснення декількох напрямків.

Для практичної реалізації на ПП«Алекс V» нами був розроблений календарний план впровадження системи контролінгу строком на 18 місяців (рис.1). Проектування системи контролінгу включає конкретизацію її підсистем з погляду функціональних, інструментальних й організаційних рішень. При цьому повинна бути забезпечена координація в рамках підсистеми інформаційного забезпечення й підсистеми планування й контролю й між ними; здійснена розробка й адаптація до умов даного підприємства наступних

Основні етапи впровадження системи контролінгу	Планові строки реалізації етапів впровадження, міс.																	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Інформаційне забезпечення управління	■	■	■	■														
Інформаційне забезпечення виробництва		■	■	■	■	■												
Освіта проектної групи					■	■	■											
Переробка плану керівництва						■	■	■										
Оптимізація організаційних інструментів							■	■	■	■	■	■						
Оптимізація інструментів планування							■	■	■	■	■	■						
Оптимізація системи обліку									■	■	■	■	■					
Оптимізація інструментів контролю										■	■	■	■	■	■	■	■	
Оптимізація концепції електронної обробки даних					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■			
Навчання				■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Рис.1. Календарний план впровадження системи контролінгу людських ресурсів на ПП«Алекс V»

інструментів: системи стратегічного й оперативного планування й бюджетування на підприємстві; методики аналізу відхилень планових і

фактичних показників; системи звітності, орієнтованої на конкретних користувачів; методики розрахунку ефективності інвестицій і поточної діяльності; системи інформаційного забезпечення управління.

Література:

1. Дайле А. Практика контроллинга/ А.Дайле: Пер. с нем. / Под ред. и с предисл. М.Л. Лукашевича, Е.Н. Тихоненковой. –М.: Финансы и статистика, 2001.–336 с.

Шевченко Інна Юрївна
кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний
автомобільно-дорожній університет

РОЗВИТОК І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ: СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ

В умовах наростаючої нестабільності соціально-економічного середовища все частіше як зарубіжні, так і вітчизняні дослідники наголошують на необхідності забезпечення розвитку та конкурентоспроможності економічних суб'єктів.

Разом з тим, закономірно виникає необхідність уточнення сутності та співвідношення цих фундаментальних економічних категорій.

Табл. 1 містить еволюцію думок дослідників щодо сутності категорій «розвиток» і «конкурентоспроможність».

Таблиця 1 – Еволюція дефініцій сутності категорій «розвиток» і «конкурентоспроможність» (сформовано автором за [1-12])

Рік	Дефініція сутності категорії «розвиток»	Дефініція сутності категорії «конкурентоспроможність»
1	2	3
2002	особливий тип руху, що характеризує прогресивний характер взаємодії речей [1]	достатня гнучкість і вмінням адаптуватися до змін зовнішніх і внутрішніх економічних умов [2]
2003	результат синергетичного ефекту прояву трьох основних властивостей системи: необратимості, спрямованості і закономірності [3]	спроможність до адаптації до змін у зовнішньому середовищі із одночасною підтримкою достатнього рівня конкурентних переваг [4]
2006	незворотний, спрямований, закономірний і унікальний процес змін відкритої системи у просторі та часі [5]	тимчасовий, іманентний, привілейований стан, який забезпечується здатністю до кращого використання ключових компетенцій порівняно з конкурентами та вмінням підтримувати такий стан впродовж деякого часу [6]

1	2	3
2009	довготривала сукупність процесів кількісних, якісних і структурних змін, що зумовлені властивістю об'єкта до розвитку, спрямовані на досягнення певного заданого результату, яким є якісно новий стан об'єкта [7]	спроможність ефективно виконувати свої функції в умовах конкуренції, сприяючи гармонійному задоволенню інтересів основних зацікавлених сторін [8]
2012	сукупність контрольованих довготривалих процесів дискретного або безперервного накопичення кількісних та якісних змін, які поліпшують стан або окремі характеристики шляхом збільшення потенціалу, адаптації до зовнішнього середовища та внутрішньої інтеграції, що підвищують життєздатність та здатність протидіяти негативним впливам зовнішнього середовища [9]	здатність об'єкта успішно функціонувати на ринку, використовуючи для збереження свого становища і здобуття ринкової частки свої сильні сторони та можливості (конкурентні переваги) та слабкі сторони конкурентів [10]
2016	прогресивна тенденція самозбереження і самовідтворювання системи, що забезпечується перетвореннями її структури і функцій у відповідь на виклики зовнішнього і внутрішнього середовища [11]	агрегована характеристика компетентностей, цінності та конкурентних переваг, тобто тих активів і параметрів, які формують його позитивні відмінності перед суперниками у конкуренції [12]

Проведене порівняння сутнісних характеристик категорій «розвиток» і «конкурентоспроможність» дає підстави стверджувати, що досягнення економічним об'єктом конкурентоспроможного стану є передумовою, рушійною силою та невід'ємною ознакою розвитку.

Література:

1. Єрохін С.А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект): монографія / С.А. Єрохін. – К.: Вид-во «Світ знань», 2002. – 528 с.
2. Дяченко Т.О. Визначення конкурентоспроможності автотранспортних підприємств та стратегії її підвищення: автореф. дис. ... канд. екон. наук / Т.О. Дяченко; Нац. авіац. ун-т. – К., 2002. – 20 с.
3. Мельник Л. Г. Фундаментальные основы развития / Л. Г. Мельник. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2003. – 288 с.
4. Шинкаренко В.Г. Управление конкурентоспособностью предприятия: монографія / В.Г. Шинкаренко, А.С. Бондаренко. – Х.: Изд-во ХНАДУ, 2003. – 186 с.
5. Раєвська О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі / О.В. Раєвська. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 496 с.

6. Білецька І.І. Механізм підвищення конкурентоспроможності промислового підприємства на олігополістичному ринку (на прикладі феросплавних заводів України): автореф. дис. ... канд. екон. наук / І.І. Білецька; Нац. гірн. ун-т. – Дніпропетровськ, 2006. – 19 с.
7. Погорелов Ю.С. Моделювання розвитку підприємства / Ю.С. Погорелов // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 10(100). – С. 51-59.
8. Дибач І.Л. Економічна інтеграція як засіб посилення конкурентоспроможності невеликих підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук / І.Л. Дибач; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2009. – 20 с.
9. Лагіненко І.В. Організаційно-економічний механізм розвитку виробничого підприємства в умовах стратегічних змін: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.04 / І.В. Ліганенко. – Одеса, 2012. – 20 с.
10. Петрович Й.М. Стратегічне управління конкурентоспроможністю промислового підприємства: монографія / Й.М. Петрович, О.В. Кривешко, І.О. Ступак; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., заслуженого діяча науки і техніки Й.М. Петровича. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 228 с.
11. Меліхов А.А. Сутність та необхідність конкурентного розвитку промислових підприємств / А.А. Меліхов // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2016. – Вип. 14. – С. 138-146.
12. Халімон Т.М. Формування та оцінка потенціалу конкурентоспроможності підприємства / Т.М. Халімон // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2016. – Вип. 5(2). – С. 35-39.

*Шемшура Вікторія Анатоліївна
студентка, Харківський
національний університет
радіоелектроніки*

ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ТА ЇЇ ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Сьогодні виробництво знань і високих технологій є основним джерелом зростання економіки в розвинених країнах. Економіка знань – економіка, за якої рушійною силою прогресу є знання, зосереджені в людському капіталі.

Розвиток економіки знань для України – необхідний шлях інноваційного прогресу та забезпечення конкурентоспроможності держави на основі ефективного використання власних інтелектуальних ресурсів.

У наш час Україна порівняно з попередніми роками значно покращила свій освітній потенціал. Але все ще залишається ряд невирішених питань, серед яких: загроза погіршення якості освіти від вимог постіндустріальної економіки та країн ОЕСР внаслідок мізерного фінансування, копіювання зарубіжного досвіду, застарілої методології навчання; поділ середньої освіти на приватну та державну, з низьким рівнем оплати вчителів, розшарування суспільства за майновим і освітнім критеріями; слабкий зв'язок вищої освіти з потребами ринку праці та соціально-економічними проблемами розвитку економіки; відсутність жорстких стандартів та їх недотримання щодо якості вищої освіти, економічної, правової та моральної відповідальності фахівців; проблема перепідготовки кадрів і орієнтації навчальних закладів на підготовку фахівців, здатних працювати з новітніми технологіями [1].

На жаль, проблема освіти – не єдина в системі економіки знань. Не меншої уваги потребує розвиток наукового потенціалу. Наша країна володіє високорозвиненим інтелектуальним потенціалом, який здатен ефективно розв'язувати інноваційні проблеми. За рахунок цього Україна могла б упевнено посісти належне місце серед країн з високим інтелектуальним потенціалом.

Підґрунтям для впровадження та розвитку економіки знань в Україні є формування сучасної інноваційної культури. Інноваційна культура – складова інноваційного потенціалу, що характеризує рівень освітньої загальнокультурної, соціальної, психолого-педагогічної підготовленості до інноваційної діяльності. Інноваційну культуру слід розглядати, як володіння знаннями про сучасні наукові досягнення, про інформованість про дослідно-експериментальну роботу та інноваційну діяльність закладів освіти України.

Отже сьогодні, існує багато проблем, які потребують суттєвих зрушень, ефективного впровадження фінансових ресурсів у розвиток системи освіти і науки в Україні. Стратегічними завданнями держави, які спрямовуються на їх вирішення, повинні бути: розбудова власної національної інноваційної системи; інтеграція освіти і науки; вдосконалення системи державного фінансування інноваційних процесів; поліпшення та оптимізація змістовної частини вищої освіти, зокрема збільшення частки викладання природничих та математичних наук у структурі навчального процесу, оновлення відповідної навчально-методичної бази, запровадження бюджетного стимулювання цих

напрямків; заохочення педагогів-новаторів, технологічне вдосконалення освітніх процесів [2].

Література:

1. Теоретико-методичні основи управління інтелектуальним капіталом: корпоративний рівень / Н. А. Мамонтова // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 2. – С. 45-52.
2. Мартиненко М. В. Кількісний підхід до визначення впливу інтелектуальних активів на результати інноваційної діяльності підприємств. – 2014. – № 6. – С. 520- 529.

*Шемшура Вікторія Анатоліївна
студентка, Харківський
національний університет
радіоелектроніки*

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

Методологія оцінки інтелектуального капіталу (далі ІК) підприємств є досить розвиненою. Практично всі дослідники проблематики ІК також приділяють увагу теоретико-методологічним принципам оцінки його величини. Так, один із засновників теорії інтелектуального капіталу, шведський економіст К. Е. Свейбі, запропонував в своїй роботі понад 25 методів оцінки. [1]

Незважаючи на величезну кількість відомих підходів, по суті, вони агрегуються в 4 великі групи:

- 1) методи ринкової капіталізації - Market Capitalization Methods (MCM);
- 2) методи віддачі на активи - Return on Assets Methods (ROA);
- 3) методи прямого виміру ІК - Direct Intellectual Capital Methods (DIC);
- 4) методи експертної оцінки - Scorecard Methods (SC).

Методи ринкової капіталізації оцінюють вартість, як різницю між ринковою капіталізацією компанії та вартістю власного капіталу за фінансовою звітністю. Переваги даного методу обґрунтована фінансова оцінка, підкріплена реальними фактами купівлі-продажу акцій. Недоліком є обмежена можливість використання – тільки у разі наявності інформації про ринкову ціну акцій.

Методи віддачі на активи, це по елементне грошове оцінювання за спеціальними методиками окремих елементів ІК з подальшим агрегуванням отриманих результатів у грошову узагальнюючу оцінку. Цей метод враховує специфіку формування та використання окремих елементів ІК. Недоліком даного методу є можлива істотна похибка результатів оцінки за рахунок некоректного оцінювання середньої ринкової прибутковості.

Методи прямого виміру ІК, сутність метода полягає в по елементному грошовому оцінювання за спеціальними методиками окремих елементів ІК з подальшим агрегуванням отриманих результатів у грошову узагальнюючу оцінку. Враховує специфіку формування та використання окремих елементів ІК, але цей метод трудомісткий і недостатнє розроблення методичних прийомів оцінювання окремих елементів ІК.

Метод експертної оцінки оцінює як фінансові, так і нефінансові параметри окремих елементів ІК з подальшого агрегування отриманих результатів методами рангів, балів тощо. Результатом є інтегральне негрошове оцінювання стану формування та якості використання ІК. Відрізняється оригінальними підходами до формування переліку оціночних показників, які розроблено в розрізі складових ІК. [2]

Отже, для оцінки ІК промислових підприємств залежно від цілей оцінки можуть використовуватись як методи прямої грошової оцінки ІК капіталу в цілому, так і методики, що передбачають розрахунок ключових показників. Для забезпечення стратегічного управління розвитком підприємства найбільш інформативною є оцінка ІК за допомогою SC-методів, яка передбачає розрахунок показників, що характеризують основні елементи ІК та ефективність їх використання. При цьому набір ключових показників, а також проєкції, за якими буде здійснюватися оцінка, можуть варіюватись залежно від специфіки завдань конкретного підприємства.

Література:

1. Муртазин А.С. Структура інтелектуального капіталу / А.С. Муртазин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/19_DSN_2010/Economics/69921.doc.htm.
2. Свейби К.:Е. Оцінка вартості нематеріальних активів та інтелектуальної власності. – М. : Интерреклама, 2003. – 352 с.

*Шматко Аліна Русланівна
студент, Київський національний
торговельно-економічний
університет*

*Науковий керівник: Рибак Руслана
Іванівна, старший викладач,
Київський національний торговельно-
економічний університет*

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ПІДВИЩЕННЯ

Кожне підприємство має свої цілі і виконує свої задачі. Вони можуть бути у короткостроковому чи довгостроковому періоді. Одні вкладаються у виробництво, коли інші в ресурси чи персонал. Складність визначення ефективності пов'язана з тим що при вирішенні тих чи інших проблем, які пов'язані з той чи іншою системою, можуть застосовуватися різні критерії оцінки ефективності, що стосуються різних властивостей цієї системи і різних ресурсах. Наприклад: у одного підприємства на ринку в даний момент швидко продається продукція, яка несе хороший прибуток, тому потрібно зробити все, щоб за цей час реалізувати більше товару (саме до цього зводяться цілі підприємства - “зняття вершків”). Стартап же з тим самим товарним асортиментом хоче закріпитись на ринку і намагається знизити ціну до мінімальної. Різні задачі - різні витрати та ефект. Тому, порівняти ефективність буває досить складно.

Ефективність може сказати про стан підприємства якщо порівнювати результат на сьогодні з минулим періодом. Або ж порівнюємо стан нашого підприємства з ефективністю наших конкурентів. Саме тоді стає зрозуміло, де ми находимось на кривій ефективності: спереду чи ззаду. Бути постійно зайнятим досить легко, а бути ефективним та корисним - тяжко. Існує багато шляхів для підвищення ефективності діяльності, якими підприємства досить часто нехтують. У результаті вони функціонують не на повну потужність, приносять менші прибутки, ніж ті могли б бути, або ж взагалі завдають збитки.

Аби бути успішною впродовж тривалого часу, щоб вижити і досягти своїх цілей, діяльність підприємства має бути як результативною, так і ефективною. За словами П. Друкера, результативність є наслідком того, що робляться потрібні слушні речі; а ефективність – наслідок того, що правильно створюються ці самі речі. Перше і друге є однаково важливим [3, с. 516].

Напевно, найнеобхіднішою дією для збільшення ефективності є забезпечення зниження витрат на заходах, хоча б на якихось найпростіших. Наприклад: поміняти лампи на виробництві на енергозберігаючі: вони більш довговічні і витрати на електроенергію скоротяться. Забезпечення зростання прибутку, обсягів виробництва і реалізації продукції можна досягти поліпшенням транспортних зв'язків, збільшенням вантажопідйомності потужності рухомого складу та підвищенням рівня механізації вантажно-завантажувальних робіт.

Ми можемо взяти досвід Японії або ж інших розвинених країн. Шлях до автоматизації, механізації яких - це засіб підвищення продуктивності праці і підвищення ефективності діяльності підприємства. Зниження собівартості продукції, що випускається є одним з найважливіших якісних показників підприємства.

Для збільшення прибутку підприємства доцільно вести окремий реєстр простроченої дебіторської заборгованості, сплати штрафних санкцій, залучення невігідних джерел фінансування. Не можна сказати, що це легка робота, адже працювати з дебіторською заборгованістю досить важко, але вона дає дуже гарний результат. Саме працівники повинні впливати на боржників. Наприклад: влаштовувати новорічні свята із залученням покупців, які добре себе зарекомендували.

Важливими факторами можуть послужити співвідношення ціни якості продукції, якісний відбір персоналу, проведення різних акцій на продукцію. Для того, щоб підвищити ефективність діяльності підприємства, потрібно покращувати якість продукції, з чого випливає, що нам необхідний кваліфікований персонал. Просувати товар також повинні професіонали, які зможуть дуже швидко його продавати. Тут можна згадати й про пошук внутрішніх резервів по збільшенню прибутку. Підвищення кваліфікації працівників, введення для клієнтів стимулюючих форм розрахунків та інше. Зараз всі дивуються американським корпораціям, адже у них висока продуктивність праці і досить багато корпорацій є ефективними. Тяжко уявити наскільки великі засоби виділяються для навчання персоналу, але це дає свої результати.

Важливими факторами, які забезпечують зростання прибутку та рентабельності підприємства, слугують зростання продуктивності праці, економія матеріальних ресурсів, підвищення фондівіддачі та рівня технічного прогресу.[2, с. 188].

Велику роль в ефективності діяльності підприємства відіграє асортимент продукції. Якщо на початку ХХ століття у підприємства є можливість щось виготовляти, воно, не замислюючись, це випускала, тому що майже будь-який товар мав гарний попит. У наш час випущено стільки товарів, що чимось когось здивувати майже неможливо. Тому чим

ширше асортимент, тим продажі будуть більш ефективними, а, отже, і ефективність всього підприємства.

Взагалі всі заходи підвищення ефективності функціонування підприємств можна звести до трьох напрямків: 1) управління витратами і ресурсами; 2) розвитку й удосконалення виробництва та іншої діяльності; 3) удосконалення системи управління підприємством та всіма видами його діяльності. усі заходи підвищення ефективності роботи підприємства є взаємозалежними. Однак, найважливішого значення набувають чинники, визначені третьою групою (напрямом), оскільки їх мобілізація передбачає визначення місця реалізації в системі управління діяльністю [1, с. 469-470].

Література:

1. Гетьман О.О. Економіка підприємства : Навч. посіб. / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал.. – [2-ге вид.]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
2. Сідун В.А. Економіка підприємства : Навч. посіб. / В.А. Сідун, Ю.В. Пономарьова. – [вид. 2-ге, перероб. та доп.]. – К. : Центр навчальної літератури, 2006
3. Ковальчук І.В. Економіка підприємства : Навч. посіб. / І.В. Ковальчук. – К. : Знання, 2008. – 697 с.

*Якубовська Наталія Василівна
кандидат економічних наук,
Інститут сільського господарства
Західного Полісся*

ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ – НЕОДНОЗНАЧНОСТІ МІСІЙ ТА ЦІЛЕЙ

Історія розвитку університетів свідчить про те, що академічне співтовариство завжди було змушене обслуговувати суспільство з урахуванням суперечливих інтересів різних суспільних сил і соціальних груп, забезпечувати виконання іноді суперечливого за своєю сутністю соціального замовлення. Сьогодні завданням університетів і вищої школи в цілому є пошук нової форми існування, яка б, з одного боку, зберігала основні функції і головні традиції університетів, а з другого – дозволяла б інтегрувати в себе нові підприємницькі підходи у діяльності ВНЗ із забезпеченням ринкового виміру свободи із забезпеченням всіх сфер життя університету і його діяльності [1, с. 14].

Загалом, виділяють «три місії» сучасного університету – викладання, дослідження і надання послуг, при цьому вони існують у постійній напрузі одна з одною на різних рівнях [2, с. 16].

Також має місце диференціація щодо цілей університету, наприклад: 1) соціоцентрований, у межах якого місія університету детермінована з позицій суспільних інтересів (місцевої громади, національної держави, геополітичного регіону, світу) та полягає у примноженні знань, інновацій, суспільного блага та сприянні сталому розвитку суспільства й оточуючого середовища; 2) студентоцентрований, що передбачає забезпечення університетом розвитку когнітивних, моральних, громадянських та професійних якостей і умінь студентів; 3) університето(его)-центрований, у якому відображено власні цілі університету як організації (завоювання та збереження лідерських позицій на національному та глобальному ринку освітніх і наукових послуг) [3, с. 452].

Гармонізація місії та цілей логічно породжує цілу низку впливаючих аспектів в діяльності, в тому числі щодо комерціалізації.

Так, наприклад, амбіції підприємницької та третьої місії шведських університетів охоплюють декілька видів діяльності, більшість з яких є комерціалізацією поза межами спільних категорій передачі технологій створення та ліцензування. Натомість шведський випадок пропонує інші обґрунтування для такої діяльності, ніж коротко- та середньострокова капіталізація. До них відносяться екологічні мотиви, орієнтовані на залучення державної підтримки та промислової діяльності до регіону шляхом створення університету як двигуна зростання; мотиви, засновані на очікуванні, спрямовані на місцеві муніципальні та студентські групи, а також на регіональні місії державної підтримки; мотиви, що базуються на можливостях, які підкреслюють характер університету як центру і трафіку для соціальних суб'єктів [4, с. 488].

Отже, ефективна інтеграція сучасних закладів вищої освіти в міжнародний політичний, економічний, соціальний та культурний простір вимагає гармонізації місій та цілей. Для досягнення комерційного успіху необхідний якісний економічний менеджмент.

Література:

1. Романовський О.О. Феномен підприємництва в університетах світу: монографія / О.О.Романовський - Вінниця : Нова Книга. 2012. 504 с.
2. Роль університету у розвитку лідерського потенціалу суспільства: концептуальні засади / Авторський колектив: О. Аарна, Д. Гудонієне, О. Гузар та ін.; за заг. ред. С. Калашнікової. – Київ: ДП«НВЦ«Пріоритети», 2014. – 100 с.
3. Сбруєва А. А. Тенденції трансформації місії університету: порівняльно-педагогічний аналіз // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2015, № 6 (50). с. 448-461.
4. Tomas Hellstrom. The Varieties of University Entrepreneurialism: thematic patterns and ambiguities in Swedish university strategies // Policy Futures in Education, Volume 5, Number 4, 2007. pp. 478-490.

Менеджмент

*Каменева Наталія Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки та управління
підприємством, Навчально-науковий
інститут менеджменту, економіки
та фінансів Президентського
університету ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

*Коротий Віталій Сергійович
студент ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ ФІРМ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ПАНАЦЕЯ-ФАРМ»)

Сьогодні ми є свідками зросту українського фармацевтичного ринку. Зріст обмежений кількістю грошових коштів, які наші співвітчизники готові витратити на придбання лікарських засобів. Українські виробники лікарських засобів змушені працювати в умовах обмеженого фармацевтичного ринку. По мірі розвитку фармацевтичного розвитку можна очікувати збільшення долі зарубіжних лікарських засобів на ринку України.

У 2019-2020р.р. оператори ринку очікують збільшення грошових доходів населення. Відповідно і фармацевтичний ринок України буде зростати, але слід очікувати збільшення імпорту лікарських засобів країни з розвинутою економікою (Європейський Союз, США)[1,с.40]. Розуміється всі приведені вище оцінки і прогнози можуть бути справедливими і точними тільки за умови, що фінансово - економічна ситуація в країні буде залишатися стабільною.

ТОВ «Панацея-Фарм» (м. Селидове) має стійку позицію на місцевому ринку (збільшилася рентабельність продажу на 1,72%, коефіцієнт обертання активів 0,38, рентабельність витрат 3,7% і фондоддача 0,7). Що дає можливість аптеці не тільки прибутково функціонувати, але і вводити нові послуги. А саме розвиток дистриб'юторської мережі, що надасть можливість не тільки збільшити прибуток аптеки, а також укріпити свій імідж на місцевому ринку[2,С.572].

Відкриття дистриб'юторської мережі в аптеках ТОВ «Панацея-Фарм» на місцевому фармацевтичному ринку м. Селидова керівники прогнозують збільшення потенційних споживачів. На перше місце повинні вийти питання ефективного ведення бізнесу, надання послуги.

У зв'язку з цим рекомендується залучати більше професіоналів в області дистриб'юторства. Головним персонажем на фармацевтичному ринку дистриб'юторства повинен стати споживач. Основна задача якого задоволення потреби. Для цього необхідно підвищити рівень обслуговування, приділити більше уваги контакту (найскладніша характеристика товарів і послуг, поради фахівців), підвищити якість послуги, доставки, надавати покупцям більш широкий спосіб оплати. Розширювати асортимент, пропонувати товари і послуги, шукати найбільш оптимальну політику ціноутворення. Перспективою для дистриб'юторства може бути зайняття своєї ніші на основі ексклюзивності і пропонованого товару.

Найбільш цікавими стануть проекти: за якими стоїть реальний бізнес і є план розвитку на майбутнє, які уже мають реальні оберти і чітку стратегію розвитку й збільшення прибутку, результати фінансової діяльності.

Впровадження дистриб'юторської мережі дозволяє головним чином здійснювати автоматизацію оптової торгівлі. Грамотно побудована дистриб'юторська мережа дозволяє значно скоротити час і вартість торгової трансакції, збільшити в такий спосіб рентабельність товарообігу, підвищити прибуток, а також якість обслуговування споживачів, а це означає посилення конкурентоздатності і зміцнення позицій аптек ТОВ «Панацея-Фарм» на фармацевтичному місцевому ринку.

Таким чином, на нашу думку, відкриття дистриб'юторської мережі на місцевому фармацевтичному ринку є доцільним і необхідним.

Література:

1. Шабельник Т. Сучасний стан фармацевтичного ринку України / Т. Шабельник // Інституціональна економіка. – 2013. – № 6. – С. 40-42.
2. Посилкіна О.В. Актуальні питання логістики фармацевтичної дистрибуції і аптечних мереж / О.В. Посилкіна // Вісн.Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Логістика. – 2008. – № 633. – С. 571-577.

*Черняєва Олександра Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки та управління
підприємством, Навчально-науковий
інститут менеджменту, економіки
та фінансів Президентського
університету ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

*Кедь Олег Володимирович
студент ПрАТ «ВНЗ «МАУП»*

РОЗРОБКА МОДЕЛІ ФОРМАЛІЗАЦІЇ СИТУАЦІЙ РИЗИКУ ПІДПРИЄМСТВА

Програма управління ризиками – це розроблена на рівні підприємства система планування, забезпечення й організації заходів, необхідних для мінімізації збитків (втрат), викликаних випадковими подіями.

Програма управління ризиками ОКП ВО «Дружківкатепломережа Донецьктеплокомуненерго» ґрунтується на розв'язку таких завдань як: виявлення можливих ризиків і їх впливу на діяльність підприємства; визначення принципів і методів управління ризиками; оцінка фінансових втрат, пов'язаних з ризиками.

Результатом розробки й реалізації програми управління ризиками повинно стати забезпечення такого управління ризиками, при якому основна діяльність підприємства буде здійснюватися з високою стійкістю й надійністю від внутрішніх і зовнішніх видів ризиків[1, С.27].

Формалізацію ситуацій ризику та пошук відповідних рішень щодо їх розв'язку службою управління ризиками ОКП ВО «Дружківкатепломережа Донецьктеплокомуненерго» ми пропонуємо здійснювати за моделлю, наведеною на рис.1.

У ході ідентифікації ситуації ризику (блок 1) повідомлення про наявність відхилень надходить в блок 2 формування ІБ (інформаційної бази). Для майбутніх моментів часу задача знаходження ситуацій ризику вирішується на основі прогнозної інформації, що збирається і формується у прогнозаторі (блок 3). У блоці 4 визначається можлива величина втрат від настання ризику і міра його майбутнього впливу та здійснюється порівняння з його граничними значеннями, тобто межами допустимості. Наступний крок алгоритму полягає у співставленні фактичного і заданого станів функціонування підприємства.

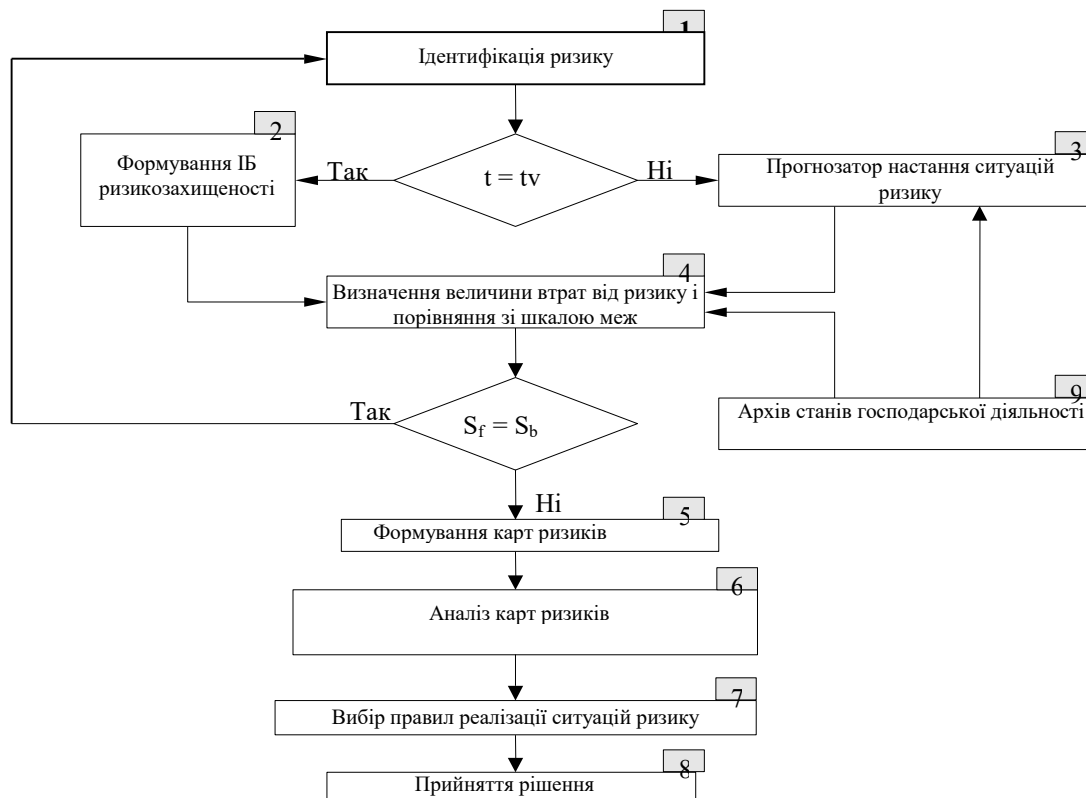

Рис.1. Модель формалізації ситуацій ризику ОКП ВО «Дружківкатепломережа Донецьктеплокомуненерго»

де t – фактичний час; t_v – час настання ситуації ризику; S_f – фактичний стан проходження виконання процесу; S_b – нормалізований стан проходження процесу.

При виявленні відхилень, що вказують на ситуацію ризику, формується карта ризиків (блок 5). В блоці 6 виконується аналіз карт ризиків підприємства. Результативна інформація блоку 6 надходить у блок 7, де здійснюється вибір правил реалізації внаслідок настання ситуації ризику. В блоці 8 формується рішення вироблення попереджувальних дій. Блок 9 виступає в ролі архіву.

Формування й впровадження програми управління ризиками спрямоване на розробку заходів щодо мінімізації ризиків організації та досягнення успіхів на ринку, фінансової стабільності і подальшого розвитку організації.

Література:

1. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві/ В.В. Вітлінський, Г.І. Великоіваненко: Монографія. – К.: КНЕУ, 2004. – 480с.

Маркетинг

*Ігнат'єва Ірина Борисівна
студентка, Миколаївський
міжрегіональний інститут розвитку
людини «Університет «Україна»*

*Зубков Руслан Сергійович
доктор економічних наук, професор
кафедри підприємництва управління
та адміністрування, Миколаївський
міжрегіональний інститут розвитку
людини «Університет «Україна»*

ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Результатом дії механізму конкуренції є селекція товаровиробників, ґрунтована на їх конкурентоспроможності, володінні ключовими ресурсами, компетенціями. У зв'язку з цим виникає проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємств в нових умовах, які визначають процес глобалізації.

Реалізація процесу управління формуванням конкурентоспроможності підприємства вимагає не лише виявлення та аналізу вимог споживачів до підприємств, а і систематизації чинників формування конкурентоспроможності підприємства, розробки алгоритму управління формуванням конкурентоспроможності підприємства, що розкриває послідовність дій ТОВ «Промислова і транспортна безпека». Алгоритм передбачає послідовну розробку і виконання заходів щодо вивчення і пошуку споживачів, формування конкурентоспроможної пропозиції, узгодження взаємних очікувань (рис.1).

Процес управління конкурентоспроможності можна розглядати в двох аспектах. Перший пов'язаний за участю ТОВ «Промислова і транспортна безпека» у функціонуванні ринку товарів і послуг. В даному випадку підприємство, вивчаючи і прогнозуючи споживчий попит, моделює способи його задоволення за допомогою різної товарної пропозиції. Другий аспект торкається діяльності підприємства на інвестиційному ринку, на якому функціонує сукупність підприємств, здатних інвестувати реалізацію інвестиційних пропозицій. Цей ринок - сфера прямої участі підприємства, що управляє своєю інвестиційною привабливістю і інвестора, їх прямих економічних інтересів.

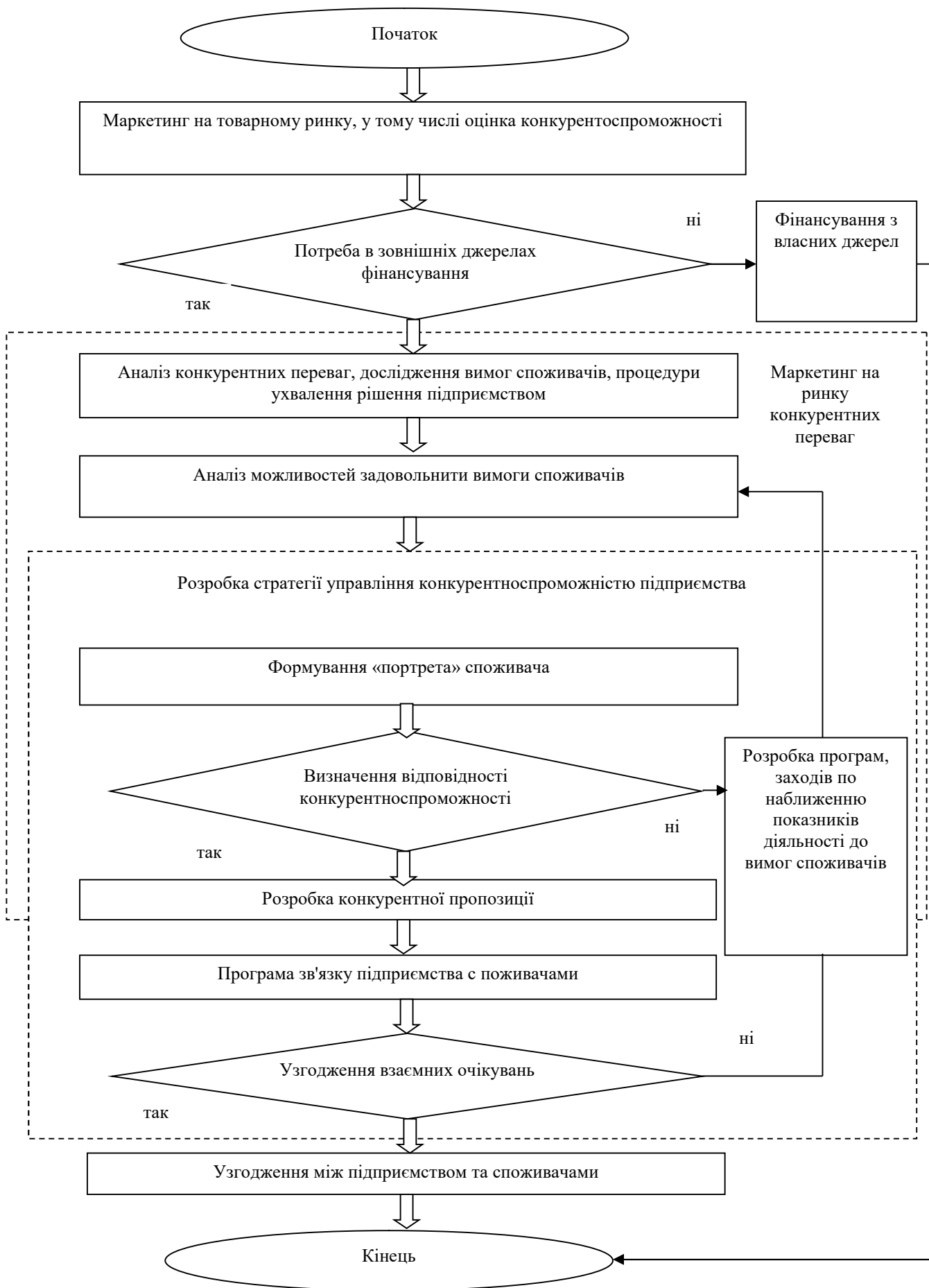

Рис. 1. Алгоритм управління конкурентноспроможністю ТОВ «Промислова і транспортна безпека»

Таким чином тактика процесу управління конкурентоспроможністю підприємства припускає активну поведінку на ринку, адекватне реагування на зміну ситуації, вжиття адекватних заходів у відповідь на дії конкурентів і, що особливо важливо, коригування цілей відповідно до змін запитів і вимог споживачів.

В цілому, головними завданнями в процесі управління конкурентоспроможністю в стосунках зі споживачами являються: забезпечення привабливості підприємства, привабливості товарів і послуг. Разом з іншими заходами по підвищенню конкурентоспроможності цього можна добитися шляхом підвищення міри довіри потенціальних споживачів. Тактичними заходами можуть бути: постійна підтримка інтересів споживачів до підприємства, регулярне забезпечення останніх новою інформацією.

Література:

1. Донець Л. І., Донець А.А. Базові принципи сучасної парадигми управління конкурентоспроможністю підприємства. - Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2012. № 1 (5). Т. 2. 101 – 106 с.
2. Сопільник Л.І, Колодійчук А.В. Теоретичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємств. Науковий вісник НЛТУ. – 2009. - № 19.8. – 183-187 с.

*Коваленко Анастасія Сергіївна
студентка економічного
факультету, Харківський
національний університет імені
В.Н. Каразіна*

*Науковий керівник: Болотна Оксана
Володимирівна, кандидат
економічних наук, доцент,
Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна*

ТОТАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ПОВЕДІНКОЮ СПОЖИВАЧА

Управління поведінкою споживачів - це те, чим повинен займатися будь-який бізнес для того, щоб мати клієнтів. При цьому, варто зрозуміти, що на початку свого становлення, бізнес не має клієнта, тому компанії необхідно їх «створити».[2]

-Як само компанія буде «створювати» клієнтів?

Клієнтура утворюється шляхом впровадження в них необхідних ідей, що будуть вигідними для бізнесу, товару чи ринку. Процес «програмування ідеї» для людини створює в неї сильну мотивацію, стати клієнтом і купувати ті чи інші товари.[1]

Взагалі, споживачі не рівні між собою, бо рівень вмотивованості вони мають різний, тому ці потреби поділяються на:

- активну;
- пасивну;
- латентну;
- потенційну.[3]

Споживач, що має *активну* потребу вже готовий купити те, що йому пропонують, бо він вмотивований в цьому товарі.

Споживач, що має *пасивну* потребу, вже придбав необхідний товар та у найближчий час не зацікавлений у подальшій покупках.

Споживач, що має *латентну або приховану* потребу, ще не знає про її наявність, він не буде здійснювати покупки поки його потреба не стане активною.

Що стосується споживача з *потенційною* потребою, то варто зазначити, що споживачем він ще не є, а скоріше являє собою потенційного клієнта і товари компанії йому поки не потрібні.

Як все-таки керувати поведінкою споживачів?

Процес прийняття рішень клієнта-це процес обробки отриманої інформації про товар або послугу, що надійшла до покупця. З цього і випливає значення процесу покупки. Покупка-це результат процесу обробки інформації.

Найбільш традиційною сферою донесення інформації до споживача є реклама.

Процес обробки споживачем інформації для прийняття рішення про покупку того чи іншого товару компанії має чотири основні етапи:

- експозиція;
- увага;
- інтерпретація;
- пам'ять.

Перші три етапи складають процес сприйняття.[3]

Сутність поведінки споживачів знаходить прояв в діях людей під впливом факторів зовнішнього середовища та внутрішніх психологічних чи фізичних потреб, що виникають у процесі життєдіяльності та супроводжуються пошуком інформації, вибором, придбанням, використанням товарів або послуг та позбавленням від них.[2]

Таким чином, розуміння психології споживача і принципів організації торгового простору, а також чітка постановка маркетингової мети перед продуктом і тотальне знання цільової аудиторії, дозволяють продавцю сформулювати адекватну мерчандайзингову програму - програму, здатну впливати на поведінку покупця в точці продажу.

Література:

1. Железцов А. В. Поведение клиентов и их потребности / А. Железцов // Маркетинг. - 2001. - № 3. - С. 25-32.
2. [Електронний ресурс]-Режим доступу:
<https://moluch.ru/archive/60/8743/>
3. Скибінський С. В. Маркетинг : підручник : в 2 ч. / С. В. Скибінський.- К. : КНЕУ, 2005. - Ч. 1. - 568 с.

*Ковальов Богдан Леонідович
кандидат економічних наук,
Сумський державний університет*

*Лісовенко Вікторія Вікторівна
студентка, Сумський державний
університет*

ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ SEO- ПРОСУВАННЯ ВЕБ-САЙТУ

SEO (Search Engines Optimization) визначається як комплекс заходів, які допомагають налаштувати сайт під вимоги пошукового робота: програми яка досліджує сайти і інтернет-сторінки і вносить отриману інформацію в базу даних пошукової системи [1].

Зазвичай, чим раніше сайт представлений в результатах пошуку, і чим вищий його рейтинг, тим більше користувачів відвідають цей сайт. Якісна SEO-стратегія помістить сайт на першу сторінку результатів пошуку на таких пошукових сайтах як Google, Yahoo та інших. Важливість таких заходів підтверджують дані дослідження Advanced Web ranking, згідно якими 86% респондентів використовували пошукові системи для того щоб знайти місцевий бізнес; 80% респондентів здійснювали дослідження товарів або послуг в Інтернеті, а потім здійснили покупки в місцевому магазині [2].

Компанія Statista зібрали інформацію про роздрібні продажі в електронній комерції в усьому світі з 2014 та створили прогнози на 2021

рік. У 2017 році роздрібні продажі в усьому світі становили 2,3 млрд. доларів США, а доходи від електронної комерції зростуть до 4,88 млрд. доларів США у 2021 році. Доходи онлайн-магазинів склали майже 100 мільярдів доларів США у 2017 році [3].

Фактично, для складання стратегії SEO-просування вебсайту необхідно:

- дізнатися основні напрямки діяльності компанії, що має намір розвивати власний веб-ресурс, та скласти список ключових запитів;
- отримати доступ до Search Console, Google-сервісу для технічного аналізу та сервісу аналітики Google Analytics веб-сайту;
- провести SEO-аудит: аналіз наявних позицій і досягнень сайту, семантичного ядра та його відповідність цільовим сторінкам;
- здійснити аналіз сайтів-конкурентів, оцінити їх сильні та слабкі сторони;
- дати оцінку структури веб-ресурсу: складання рекомендацій по створенню нових цільових розділів; оцінка якості електронних ресурсів, що посилаються на веб-сайти замовника і конкурента;
- провести оцінку технічної складової та зручності користування веб-сайтом для користувачів.

На підставі отриманих даних складаємо технічне завдання – рекомендації до просування. Даний базовий комплекс робіт дозволяє оцінити готовність сайту до оптимізації, запобігти можливим проблемам в майбутньому і вчасно усунути помилки просування, які однозначно негативно впливатимуть на зростання позицій сайту в пошукових мережах, якщо їх вчасно не усунути.

Література:

1. Красношарпа В. В. Формування стійкої конкурентної позиції рекламного web-сайту з використанням SEO [Електронний ресурс] / В. В. Красношарпа, Д. С. Гетманець // Інноваційно-інвестиційні процеси в національній економіці та підприємстві. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://sb-keip.kpi.ua/article/view/130491/132650>
2. Google organic CTR history [Електронний ресурс] // advanced webranking. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.advancedwebranking.com/ctrstudy/>.
3. Retail e-commerce sales worldwide from 2014 to 2021 [Електронний ресурс] // Statista. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/statistics/379046/worldwide-retail-e-commerce-sales/>.

*Пеня Катерина Віталіївна
студентка I курсу магістратури
фінансового факультету,
Університет митної справи та
фінансів*

*Науковий керівник: Терещенко
Тетяна Євгеніївна, кандидат
економічних наук, доцент,
Університет митної справи та
фінансів*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТРАХУВАННІ

Сучасний етап розвитку страхового підприємництва пов'язаний з новими технологіями маркетингу, з пошуком найкращих методів і способів ведення бізнес-процесів. Для більш чіткого розуміння новітніх технологій просування страхових продуктів в страховому маркетингу необхідно з'ясувати особливості страхових маркетингових інновацій.

Страхові маркетингові інновації - це використання новітніх технологій задля удосконалення існуючих видів страхових продуктів та послуг або для розроблення нових, які врешті-решт приносять прибуток [2]. Страхові маркетингові інновації використовуються для вдосконалення або створення нових страхових продуктів і послуг. Як наслідок спостерігається оптимізація витрат і збільшення прибутковості від продажу страхових продуктів або послуг. Інноваційна складова страхового маркетингу полягає у вдосконаленні вже існуючих способів дистрибуції страхового продукту або залученні сучасних маркетингових технологій просування продукту на ринок.

На сьогоднішній день страховий ринок України стрімко розвивається, розширюється асортимент послуг, конкуренція та напруга на ринку зростають. У зв'язку з цим у страховиків виникає нагальна потреба шукати новітні маркетингові технології у страхуванні, підвищувати швидкість надання послуг, при цьому не втрачаючи, а навіть покращуючи їх якість. До вищезазначених чинників також можна додати діяльність страхових компаній з іноземним капіталом на вітчизняному ринку – це ще більше посилення конкуренції на ринку та привід для активних дій страховика, направлених на використання інноваційних підходів ведення діяльності страхової компанії.

До основних інноваційних каналів просування страхових продуктів можемо віднести наступні:

1. Ко-брендінг (англ. *cobrending*) – взаємодія двох чи більше брендів для спільного просування продукту на ринок, з метою збільшення продажів, найпоширенішим є ко-брендінг страхових компаній та банків. Найбільш яскравими прикладами в Україні є: спільна програма СК «ВЕСКО» та СК Allianz з ОТР БАНКом (Україна); співпраця АТ КБ «ПриватБанк» з СК «ІНГОСТРАХ», СК «КРЕДО», СК «Уніка Життя», СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ», СК «Юнісон-Гарант» та іншими страховими організаціями; утворення фінансової холдингової групи «ТАС».

2. Інтернет-маркетинг – відносно новий канал продажу страхових полісів на вітчизняному страховому ринку, хоча в деяких країнах він вже активно використовується. В Європі лідерами продажів через Інтернет вважаються Німеччина, Франція, Великобританія та Італія, щороку темпи зростання он-лайн страхування в Європі досягають 70% [1].

Основними перевагами Інтернет-маркетингу є:

- економія часу для споживача та спрощення взаємодії між страховиком і страхувальником;
- легкість отримання інформації;
- швидкість та зручність доповнення чи зміни інформації;
- різноманітність каналів просування - завдяки розвитку цифрової реклами інформацію про страхові послуги у вигляді банерів можливо розміщувати на будь-яких сайтах, використовуючи величезну кількість форматів [3].

3. Social Media Marketing (SMM) – використання соціальних мереж для комунікацій з клієнтами з метою підтримання професійних стосунків, а саме ведення безпосередньої та водночас ненав'язливого спілкування з потенційними клієнтами. Загалом основна частина вітчизняних страховиків представлені в 1–2 соціальних мережах.

4. Агрегатори (від лат. *aggregatio* – «накопичення») – це ресурси, які спеціалізуються на зборі та групуванні даних про наявність послуги, її цінових категоріях і надають інформацію споживачеві в зручному для порівняння і вибору вигляді [4].

Агрегатори привертають увагу людей розглядати можливості страхування, пробуджують в них бажання уберегти себе від ризикового випадку, допомагають визначити страховий продукт, що найточніше відповідає потребам клієнта.

На сучасному етапі розвитку нашої країни все більше зростає роль інформаційних технологій, комп'ютеризації суспільства в усіх сферах його життєдіяльності й сфера надання страхових послуг не є виключенням. Постійно вдосконалюється програмне забезпечення, а разом з ним вдосконалюються бізнес-процеси страхових компаній,

з'являється потреба в пошуку нових способів ефективного задоволення потреб споживачів. Зокрема важливе місце в процесі задоволення потреб споживача займає обраний канал продажу страхової послуги, тому дослідження сучасних ефективних каналів дистрибуції в страхуванні є перспективним напрямком для подальшого дослідження.

Література:

1. Простобанк - путівник у світі особистих фінансів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.prostobank.ua>.
2. Дадико Г.Д. Маркетингові інновації як актуальний напрям розвитку страхового ринку України в сучасних умовах / Г. Д. Дадико // Економічна наука. – 2016. – №5. – С.60–63.
3. Джуган Л. Інтернет-маркетинг в діяльності страхових компаній / Л. Джуган // Страховий ринок: сучасні виклики в умовах глобалізації : V Міжнар. науково–практичн. семінар 18-19 травня 2017 р. м. Львів [матеріали] ; За ред. Сич О.А. – Львів: ЛНУ, 2017. – Ч. II. – С.56–60.
4. Кондратенко Д. Вплив каналів реалізації страхових послуг на вибір споживачів / Д. Кондратенко // Бізнес Інформ. – 2014. – № 10. – С. 358–361.

*Резник Дарина Вадимовна
студентка Харківського
національного університета ім.
В.Н. Каразіна*

*Науковий керівник: Лисеный Евгений
Владимирович, кандидат
економических наук, доцент,
Харьковский национальный
университет им. В.Н. Каразина*

БРЕНДИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ СОВРЕМЕННОГО МАРКЕТИНГА

Бренд - престижная, популярная, хорошо известная торговая марка, источник добавленной ценности, символ торговой марки, сумма всех ментальных связей, которые образуются между покупателями и владельцами брэнда[5].

Брендинг же – это планомерное и последовательное создание популярного брэнда, целенаправленные маркетинговые мероприятия по формированию предпочтения потребителей к товару.

Реализуется брендинг в процессе разработки и реализации маркетинговых коммуникаций: товарной марки, торгового знака, упаковки, рекламных обращений и других усилий маркетинга, которые помогают выделить товар и создающих отличный от других конкурентов образ товара в сознании и психологии потребителей[3].

С точки зрения современных маркетологов, брендинг является одним из важнейших инструментов продвижения продукции. Поэтому на данном этапе развития экономики он крайне необходим фирмам, которые только проникают на рынок, чтобы занять свою нишу или выделиться среди уже существующих конкурентов. Ведь около 80% продуктов исчезают с рынка в течение первых нескольких лет[1]. Причиной является непонимание клиентами товаров и неузнаваемость самой фирмы.

Поэтому основная цель брендинга – донесение до целевой аудитории (до покупателя, партнеров, правительства) сути предложения, оформленного под именем торговой марки, формирования ассоциаций представлений и положительного отношения к этой марке.

В комплекс работ по брендингу входят:

- нейминг, разработка названия бренда;
- описания бренда;
- позиционирование;
- определение отличий, которые позволяют дифференцировать бренд и удовлетворять потребности покупателей;
- создание оформления бренда;
- продвижение и популяризация бренда;
- рекламная поддержка[2].

В современной экономике бренд играет ключевую роль, так как является долгосрочной инвестицией и несёт в себе экономические выгоды для его создателей[4]. Эффективный брендинг способствует успешному развитию компании. Именно такой феномен делает товар, фирму более конкурентоспособными.

Литература:

1. Аакер Д., Йохимштайлер Э. Бренд-лидерство: новая концепция брендинга / Пер. с англ. М.: Изд. дом Гребенникова. 2003. С. 21.
2. Аакер Д. Создание сильных брендов / Пер. с англ.; 2-е изд. М.: Изд. дом Гребенникова, 2008. С. 24.
3. Барлоу Дж., Стюарт П. Сервис, ориентированный на бренд. Новое конкурентное преимущество / Пер. с англ. М.: Изд-во ЗАО «Олимп-Бизнес», 2005. С. 5
4. Бельских И.Е. Инновации и альтернативы в современной экономике // Экономика: теория и практика. 2015. No 1 (37). С. 39-43.
5. Корзун А.В. Эволюция бренда // Бренд-менеджмент. 2008. No 1 (38). С. 2-9.

*Grinenko Julia Igorivna
postgraduated student, audit department
of Kyiv National Economics University
named after Vadym Hetman*

THE IMPACT OF COST PRINCIPLES AND STANDARDS FOR THE OPERATION OF TRANSFER PRICING

The analysis can rely on several different standards of value depending on the purpose of a valuation assignment. The purpose of a valuation, and the standard of value that is applied, can have significant effects on the subject property value conclusion. In other words, valuations performed for different purposes, using different standards of value, can result in different value conclusions. These different value conclusions can be attributed to differences in the definition (and intent) of the standard of value. The appropriateness of the standard of value depends on the context and purpose of the valuation.

Fair market value, the standard of value used in valuations prepared for certain federal tax matters, is generally considered by courts and other income tax practitioners to be consistent with the arm's-length price standard, the standard of value used in transfer pricing analyses.

Not far removed from the two aforementioned standards of value is fair value. Fair value is the standard of value used for U.S. GAAP financial reporting purposes [1].

In general, each of these standards of value attempts to estimate the price of a property that would be agreed to by independent parties. If all three standards attempt to estimate a price that would be agreed to by independent parties, one may conclude that they should yield equivalent results. However, this is not always the case. This is because these three standards of value diverge from each other in subtle yet significant aspects.

This discussion examines and compares three valuation standards, fair value, fair market value, and arm's-length price. It also addresses why analysis performed under these three seemingly equivalent standards will not always equate.

In the United States, the standard of value used for financial accounting is fair value. Fair value is defined by the Financial Accounting Standards Board (FASB) in Accounting Codification Standards topic 820 (ASC 820), as follows [2]:

Fair value is the price that would be received to sell an asset or paid to transfer a liability in an orderly transaction in the principal (or most

advantageous) market at the measurement date under current market conditions (that is, an exit price) regardless of whether that price is directly observable or estimated using another valuation technique.

In addition to the fair value standard used in financial reporting, there is also fair value derived from state shareholder rights statutes. This statutory fair value standard of value is typically the standard applied in valuations related to dissenting shareholders or minority oppression actions. The definition of fair value in this context can vary from state-to-state, and sometimes even among courts within the same state. Fair value is also the standard used by some states for marital dissolution matters.

For this reason, analysts work closely with client legal counsel to understand the statutes and relevant standards of value applicable to the subject analysis.

Under U.S. income tax law [3], fair market value is the relevant standard of value for income tax purposes. Fair market value is not explicitly defined in the Internal Revenue Code, but it is defined in the Treasury regulations (the “regulations”). The regulations generally carry the full force of law in the United States [4].

The Treasury regulations define fair market value as follows: the price at which the property would change hands between a willing buyer and a willing seller, neither being under any compulsion to buy or sell and both having reasonable knowledge of relevant facts [5, p. 157].

Despite fair market value being considered the relevant standard of value under U.S. tax law, the arm’s-length price standard may also be applicable in certain income tax matters, such as for intercompany transfer pricing purposes.

The arm’s-length price standard states that the amount charged by one related party to another for a given product should be the same as if the parties were not related. The definition of arm’s-length price as it applies in the United States is presented in the Section 482 regulations [3].

According to the Section 482 regulations:

A controlled transaction meets the arm’s length standard if the results of the transaction are consistent with the results that would have been realized if uncontrolled taxpayers had engaged in the same transaction under the same circumstances (arm’s length result).

Although the arm’s-length price standard is the relevant standard of value for intercompany transfer pricing purposes in the United States, other standards may be applied by international tax authorities. For example, the OECD provides the authoritative international definition of the arm’s-length principle. This standard of value is applicable for intercompany transfer pricing purposes in many other (non-U.S.) countries.

According to the OECD: where conditions are made or imposed between the two associated enterprises in their commercial or financial relations which

differ from those which would be made between independent enterprises, then any profits which would, but for those conditions, have accrued to one of the enterprises, but, by reason of those conditions, have not so accrued, may be included in the profits of that enterprise and taxed accordingly.

For purposes of this discussion, it is important to recognize the differences between the Treasury regulation definition and interpretation of the arm's-length price standard and the OECD definition and interpretation of the arm's-length principle.

Fair value and arm's-length price are not directly compared to each other in the Internal Revenue Code, the regulations, or in ASC 820. However, the definitions can be compared by analyzing certain key attributes of value that are identified in each definition.

Table 1 is reproduced (with minor editorial changes) 1 article in Tax Notes International [3]. The table presents a comparison of the following specific attributes of arm's-length price and the fair value standard of value, based on the current definitions of each standard: the controlled transaction, the application context, the comparable transaction, the valuation

Table 1

Comparison of the Arm's-Length Price Standard and the Fair Value Standard

Characteristic	Arm's-Length Price Standard (Based on OECD)	Fair Value Standard (Based on ASC 820)
Subject Transaction	Recognized as actually structured	Recognized as actually structured
Application Context	Dual perspective	Single perspective
Comparable Transaction	Independence requirement Comparability requirement: – Actual transaction; – Actual transaction; – Actual participants; – Actual market.	Independence requirement Comparability requirement: – Actual object; – Hypothetical transaction; – Hypothetical participants; – Hypothetical market.
Valuation	Pretax basis; Arm's-length range; Profit maximization;	Post-tax basis; Highest and best use principle; Profit maximization;
End Result	Subjective, entity-specific value	Objective, value

Source: authors develop

As stated above, arm's-length price and the fair value standard are similar in regards to the subject transaction. For both, the subject transaction is recognized as it is actually structured.

Arm's-length price standard and fair market value have subtle differences. However, for purposes of this discussion, these differences will also be omitted and we will assume them to be equivalent. This assumption comports with the general position taken by many practitioners.

In general, however, these two definitions and standards are largely equivalent, and an in-depth analysis comparing and contrasting the subtle differences between these definitions is beyond the scope of this discussion. For this discussion, we rely on the Treasury regulation definition of the arm's-length price standard.

References:

1. U.S. GAAP Accounting Standards Codification Topic 820: Fair Value Measurements and Disclosure [Electronic resource]: [Website]. – Electronic data. – Mode of access: <http://www.fasb.org/>
2. The International Financial Reporting Standards. [Electronic resource]: [Website]. – Electronic data. – Mode of access: <http://www.ifrs.org/>
3. Electronic Tax Code, Regulations and Official Guidance [Electronic resource]: [Website]. – Electronic data. – USA : IRS. – Mode of access: World Wide Web: mode:[https://www.irs.gov/Tax-Professionals/Tax-Code, Regulations and Official Guidance](https://www.irs.gov/Tax-Professionals/Tax-Code,RegulationsandOfficialGuidance)
4. United Nations Practical Manual on Transfer Pricing for Developing Countries. – New York, United Nations, 2013. – 485 p. [Electronic resource]: [Website]. – Electronic data. – Mode of access: World Wide Web: mode:<https://www.irs.gov>
5. Венгер С.А. Трансфертне ціноутворення у міжнародному бізнесі // Академічний огляд. – 2011. – № 2(35). – С. 156-163.

*Кушнір Ірина Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку і аудиту, професор
кафедри економіки та
підприємництва Міжнародної
Кадрової Академії*

*Барєєва Світлана Миколаївна
студентка ПрАТ«ВНЗ«МАУП»*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЛЕГАЛ ЕКСПРЕС»)

Однією з головних проблем взаємозв'язку податкових розрахунків із бухгалтерським обліком є методичний вакуум щодо визначення податкового зобов'язання з податку на прибуток[1, С.5].

У зв'язку з цим запропонований спосіб автоматизованого накопичення інформації про податкове зобов'язання з податку на

прибуток підприємства на внутрішніх рахунках поза системою бухгалтерського обліку, а також формування податкової звітності.

Нами пропонується на ТОВ «Легал Експрес» формувати прибуток до оподаткування на окремому рахунку, котрий кореспондує з рахунком валових доходів і рахунком валових витрат (рис. 1).

ПП «Прибуток до оподаткування»	
ВД	ВВ
	АМ
Прибутки	Збитки

Рис.1. Зразок внутрішнього рахунку, рекомендованого до впровадження поза Планом рахунків

Виходячи з цього, рекомендується відкрити такі внутрішні рахунки поза Планом рахунків:

ВВ – “Валові витрати”: за дебетом якого відображається нарахування визнаних валових витрат, за кредитом – їх списання на прибуток до оподаткування;

ВД – “Валові доходи”: за кредитом відображаються визнані валові доходи, за дебетом – їх списання на прибуток до оподаткування;

АМ – “Амортизація податкова”: за дебетом відображається нарахування амортизації за податковими правилами, за кредитом – їх списання на прибуток до оподаткування;

ПП – “Прибуток до оподаткування”: відображає формування прибутку (збитку) до оподаткування, за дебетом фіксуються доходи, за кредитом – витрати і амортизація.

В результаті цього сальдо дебетове формує прибуток до оподаткування, а кредитове свідчить про збиток.

Встановлено, що трудомісткість облікових робіт, пов'язаних з оподаткуванням прибутку, зумовлена не лише визначенням об'єкта оподаткування, але і заповненням податкової звітності – Декларації про прибуток підприємства.

Виникла потреба вдосконалення форми цієї декларації таким чином:

ліквідувати зайву деталізацію і зменшити обсяг декларації шляхом вилучення рядків декларації, які не несуть інформації про суми, необхідні для розрахунку об'єкту оподаткування, дублюють один одного. Вилучити додаток С, у якому розрахунок прибутку до оподаткування конкретизується за кожною бартерною операцією;

здійснювати перерахунок податку на прибуток за підсумками звітного року, для чого у річній декларації про прибуток слід передбачити окрему графу.

Література:

1. Чебанова Н., Евсеева О. Бухгалтерский и налоговый учет: проблемы совмещения, перспективы практического применения/ Н. Чебанова, О. Евсеева // Вестник бухгалтера и аудитора Украины.-2010.-№13.-С.4-9.

*Кушнір Ірина Миколаївна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку і аудиту, професор
кафедри економіки та
підприємництва Міжнародної
Кадрової Академії*

*Гончаров Андрій Андрійович
студент ПрАТ«ВНЗ«МАУП»*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПП«АЛЕКС V» НА ЗАСАДАХ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛІНГУ

Концепція податкового контролінгу як комплексної системи управління податковими платежами ПП «Алекс V» та механізм їх регулювання, базуючись на науково-методичних рекомендаціях, обумовлюють необхідність розробки методичних аспектів реалізації системи податкового контролінгу суб'єктів господарювання в Україні.

У сучасних умовах господарювання в Україні, на жаль, контролінг ще не знайшов широкого розповсюдження, бо недостатньо вітчизняних теоретичних розробок та досвіду його впровадження на практиці[1, С.142].

Податковий контролінг використовує інформацію з різних галузей діяльності підприємства. У зв'язку з цим у якості організаційної основи податкового контролінгу суб'єктів господарювання доцільно використовувати проектну організаційну структуру управління на ПП «Алекс V».

Водночас з участю у проекті члени проектної групи продовжують виконувати свої посадові обов'язки та підпорядковуються як керівнику проекту, так і керівнику відділу, в якому вони працюють постійно. Керівництво групою здійснює працівник відділу контролінгу підприємства, який займається питаннями управління податковими платежами, а при відсутності такої посади – заступник директора з економіки.

Залучення спеціалістів з різних відділів дозволить усунути розриви інформаційного поля, встановити зворотній зв'язок між структурними підрозділами ПП «Алекс V».

Розподіл прав, обов'язків та відповідальності персоналу підприємства здійснюється за допомогою посадових інструкцій, які визначають організаційно-правовий стан працівника, коло його посадових обов'язків, повноважень та відповідальності.

Посадові інструкції спеціалістів з податкового контролінгу повинні містити в собі, крім обов'язкових для адміністративно-управлінського складу, спеціальні вимоги, пов'язані зі специфікою податкових відносин, які також треба щорічно переглядати та уточняти в момент узгодження облікової політики.

Ефективність діяльності суб'єктів господарювання залежить також і від раціонально організованого документообігу, який дозволяє: здійснювати об'єктивний контроль за їх плином; правильно оформлені відносини щодо оптимізації податкових платежів дозволяють підприємству аргументовано відстоювати свою позицію перед контролюючими органами. Графік документообігу є важливим управлінським інструментом системи податкового контролінгу.

Відсутність графіку документообігу ускладнює управління підприємством. Обов'язково слід додавати до нього форми первинних облікових документів, які використовуються щодо оформлення господарських операцій, за якими не передбачені типові форми, а також форми документів внутрішньої звітності підприємства.

Запровадження системи податкового контролінгу можливе лише при умові використання автоматизованих інформаційних систем (“Oracle E-Business Suite”, “JD Edwards Enterprise One”, “BAAN IV”, “Microsoft Business Solutions – Navision”, “Галактика ERP”, “1С: Підприємство 8.0”, “Парус-Підприємство” тощо[2]). Треба з'ясувати можливості програмного забезпечення з подальшим його використанням в податковому контролінгу.

Література:

1. Кушнір І.М. Розробка концептуальних засад податкового контролінгу суб'єктів підприємництва: зарубіжний досвід та національні аспекти / І.М. Кушнір // Прометей. Регіональний збірник наукових праць з економіки.—2013.—№1(40). —С.141-145.

*Селіванова Катерина Валеріївна
Університет державної фіскальної
служби України*

*Букача Яна Вікторівна
Університет державної фіскальної
служби України*

*Науковий керівник: Білобровенко
Тетяна Володимирівна, старший
викладач, Університет державної
фіскальної служби України*

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

На ринкову вартість компанії, на її фінансові потоки та на асоційовані з даними потоками ризику суттєво впливає корпоративне управління. Корпоративне управління можна визначити як фактор, що визначає здатність організаційної системи, в межах якої працює бізнес, наблизити умови прийняття управлінських рішень до умов ідеального середовища. Тобто забезпечити під час прийняття управлінських рішень допущення помилок лише в результаті впливу зовнішніх неконтрольованих факторів і відповідно виключити допущення помилок внаслідок навмисних дій менеджменту [1].

Конфлікти інтересів існують практично в будь-якій компанії. У той же час грамотно побудована система корпоративного управління не тільки мінімізує кількість подібних конфліктів, але і дозволяє вирішувати цивілізованим шляхом розбіжності, що виникають.

Ризики корпоративного управління розподіляються на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх ризиків відносяться всі ризики корпоративного управління, на які компанія не може впливати в межах власної системи управління. До внутрішніх ризиків слід відносити ризики, на які компанія може впливати за допомогою внутрішніх механізмів управління. Інших учасників корпоративних відносин ризики корпоративного управління зачіпають мало, внаслідок того, що їхні права, як правило, захищені. Наприклад, кредитори свої права захищають наскільки це можливо відповідними договорами, в яких зазначають умови, права, обов'язки та санкції.

У зв'язку з цим актуальним є питання розвитку внутрішнього аудиту, який вважається однією із невід'ємних ланок належного корпоративного управління. Як зазначають В.В. Немченко та О.Ю. Редько в одному із своїх підручників, «внутрішній аудит є одним із небагатьох

доступних і водночас недооцінених ресурсів, правильне використання яких може підвищити ефективність роботи компанії» [2]. Добре налагоджена система внутрішнього аудиту в компанії є гарантом успішного ведення бізнесу і позитивним сигналом для інвесторів та кредиторів. Необхідність розвитку внутрішнього аудиту обумовлена її недосконалістю регуляторної, митної та податкової систем в Україні. Відповідно до рейтингу Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації Doing business Україна за результатами 2017 року Україна знаходиться серед країн, що завершують список, і займає 152 місце з 183 країн світу [3].

З огляду на корпоративне управління сутність внутрішнього аудиту полягає в оцінюванні та сприянні вдосконаленню процесів корпоративного управління шляхом використання систематизованого і послідовного підходу. Відповідно до Міжнародних професійних стандартів внутрішнього аудиту завданням внутрішнього аудиту є оцінювання ризиків, пов'язаних з корпоративним управлінням, операційною діяльністю компанії та її інформаційними системами, в частині: - досягнення стратегічних цілей компанії; - достовірності та цілісності інформації про фінансово-господарську діяльність; - ефективності та результативності діяльності і програм; - збереження активів; - відповідності вимогам законів, нормативних актів, політики, процедур і договірних зобов'язань [4].

Отже, саме за допомогою добре налагодженої системи внутрішнього аудиту компанія може підвищити результативність та ефективність своєї діяльності і забезпечити прозорість управління. А це, у свою чергу, свідчить про необхідність подальших розроблень у сфері внутрішнього аудиту.

Список використаних джерел:

1. Старюк П. Ю. Влияние корпоративного управления на стоимость российских компаний (эмпирический анализ) : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.10 / П. Ю. Старюк. – М., 20016. – 132 с.
2. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) : підручник / за ред. проф. В. В. Немченко, О. Ю. Редько. – К. : Центр навчальної літератури, 2016. – 540 с.
3. Украина как место для бизнеса: между Либерией и Боливией [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/ukraine_in_russian/2017/02/120218_ru_wb_doing_business_az_ag.shtml.
4. Международные профессиональные стандарты внутреннего аудита (Стандарты) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.iaa-ru.ru/files/documents_open/Standards%20rus%202017%20IIA%20clean.pdf.

*Грищук Надія Вікторівна
асистент, Вінницький національний
аграрний університет*

*Рябокони Анастасія
студентка, Вінницький
національний аграрний університет*

ПОДАТКИ ЯК СПОЛУЧНА ЛАНКА ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

В сучасних економічних реаліях, являючись матеріальною базою існування держави, формою реалізації її функцій, основою благополуччя народу та інструментом втілення соціально-економічної політики, проблеми бюджету, формування достатнього обсягу його доходів і забезпечення їх ефективного використання потребують особливої уваги. Провідна роль у забезпеченні виконання державної функції щодо регулювання економічних процесів належить податкам, які справляються до державного бюджету. Тому податкові надходження займають найбільшу частку серед інших методів централізації бюджетних ресурсів.

Податки є необхідною ланкою економічних відносин у суспільстві і є основною формою доходів держави, а також не менш важливим важелем економічного впливу держави на суспільне виробництво.

До держбюджету-2018 надійшло 28 млрд грн від ввізного мита та 651 млн грн – від вивізного. Найбільше український бюджет отримав від ввізного мита в 2015 році – 37,4 млрд грн. Набагато меншу статтю доходів тепер становить екологічний податок: у 2018 році – 2,8 млрд грн порівняно із 42 млрд в 2014-му/

Станом на 01.12.2018 за даними Державної казначейської служби України органами ДФС забезпечено фактичних надходжень податків і зборів (обов'язкових платежів).

Найбільшу питому вагу в загальній сумі надходжень до державного бюджету складають надходження з:

податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів (269 084,5 млн. грн.);

податку на прибуток підприємств (95 096,4 млн. грн.);

податку та збору на доходи фізичних осіб (81 728,8 млн. грн.);
податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування (70 873,7 млн. грн.);
акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) (63 380,2 млн. грн.);
акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (43 782,9 млн.грн.).

У результаті дослідження можна зробити висновок, що провідна роль у забезпеченні виконання державної функції щодо регулювання економічних процесів належить податкам, які справляються до державного бюджету. У Державному бюджеті України податкові надходження займають близько 80%, тобто є найбільшою бюджетоутворюючою ланкою. За досліджуваний період загальна сума податкових надходжень зросла вдвічі, але попри абсолютний приріст, їх частка у бюджеті є нестабільною.

На сьогодні, зважаючи на складні політичні та економічні умови, питання наповнення Державного бюджету для України постає більш гостро. Тому, дослідження сучасних тенденцій податкових надходжень до державного бюджету є актуальними.

Література:

1. Глухова В. І. Податкові пільги як інструмент податкової політики держави / Стратегічні пріоритети в ХХІ столітті: матеріали ІІ Міжнар. наук. практ. конф., 14–15 лютого 2017 р. - Київ. - С. 91–93.
2. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/>
3. Статистична інформація Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/nadhodjennya-podatkov-i-zboriv--obovyaz/nadhodjennya-podatkov-i-zboriv

*Климчук Наталія Яківна
старший викладач кафедри
банківської справи та фінансового
моніторингу, Університет
державної фіскальної служби
України*

*Кузьмич Софія Миколаївна
студент, Навчально-науковий
інститут обліку, аналізу та аудиту,
Університет державної фіскальної
служби України*

*Белінська Марина Сергіївна
студент, Навчально-науковий
інститут обліку, аналізу та аудиту,
Університет державної фіскальної
служби України*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИМИ БАНКАМИ

Соціально-політичні перетворення у 2014 році, анексія Криму і в подальшому ескалація конфлікту на сході України стали несприятливими факторами на шляху до ефективної кредитної діяльності комерційних банків.

Крім того, відсутність системних заходів з боку Національного банку України, спрямованих на стабілізацію грошово-кредитних відносин спричинили зростаючі девальваційні очікування і зниження довіри до банківської системи, що призвело до значного скорочення обсягу депозитів в національній валюті – на 56,5 млрд. грн. (на 13,4%), в іноземній – на 11,4 млрд. дол. США (на 36,9%). А це, в свою чергу, спричинило різке здорожчання кредитних ресурсів для всіх суб'єктів господарювання[1].

За найновішими прогнозами відсоткові ставки за кредитами надалі будуть залишатися високими. За даними НБУ, в IV кварталі 2018 року банки підняли ставки по новим гривневим кредитам для населення до 31,5% річних. Ставки по кредитах у гривні корпораціям виросли до 20,8%[2]. Це перешкоджає розвитку капіталомісткого виробничого сектору, який вимагає тривалих інвестицій. В свою чергу, такий процес зумовлює зростання імпорту товарів масового попиту і, відповідно, погіршить негативне торгівельне сальдо України.

Сучасний стан більшості банків України негативно впливає і на економічний розвиток країни, оскільки фактичне зупинення кредитування виробництва, не створює передумов для розширеного відтворення.

Протягом 2014 року 33 банки було визнано неплатоспроможними, стосовно багатьох з них прийнято рішення про ліквідацію. У 2015 р. з'явилися ще 33 банки, у 2016 році таких було 19, а в 2017 р. – 9. У 2018 завершилась ліквідація 28 банків[1].

Продемонструвати зниження кредитної активності в Україні можна за допомогою аналізу динаміки загального обсягу наданих кредитних ресурсів(табл1, рис1) у 2013-2018 роках. Враховуючи нестабільність економіки в цей період, доцільно розрахувати й реальний обсяг, скоригований на індекс інфляції за допомогою кумулятивного індексу.

Таблиця 1

Номінальний та реальний обсяг наданих кредитних ресурсів

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Обсяг наданих кредитних ресурсів, номінальний, млн. грн.	910 739	1 559 796	1 122 616	331 985	311 583	322 897
Обсяг наданих кредитних ресурсів, реальний, млн. грн.	906 208	1 242 623	624 103,4	164201,6	135542	127 926
Індекс інфляції	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8
Кумулятивний індекс	1,005	1,3	1,8	2,0	2,3	2,5

Джерело: створено та розраховано автором на основі[4, 5]

Спостерігається завищення номінального показника в порівнянні з реальним, що свідчить про інфляційні процеси. Крім того, навіть номінальний показник має тенденцію до зниження(рис 1).

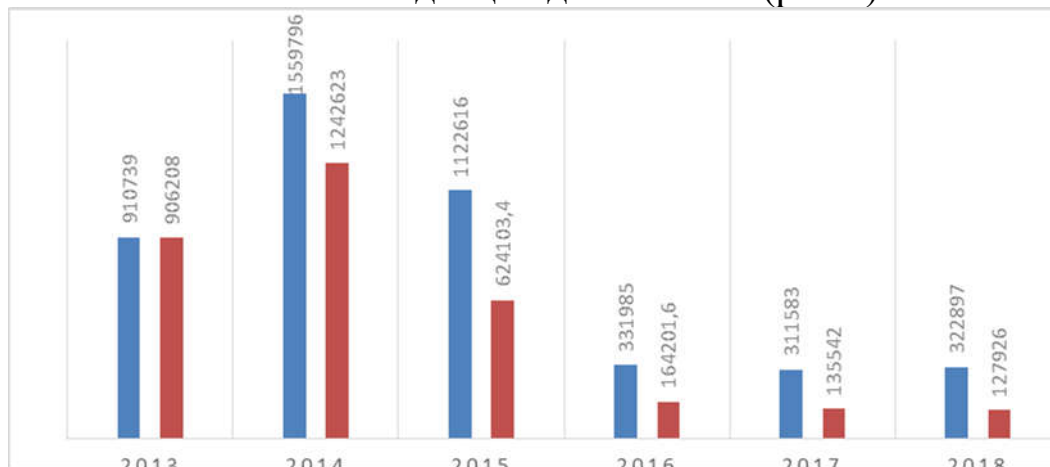

Рис.1. Динаміка номінального та реального обсягу наданих кредитних ресурсів (млн. грн.)

Отже, для уникнення негативних тенденцій у сфері кредитної політики як на макро-, так і на рівні окремих банків є необхідним проведення структурних реформ, направлених на підвищення ефективності економіки.

Можна навести такі конкретні заходи, що передбачають підвищення масштабів кредитно-інвестиційної діяльності банків:

- стійка нормативно-правова база та режим оподаткування;
- підтримка фінансової стійкості учасників інвестиційних проєктів;

- розробка чіткого механізму зниження ризикованості банківського інвестиційного кредитування [3].

Для перспектив подальших досліджень актуальним є вдосконалення механізму інвестиційного банківського кредитування та розвиток моделей оцінки ризиків інвестиційних проектів для різних учасників, адже в «Основних засадах грошово-кредитної політики на 2019» додалися нові суттєві фактори: погіршення ситуації з судноплавством на Чорному та Азовському морях, гальмування структурних реформ на фоні парламентських та президентських виборів 2019 року.

Література:

1. Офіційний сайт Асоціації українських банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aub.org.ua>.
2. Процентні ставки за кредитами та депозитами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/files/3.3-Loans.xls>
3. Колодізев О. М. Кредитно–інвестиційна діяльність банків України: сучасний стан і перспективи розвитку / О. М. Колодізев, Н. М. Власенко // Бізнес Інформ. – 2013. – № 11. – С. 342–347.
4. Стан міжбанківського кредитного ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>
5. Індекс інфляції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/economy/index/inflation/>

*Паньків Юлія Ігорівна
студентка факультету фінансів,
Тернопільський національний
економічний університет*

*Яцканич Ангеліна Віталіївна
студентка факультету фінансів,
Тернопільський національний
економічний університет*

*Гупаловська Мирослава Богданівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів ім. С.І. Юрія,
Тернопільський національний
економічний університет*

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Сьогодні доволі актуальним і важливим є питання розбудови та становлення цілісної системи державного фінансового контролю в Україні, без вирішення якого неможливо підвищити

конкурентоспроможність базових галузей національної економіки, ефективність виробництва, знизити рівень тіньової економіки та корупції, а також розв'язати проблеми життєдіяльності держави. Можна зазначити, що належне використання контролю в управлінні фінансовими ресурсами держави дасть можливість створити необхідні передумови для здійснення ефективної економічної політики у нашій країні. Тому важливим кроком у забезпеченні функціонування системи державної влади є розбудова цілісної системи фінансового контролю, що викликає особливе зацікавлення як у практичному, так і теоретичному плані.

Варто зазначити, що державний фінансовий контроль в Україні має бути дієвим механізмом забезпечення збільшення державних коштів, зменшення масштабів порушень та розкрадань фінансових ресурсів. Все ж таки від його організації багато в чому залежать шляхи економічного розвитку країни та рівень добробуту населення. Для покращення загального фінансово-економічного стану держави потрібно вдосконалювати кількість та якість проведення контролю.

Необхідним вважаємо впровадження перевірених в країнах європейського союзу технологій автоматизації планування документальних форм контролю, удосконалення регулювання аудиторської діяльності, посилення державного фінансового контролю за діяльністю монополій (в тому числі державних). Необхідно створити єдину базу даних щодо виявлених фінансових порушень [1, с.15].

Стратегічними напрямками розвитку системи державного фінансового контролю в Україні мають стати наступні заходи:

- розробка механізму взаємодії і розмежування повноважень та відповідальності між органами державного фінансового контролю;
- розробка дієвого механізму повернення незаконно використаних державних фінансових ресурсів, а також отриманих доходів до бюджетів;
- доопрацювання основних положень взаємодії органів державного фінансового контролю з правоохоронними органами;
- підвищення інформаційно-технічного забезпечення органів державного фінансового контролю;
- вдосконалення порядку здійснення фінансового контролю органами державної влади [2, с.105].

Також основними напрямками розвитку цілісної системи державного фінансового контролю в Україні повинні стати: сприяння формуванню цілісності системи державного фінансового контролю шляхом прийняття Кодексу державного фінансового контролю України.

Можна зробити висновок про те, що напрями удосконалення системи державного фінансового контролю полягають в усуненні деформацій та диспропорцій, а також у гармонійному розвитку усіх складових елементів. Тому, запропоновані напрями удосконалення сприятимуть створенню єдиної системи державного фінансового контролю в Україні, удосконаленню законодавчих актів, які

регламентують організацію контрольної діяльності, підвищенню якості його організаційного, методологічного та інформаційного забезпечення. Також є доцільним використання досвіду зарубіжних країн тому, що більшість з них набагато раніше, ніж наша країна перейшли до ринкової економіки. Створення єдиної системи державного фінансового контролю, його стратегії удосконалення повинні відповідати вимогам сучасності та працювати задля економічного розвитку та суспільного добробуту в Україні.

Список використаної літератури:

1. Сюркало Б.І. Державний фінансовий контроль в контексті сталого економічного розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2012. № 2. С. 14 – 17. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=394> (дата звернення: 14.04.2019).
2. Дишкант О. В., Дишкант О. В. Державний фінансовий контроль в Україні: стан та перспективи розвитку. Світ фінансів. 2010. № 4. С. 98-106. URL: <file:///C:/Users/www/Downloads/472-918-1-SM.pdf> (дата звернення: 14.04.2019).
3. Ряба А. Проблеми і напрями удосконалення фінансового контролю в Україні. Шляхи активізації інноваційної діяльності в освіті, науці, економіці: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Вінниця : ВННІЕ ТНЕУ, 2016. Т. 2, ч. 1. С. 24. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/7078/1/%D0%A0%D1%8F%D0%B1%D0%B01.pdf> (дата звернення: 14.04.2019).

*Пронь Юлія Анатоліївна
Університет державної фіскальної
служби України*

*Науковий керівник: Ковернінська
Юлія Вікторівна, кандидат
економічних наук, доцент кафедри
фінансових ринків, Університет
державної фіскальної служби
України*

КРИПТОІНВЕСТУВАННЯ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕСТОРІВ

Активізація розвитку ринку криптовалют, яка проявилася у перманентному нарощенні показників його капіталізації та зростанні курсу ключових криптовалют світу, дедалі більше сприяє виникненню зацікавленості індивідуальних та інституційних інвесторів у криптоінвестуванні. Серед дослідників, які займаються вивченням різних

аспектів криптоінвестування вирізняються імена У. Баффета, Д. Белфорта, Б. Данилишина, М. Єпіфанової, Т. Ковальчука, К. Лагард, О. Сльозки, В. Стельмаха, М. Чобаняна та інші.

Криптоінвестиції – це вкладення коштів чи інших активів у криптовалюту, або обладнання для її добування. Основні цілі для інвестора – це одержання у перспективі прибутку від інвестицій; перетворення вільних заощаджень у високоліквідні інструменти.

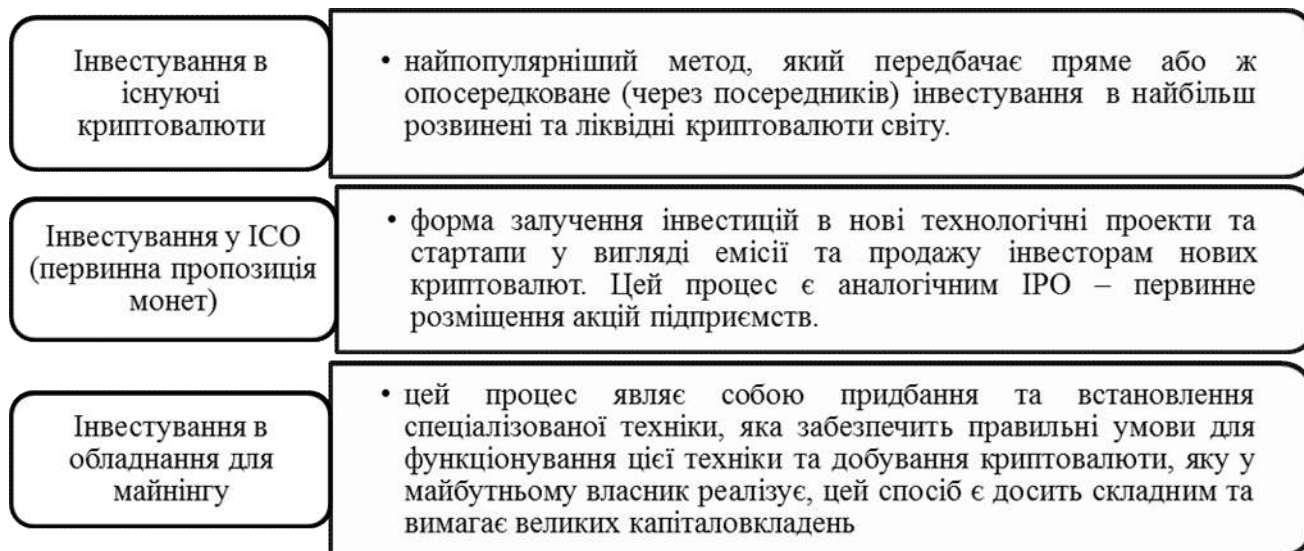

Рис. 1. Форми криптоінвестування

Джерело: побудовано автором за даними [3].

Здійснювати криптоінвестування можуть, як фізичні особи так і юридичні особи. Ключові способи реалізації інвестицій відповідно до виду інвестора представлено на рис.2.

Рис.2 Способи інвестування залежно від інвестора
Джерело: побудовано автором

Детальніше охарактеризуємо кожен з перерахованих на рис.1 способів реалізації інвестицій в криптовалюти індивідуальними та інституційними інвесторами.

Спосіб «з рук у руки» означає, що ви маєте знайти людину, яка хоче продати крипто валюту або її придбати, зустрітися з нею та провести процес обміну грошей на криптовалюту. Знайти людину можна в спеціалізованих групах в соц. мережах, через знайомих. Цей спосіб є доволі ефективним та дешевим, адже обмін відбувається один до одного.

Купівля на криптобіржі. У функціональному плані біржі криптовалют – це віртуальні ресурси які дають змогу зустрітися продавцю та покупцю криптовалюти та від здійснення операції між ними біржа бере відсоток за посередництво. В залежності від законодавчої бази в якій функціонує криптобіржа вона може мати певні перепони для реєстрації на ній (додаткова верифікація, мінімальний внесок на рахунок біржі тощо).

Криптообмінники – функціонують як і звичайні, але у вигляді сайтів де ви маєте вказати дані своєї банківської картки та номер вашого криптогаманця.

Фонди або майнінг пули. Криптофонди – це інвестиційні фонди, активом яких є криптовалюта. Метою функціонування є отримання прибутку за рахунок успішного вкладення коштів у криптоактиви. З кінця 2017 року в Україні почав діяти новий криптовалютний фонд під назвою Vanhealing Cryptofund of biotech 300 innovations. Його напрямком роботи стали проекти в сфері блокчейна і біотехнологій. Майнінг пул залучає кошти інвесторів для збільшення потужностей для майнінгу криптовалюти, в свою чергу отримується більший прибуток з якого береться відсоток [1].

Способи інвестування для інституційних інвесторів.

Купівля на фондовій біржі за рахунок ф'ючерсних контрактів та венчурної торгівлі. У кінці 2017 року на чиказькій біржі опціонів (CBOE) стартували торги біткоїн - ф'ючерсами, що зробило біткоїн деривативним інструментом та дало змогу легально зайти на цей ринок великим транснаціональним компаніям.

Передача певної кількості капіталу в управління хеджфондам. Технічно, хедж-фонди є істотно більше захищеними в порівнянні із середнім роздрібним інвестором ринку криптовалют. Інвестори вкладають кошти, а при цьому фонд бере 2% як комісію з управління активами та до 20% з прибутку [4].

Отже, дані варіанти криптоінвестування дають можливість як індивідуальним так і інституційним інвесторам примножити свій капітал та забезпечити легальні можливості входження на ринок в залежності від законодавства певної держави. Наразі, в Україні варто визначитися із статусом криптовалюти та забезпечити існування законодавчих рамок

роботи з криптоактивами, адже це є одним із нових способів інвестування, що може стимулювати притік ресурсів в нашу країну.

Список використаних джерел:

1. Количество активных биткоин-кошельков превысило 11 миллионов. URL: <https://forklog.com/kolichestvo-aktivnyh-bitcoin-koshelkov/>
2. Исследование Кембриджа: криптовалюты используются все 301 активне. URL: <https://bits.media/news/issledovanie-kembridzha/>
3. What 12 major analysts from banks like Goldman, JPMorgan, and Morgan Stanley think of bitcoin. URL: <http://uk.businessinsider.com/bitcoin-round-up-wall-streetcryptocurrencies-bull-bear-market-2018-1/>
4. How To Invest in Cryptocurrencies: The Ultimate Beginners Guide. URL: <https://blockgeeks.com/guides/how-to-invest-in-cryptocurrencies/>

*Селіванова Катерина Валеріївна
Університет державної фіскальної
служби України*

*Букача Яна Вікторівна
Університет державної фіскальної
служби України*

*Науковий керівник: Клименко
Дмитро Борисович, Університет
державної фіскальної служби
України*

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОЦІНКУ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ-КОНТРАГЕНТУ

В процесі сучасного міжбанківського кредитування особливу увагу акцентують на моніторинг банків-контрагентів, аналізуючи їх кредитоспроможність та встановлюючи обґрунтовані ліміти міжбанківського кредитування. Для уникнення появи небажаних тенденцій та попередження їх негативного впливу на сучасний стан вітчизняного ринку міжбанківського кредитування, паралельно із моніторингом банків-контрагентів важливо активізувати моніторинг й власних показників діяльності банку. За базу беруться методики оцінки фінансового стану банків-контрагентів, опрацьовані за рекомендаціями Національного банку України, Базельського комітету з банківського нагляду, Світового банку, спеціалізованих компаній, науковців.

Банк, здійснюючи активні операції на міжбанківському ринку, визначає найбільш надійні банки-контрагенти. До основних критеріїв визначення надійності банку-контрагента необхідно відносити: 1) фінансовий стан банку-контрагента; 2) наявність і характер кредитної історії банку-контрагента; 3) рівень взаємовідносин з банком-контрагентом, що склалися в процесі співпраці в минулому [1]. Для міжбанківського кредитування ризик - обов'язкове явище, оскільки кредитування на цьому ринку, як правило, здійснюється без забезпечення. Це зумовлює потребу у проведенні аналізу фінансового стану банків-контрагентів, встановленні лімітів на обсяг операцій, передусім незабезпечених заставою. Розширення сфери кредитних взаємовідносин призводить до пропорційного зростання кредитного ризику. За цих умов своєчасність погашення міжбанківського кредиту прямо залежить від низки факторів: ступеня диверсифікації активів 120 банку-контрагента; кредитної політики банку-контрагента; фінансового стану його клієнтів.

Зазначимо, що на сучасному етапі в банківському секторі України відчувається гостра потреба в розробці ефективної методики аналізу кредитоспроможності банків-контрагентів, яка б враховувала взаємозалежність між багатьма чинниками впливу на зміни ринку міжбанківського кредитування.

При оцінці кредитоспроможності банків-контрагентів, необхідно враховуються такі фактори впливу: 1) невідповідність балансових даних реальній ситуації; 2) ділова репутація керівництва і власників; 3) професіоналізм працівників банку; 4) контроль за виконанням адекватних процедур аналізу ризиків; 5) нестабільність економічних показників.

Отже, оскільки кожен з наведених факторів може впливати на можливості банку-контрагента виконувати свої зобов'язання за кредитними операціями, то наявність навіть одного негативного моменту підтверджує недоцільність роботи з даним контрагентом. В більшості випадків банки націлюються на врахування всього комплексу чинників при здійсненні кредитної операції. Від їх врахування у взаємозв'язку при оцінці ризику кредитування залежить точність отриманого результату на ринку міжбанківського кредитування.

Список використаних джерел:

1. Маслак Н. Г. Використання трирівневої методики встановлення ліміту кредитування на банк-контрагент у системі управління кредитним ризиком [Електронний ресурс] / Н. Г. Маслак, Н. П. Пашкурова. - Режим доступу : [http://www.khibs.edu.ua/1\(6\)2009/R1/3.pdf](http://www.khibs.edu.ua/1(6)2009/R1/3.pdf).

*Табенська Юлія Володимирівна
кандидат економічних наук,
Чернівецький торговельно-
економічний інститут Київського
національного торговельно-
економічного університету*

КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ ЯК СКЛАДОВА АКТИВІВ БАНКУ

Тягар економічного спаду від воєнних дій припав і на банківський сектор України. В розвинених країнах банківська діяльність завжди була і буде важливою складовою економічного розвитку. В загальному обсязі операцій та послуг комерційних банків кредитування займає одне з пріоритетних місць, адже доходи від нього складають основну частку доходів банківського сектору. Загальновідомим є факт наявності ризику під час кредитних операцій, проте рівень їхнього розвитку є важливим чинником становлення ринкових відносин у країні.

Об'єктивна необхідність існування кредитних відносин зумовлена наявністю в суспільстві економічних відносин, при яких у одних суб'єктів ринку нагромаджуються значні суми грошових коштів, що тимчасово не використовуються в обороті, а в інших, навпаки – відчувається серйозна потреба в додаткових грошових ресурсах.

Одним із ключових елементів діяльності комерційних банків у сфері організації грошово-кредитних відносин є комплекс заходів з управління їх власними кредитними портфелями з огляду на необхідність реалізації двох важливих завдань [2]:

- 1) забезпечення ліквідності активів банку і підтримання належного рівня його платоспроможності;
- 2) максимізації загального рівня доходу від активних операцій і передусім кредитування як основної форми розміщення банківських ресурсів..

Згідно з Положенням про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями кредитний портфель (credit portfolio) – це сукупність усіх банківських позик, що структуровані за певними параметрами відповідно до завдань визначеної банком кредитної політики [1].

На конкурентоспроможність кредитного портфелю банку впливають такі чинники: ризиковість, ліквідність, дохідність, швидкість відновлення та ступінь оновлення кредитного портфелю.

За даними Звіту про фінансову стабільність НБУ (грудень 2018 року) у 2019 році почне діяти ключова регуляторна зміна, що стосується

оцінювання кредитного ризику (пруденційних резервів). Вона зобов'язе банки амортизувати забезпечення, яке не вдається стягнути роками. Це правило спонукатиме фінансові установи збільшити покриття непрацюючих кредитів пруденційними резервами, а згодом – і резервами за МСФЗ [1].

Також НБУ очікує, що у 2019 році кредитний ризик дещо зросте. Це зумовлено початком дії правила про амортизацію застави за непрацюючими кредитами. Застава необхідна для того, щоб знизити втрати банку від дефолту боржника. Проте на практиці фінансові установи неспроможні стягнути заставу упродовж кількох років, тому не можуть покладатися на неї повною мірою для компенсації збитків від неповернення кредитів.

Таким чином, кредитний портфель, який включає агреговану балансову вартість усіх кредитів, у тому числі прострочених, пролонгованих і сумнівних щодо повернення, є втіленням кредитної політики банку та невід'ємною складовою його загальної стратегії розвитку.

Література:

1. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/index>
2. Форіншурер. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/rating-banks>

*Ушакова Оксана Анатоліївна
кандидат економічних наук,
Технічний коледж Національного
університету водного господарства
та природокористування*

*Бабич Марія Олександрівна
здобувач вищої освіти, Технічний
коледж Національного університету
водного господарства та
природокористування*

ФІНАНСОВИЙ СТАН СУЧАСНОГО БАНКУ ЯК ПРЕДМЕТ АНАЛІЗУ

У сучасному, швидкоплинному світі важко уявити життя без банків. У сучасних умовах вони дозволяють зберігати власні кошти, отримуючи за це додаткові відсотки, а безготівкова система розрахунків взагалі

перетворює гроші у абстрактне поняття. Всі ці новітні можливості та послуги надзвичайно зручні, практичні та легкі до використання, адже відбувається економія часу, енергії та ресурсів.

Банківська діяльність – це залучення до вкладів грошових коштів фізичних і юридичних осіб та їх розміщення від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб; банк – це юридична особа, яка має виключне право на підставі ліцензії НБУ здійснювати банківську діяльність; банківська система України – це НБУ й інші банки, що створені й діють на території України [1, 2]. У 2018 році системно важливими в Україні НБУ визнано: ПАТ КБ «Приватбанк»; АТ «Ощадбанк»; АТ «Укрексімбанк».

Суттєвою є класифікація банків за розмірами, в Україні – це обсяг активів. НБУ визначив цю класифікацію за такими критеріями розподілу на окремі групи: банки з державною часткою (понад 75% статутного капіталу банку за державою); банки іноземних банківських груп; банки з приватним капіталом (не менше ніж 50% статутного капіталу банку за приватним інвестором). Такий розподіл НБУ використовує винятково для подання результатів діяльності банківської системи України. Групування не застосовується для наглядових цілей.

Аналіз фінансового стану банку необхідний для вивчення якості фінансових відносин банку з його клієнтами і партнерами, вираженої у фінансових показниках. В основі аналізу лежать показники комерційної діяльності. На нашу думку, вони базуються на трьох принципах банківської діяльності, що називають «магічними трикутником» банківської справи, а саме: надійність, ліквідність і прибутковість.

З огляду на принципи «магічного трикутника» банківської діяльності, пропонуємо розуміти поняття «фінансовий стан банку» так: фінансовий стан банку – це його стан як економічного суб'єкта, що характеризується наявністю фінансових ресурсів, необхідних для нормальної операційної діяльності та здійснення розрахунків з іншими банками, доцільністю їх розміщення та ефективного використання, фінансовими відносинами з іншими суб'єктами ринку, платоспроможністю та прибутковістю.

Під надійністю банку ми розуміємо збереження ліквідності і платоспроможності як умову досягнення і зміцнення прибутковості. В умовах розвитку банківської системи України комерційні банки вважаються ліквідними, якщо суми наявних у них ліквідних активів достатні для своєчасного погашення зобов'язань. На показники прибутковості банку впливають такі чинники як: достатність капіталу; якість управління; доходність. Вони враховуються в операційній діяльності банку щоденно.

Отже, фінансовий стан банку залежить від результатів його планово-економічної, маркетингової, комерційної, управлінської, фінансової та зовнішньоекономічної діяльності. На фінансовий стан позитивно впливають стабільне залучення коштів і розширення спектру надання послуг.

Література:

1. Банківські операції : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / [уклад. С. В. Башлай] ; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. 142 с.
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України № 2121-III від 07.12.2000 // Відомості ВР України. 2011. № 36. С. 362.

*Юрочко Андрій Дмитрович
аспірант, Чернівецький національний
університет ім. Ю. Федьковича*

*Науковий керівник: Нікіфоров Петро
Опанасович, доктор економічних
наук, професор, Чернівецький
національний університет ім.
Ю. Федьковича*

СПІВВІДНОСНІСТЬ ПОНЯТЬ “ФОНДОВИЙ РИНОК” ТА “РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ”

У сучасній економічній літературі термін “фондовий ринок” деякі автори розглядають як синонім поняття “ринок цінних паперів”, інші – як ринок класичних довгострокових біржових цінних паперів: акцій та облігацій.

Сучасна економічна наука не виробила єдиного підходу щодо головного, визначального в з’ясуванні сутності фондового ринку як об’єкта пізнання. Одні дослідники визначають фондовий ринок як ринок розподілу, перерозподілу та мобілізації капіталу. Інші дослідники обґрунтовують, що головним у сутності фондового ринку є система економічних відносин, які формуються на ньому, та механізм зведення разом покупців і продавців цінних паперів та відносин між ними. Інші практики та законодавці розглядають сутність фондового ринку через систему цивільно-правових відносин власності. Все це призвело до появи різних визначень фондового ринку.

Прийнято вважати, що ринок цінних паперів є місцем, де відбувається процес купівлі-продажу та перетинаються попит і пропозиція на особливий товар – цінні папери. Доволі часто поняття «ринок цінних паперів» ототожнюють з терміном «фондовий ринок». Зокрема такий підхід можемо зустріти у вітчизняному законодавстві та у працях деяких учених-економістів, а саме О. Д. Василика, В. В. Колесника, Н. І. Костіної, К. С. Марахова, О. Г. Мендрула. Згідно закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», «фондовий ринок (ринок цінних паперів) – сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів)». Отже законодавець не розділяє визначення фондового ринку та ринку цінних паперів. О. Д. Василик вважав ринок цінних паперів особливим місцем здійснення ринкових відносин, на якому для залучення інвестицій для суб'єктів господарської діяльності здійснюється акумуляція вільних фінансових ресурсів завдяки продажу цінних паперів. Учений стверджував, що поняття «фондовий ринок» та «ринок цінних паперів» є синонімами, тому що за своїм економічним змістом цінні папери відображають матеріальні або грошові фонди.

Російський економіст, дослідник фінансових ринків Я. М. Міркін теж притримується думки, що поняття фондового ринку та ринку цінних паперів співпадають. Він характеризує цінні папери як вид прав власності на економічні ресурси. Одночасно цінні папери володіють певними властивостями: оборотність, документальність, ліквідність, стандартність, ризик та ін. Саме завдяки своїм властивостям і можливе створення ринку цінних паперів як самостійного ринкового механізму і економічних відносин щодо ринкового обігу цінних паперів. Тому якщо цінні папери формують визначений вид економічних ресурсів і закріплюють права на сукупність інших ресурсів, які формують грошові, фінансові та інші фонди, то цінні папери можна назвати фондовими цінностями, а місце, де вони функціонують – ринком фондових цінностей, або фондовим ринком. В цьому значенні термін «фондовий ринок» справді буде синонімом ринку цінних паперів.

К. Марахов вважає, що цінні папери знаходяться в обігу на біржах, які історично прийнято називати фондовими. Однак термін «фондова біржа» є дослівним перекладом з англійської терміну «Stock Exchange» (stock – фонди, акції, цінні папери), тобто вона покликана формувати фонди, точніше капітал економічних суб'єктів. А функціонально це завдання може вирішуватись завдяки використанню певних фінансових інструментів, у тому числі цінних паперів.

Загалом, у західній економічній літературі поняття «ринок цінних паперів» (англ. «securities market») використовується не так часто, як в вітчизняній. Натомість, зустрічаються терміни «ринок акцій» (англ. «stock market»), «equity market»), ринок облігацій (англ. «debt market»), «bond

market») і ринок похідних фінансових інструментів (англ. «derivatives market»).

Вітчизняні науковці А. А. Пересада, О. Г. Шевченко, Ю. М. Коваленко та С.В.Урванцева вважають, що «ринок цінних паперів складається з двох частин – фондового ринку та сфери обігу цінних паперів у вигляді купівлі-продажу короткотермінових (до одного року) документів. Таким чином, ринок цінних паперів за економічним змістом – це поняття дещо ширше за фондовий ринок, хоча значення останнього є достатньо великим (саме на ньому знаходяться в обігу акції і облигації)».

С. М. Еш зазначає: «фондовий ринок часто розглядають як частину ринку капіталів, як ринок фондових цінностей або як ринок позичкового капіталу. Основними інструментами фондового ринку є цінні папери різних видів, типів, які належать до різних сегментів»

Фінансові інструменти за основними сегментами ринку

Фінансовий ринок	
Сегменти ринку	Фінансові інструменти
Грошовий	– Гроші – Короткотермінові цінні папери
Цінних паперів	– Короткотермінові цінні папери – Середньотермінові цінні папери – Довготермінові цінні папери
Фондовий	– Середньотермінові цінні папери – Довготермінові цінні папери
Капіталів	– Довготермінові цінні папери – Середньотермінові кредити – Довготермінові кредити

Отож, з даної таблиці видно, що ринок цінних паперів є більш ширшим поняттям, ніж фондовий ринок, оскільки включає крім середньотермінових та довготермінових цінних паперів ще й короткотермінові фінансові інструменти.

Схожої точки зору притримується В. Плиса, який також розрізняє дані терміни: «фондовий ринок – це механізм ринкових взаємовідносин, де здійснюються операції з середньо- і довготерміновими цінними паперами, при яких відбувається взаємодія фінансового, кредитного та інвестиційного секторів економіки, внаслідок чого динамічно накопичуються та перерозподіляються ринкові ресурси у вигляді потоків грошових резервів між його суб'єктами».

Дотримується думки щодо більш ширшого тлумачення саме ринку цінних паперів вітчизняний науковець та керівник Національної комісії з цінних паперів та фондових ринків Д. Тевелєв. В своєму дослідження він дає таке тлумачення: «ринок цінних паперів – соціально-економічна система, в якій за допомогою заздалегідь встановлених правил та визначених механізмів здійснюється взаємодія між всіма його учасниками в процесі регулювання, контролю та функціонування з метою

акумулювання та перерозподілу тимчасово вільних коштів для вирішення як макроекономічних, так і мікроекономічних цілей та завдань».

Американські науковці Р. Тьюлз та Р. Бредлі асоціюють фондовий ринок виключно з ринком цінних паперів корпорацій (корпоративних цінних паперів). В якості пояснень використовують те, що цінні папери, які випускаються державою є облігаціями або борговими зобов'язаннями, а не акціями, які визначають частку акціонерів в капіталі компанії. На мою думку, така позиція є хибною, оскільки впливає, що облігації також не належать до фондового ринку, бо є борговими цінними паперами. В такому випадку виникають сумніви в доцільності використання терміну «фондовий ринок», оскільки він включатиме тільки ринок акцій.

Проаналізувавши наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців-економістів, можна дійти висновку, що доцільно розрізняти терміни «ринок цінних паперів» та «фондовий ринок»: ринок цінних паперів є більш широким елементом фінансового ринку і включає крім середньо- та довготермінових, ще й короткотермінові цінні папери.

Література:

1. Еш С. М. Фінансовий ринок : [навч. посіб.] / С. М. Еш. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 528 с.
2. Фондовий ринок : [підруч.] : у 2 кн. / В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько, В. В. Вірченко та ін.; за ред. В. Д. Базилевича ; КНУ імені Тараса Шевченка. - К. : Знання, 2015. -Кн.1. -2 0 1 5 .- 6 2 1 с.

*Янчук Тетяна Романівна
студентка Університету державної
фіскальної служби України*

*Буката Яна Вікторівна
студентка Університету державної
фіскальної служби України*

*Науковий керівник: Ковда Наталія
Іванівна, старший викладач,
Університет державної фіскальної
служби України*

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ

Банківська система є однією із найважливіших складових фінансового ринку, а її стабільність та розвиненість – необхідною умовою розвитку національної економіки. Світова фінансова криза, несприятливі

політичні та військові події, скорочення виробництва, інфляційний тиск на економіку, зниження інвестиційної активності, суттєво послабили банківський сектор та значно ускладнили його умови функціонування. У сучасних умовах діяльність банківських установ характеризується зниженням обсягу капіталу, погіршенням якості кредитного портфеля, отриманням значних збитків. Проте чи не найбільшою проблемою вітчизняного банківського сектору залишається відтік депозитних ресурсів, що свідчить про значне зниження довіри населення до банківських установ.

Значний вклад у дослідження особливостей функціонування та регулювання банківської системи України внесли такі вітчизняні вчені як Т.М. Болгар, С.А. Кузнецова, В.І. Міщенко, А.М. Мороз, С.В. Науменкова, Л.О. Примостка, З.С. Пестовська, Н.Г. Слав'янська, Р.І. Тиркало. Питання сучасного стану та перспектив розвитку банківської системи України викликає значний інтерес серед зарубіжних науковців, а саме: Дж. М. Кейнс, А.Пігу, Е. Шоу, П. Роуз, Е. Жуков, В. Колесніков, Л. Красавіна.

Банківська система є невід'ємною складовою фінансової системи та економіки країни в цілому. Через банківську систему діє механізм розподілу фінансових ресурсів та грошових коштів, відбувається їх мобілізація та залучення в економічний обіг. Не менш важливою функцією банківської системи є кредитування економіки та забезпечення фінансової стабільності. Без залучення коштів населення у банківський сектор неможлива. Проблеми економіки та політичної економії 2017, № 1 85 фінансова санація підприємств, які потребують фондів для функціонування і реструктуризації.

Напруга Української економіки в банківській системі повільно зростала до 2014 року, було очевидно що вона колись спалахне, але коли саме нікому не було відомо. Поштовхом став вибір українців європейського вектора розвитку національної економіки., такі зміни змусили банківську систему та перш за все НБУ робити певні зміни в структуру та механізм її функціонування.

Програма реформ оздоровлення банківської системи [2], запропонована Національним банком України, призвела до суттєвого зменшення їхньої кількості та до радикальних змін у функціонуванні системних банків. В результаті чого протягом 2014-2016 року із 180 банків залишилося 93 банка і на сьогодні цей процес продовжується [1]. З 13 лютого 2017 року Національний банк розпочинає діагностичне обстеження якості активів та достатності капіталу банків, які ще не пройшли цю процедуру[2]. Станом на 01.01.2019 в Україні функціонує лише 77 банків. З 19 грудня 2016 року один із найбільших українських банків-ПриватБанк перейшов у державну власність[3]. Це суттєво змінило структуру банківської системи України і станом на 1 січня 2017 року

банки з приватним українським капіталом склали близько 13%, банки іноземних банківських груп – 35%, державні – 51,3% (28,1% на початок 2016 року). Не можна дати однозначної оцінки політиці «оздоровлення» банківської системи, яку проводить її головний регулятор. З одного боку, ліквідація неплатоспроможних банків та банків, які порушували українське законодавство, повинно позитивно вплинути на прозорість банківської системи. З іншого боку, надмірне зменшення учасників банківського сектору може призвести до погіршення конкурентного середовища та умов надання банківських продуктів.

Найголовнішою проблемою розвитку банківської системи України є низький рівень її конкурентоспроможності, тобто неможливість вітчизняних банків конкурувати з іноземними. За останні роки кількість іноземного капіталу у фінансовому секторі щороку збільшується, подібну ситуацію можна спостерігати і в банківському секторі. Діяльність банків у конкурентному середовищі підвищить якість надання послуг і витіснить з ринку недобросовісних банкірів.

Для підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних банків необхідно вжити таких заходів: удосконалити законодавчу базу для підвищення прозорості діяльності банків;здійснити нарощування власного капіталу;підвищити якість менеджменту;впроваджувати новітні технологічні розробки;розширити спектр банківських послуг;отримати довіру населення тощо [3].

Сучасний стан банківської системи, це найчастіше, наслідки негативного впливу як зовнішніх так і внутрішніх факторів. Вони мають як суб'єктивний так і об'єктивний характер. Зменшення впливу окремих факторів не призведе до загального покращення роботи системи. Тому проведення заходів та реформ повинно мати системний характер.

Література:

1. Гірченко Т. Д., Кузнецова А. Я. Управління конкурентоспроможністю банківської системи України // Вісник Національного банку України – 2009. – №10. – с. 10-15.
2. Звіти Національного банку України [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Режим доступу :www.bank.gov.ua
3. Гриценко Л.Л., Онопрієнко Є.Ю. Банківська система України: сучасний стан і напрямки розвитку//Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №10 (112).

*Клочко Ганна Андріївна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри економіки та права
Харківського гуманітарного
університету «Народна українська
академія»*

РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Регіональне інвестування є вкладення в розвиток регіону суб'єктом будь-якої форми: будь то держава, корпорація, приватний інвестор або фізична особа. У пострадянських країнах проблеми регіонального інвестування актуалізуються високою диференціацією в економічному розвитку та соціальному забезпеченні регіонів. Тому без вирішення завдань розвитку регіонів неможливо забезпечити сталий розвиток країни.

Проблеми регіонального інвестування в Україні мають декілька рівнів прояву і, відповідно, вирішення (місцевий, державний, глобальний).

При виявленні проблем регіонального інвестування необхідно визначити поняття регіон, розвиток, суб'єкт, об'єкт розвитку. За українською правовою традицією поняття регіон розглядається жорстко в межах адміністративно-територіального поділу. Академік АНУ Ю. В. Сенюк вважає, що такий підхід має два суттєвих недоліки. По-перше, ігнорується економіко-географічне районування території держави, яке передбачає виділення в Україні від 7 до 9 регіонів, схожих за проблемами інвестування. По-друге, відбувається ототожнення місцевих органів влади із суб'єктами місцевого інвестування, що не відповідає дійсності. [2]

При цьому в теорії інвестування територіальна громада виділяється в якості головного суб'єкта регіонального інвестування як процесу реалізації запитів і потреб групи людей, об'єднаних за територіальною ознакою. А з філософської точки зору розвиток передбачає забезпечення таких змін в живій системі, які сприяють її відновленню, бажано на якісно вищому рівні. Тому основою такої системи в суспільстві виступає сім'я, яка забезпечує зміну поколінь. Наступним суб'єктом виступає сама територіальна громада із запитом на забезпечення нормальних умов функціонування, починаючи з багатоквартирного будинку, вулиці і закінчуючи виділеною територією держави і, як показує досвід останніх десятиліть, групою держав, об'єднаною спільними інтересами. Зрозуміло,

що суб'єкт в такому визначенні краще знає, що йому необхідно для розвитку.[3]

Розвиток регіонів в Україні на сьогоднішній день залежить від державного втручання. При існуючому стані бюджетної системи фінансування місцевих програм здійснюється за залишковим принципом і, відповідно, проблеми регіонального розвитку залишаються невирішеними. І це логічний наслідок ослаблення ролі держави в умовах глобалізації, що спостерігається останні десятиліття.

Так, з боку держави надмірно широкі соціальні гарантії вимагали постійного зростання витрат на державні соціальні програми. Але баланс соціальних інтересів влади, бізнесу та громадянського суспільства на даний час змінився на користь капіталу, оскільки результатом деполітизації профспілкового руху в період 1950-1980-х років стала невідповідність його керівних кадрів і пасивність рядових членів. Єдиним способом вираження населенням зростаючих соціальних вимог залишилися вибори. У той же час зміна класового складу електорату за рахунок формування широкого середнього класу протидіяла перемозі лівих соціал-демократичних сил. Таке співвідношення сил дозволило державі скоротити соціальні витрати до політично безпечного рівня, а практично - зняти з себе відповідальність за соціальне забезпечення найбільш вразливих верств населення, що разом з забюрократизованістю державного апарату і закритим характером прийняття рішень на державному рівні призвело до кризи її легітимності «зсередини». Формування мережевої структури організації під впливом розвитку інформаційних технологій викликало до життя тенденцію децентралізації влади на всіх рівнях за рахунок згортання ієрархічних структур і як результат - розмивання держави «знизу». А посилення залежності держави від міжнародних фінансових організацій під впливом процесів глобалізації призвело до розмивання функцій держави «зверху». У той же час зміна демографічної ситуації (падіння народжуваності і старіння населення), а також поява нових форм бідності та маргіналізації (зростання злочинності, розпад сімей, міжнародні конфлікти) демонструє неминучий розпад колишніх механізмів громадської солідарності, що спиралися на систему соціального страхування.. Всі ці зрушення свідчать про руйнування соціальної тканини суспільства, що вимагає безпосереднього політичного рішення і встановлення нового типу взаємин між громадянами і державою. [1]

Зміна стратегії державного розвитку на даному етапі глобалізації знайшла відображення в доповіді Генерального секретаря ЮНКТАД пана Супачая XIII сесії Конференції ООН «Глобалізація з опорою на розвиток: перехід на шлях сталого та всеохоплюючого розвитку». Основна ідея доповіді полягає в тому, що сучасна криза, в якій би сфері вона не

проявлялася, носить цивілізаційний характер. Це означає, що вона пов'язана з необхідністю переходу від ексклюзивного розвитку (на основі освоєння, як показала практика останніх 400 років, агресивного освоєння, зовнішніх ресурсів) до інклюзивної розвитку, джерелом якого є самі люди. «Цифри за останні три-чотири десятиліття показують, що темпи зростання ВВП на планеті падають, темпи інвестування в основний капітал падають, ризики і загрози не мінімізуються, а зростають». [4] Але найголовніша проблема - нерівності - призводить до того, що колосальні маси людей виключаються з розвитку. Вирішення проблеми полягає в переході на інший тип розвитку, джерелом якого є самі люди. Це вимагає трансформації інститутів, які могли б генерувати імпульси розвитку, сфокусувати їх, з'єднати, і створити якісь комунікації, де б ця внутрішня енергія служила своєрідним термоядерним реактором, який дає досить енергії не просто життя, а розвитку. Тому у доповіді пана Супачая зроблено висновок про необхідність переходу від глобалізації на основі фінансціалізації до глобалізації на основі розвитку .

І питання інвестування, і питання розвитку , як правило, розглядаються з позицій фінансування прийнятих програм. Це дає змогу звітувати про «активну» діяльність влади різних рівнів, але при цьому часто ігноруються потреби самого суб'єкта, який залишається невизначеним. В Україні за різними даними можна виділити від 7 до 9 регіонів, об'єднаних економічним розвитком, ресурсами, менталітетом, традиціями. Зрозуміло, що суб'єкт в такому визначенні краще знає, що йому необхідно для розвитку.

Як зрозуміло і те, що без участі справжнього суб'єкта не може бути правильно визначений об'єкт інвестування. На сьогоднішній день в Україні без залучення територіальної громади не можуть бути вирішені проблеми комунально-житлового господарства. Але це не виключає участі громади і в інвестуванні об'єктів соціальної та виробничої сфери.

Можна констатувати, що на державному рівні приймаються відповідні до прийнятої глобальної стратегії документи, а на місцевому рівні явно відчувається брак в ресурсах для регіонального інвестування. Залишилося ці зустрічні процеси з'єднати, для чого необхідні відповідні інститути і відповідна інформаційна база, на думку академіка Академії наук України, експерта міжнародного класу, голови асоціації наукових міст «Київ-Пекін» Юрія Володимировича Сенюка. Вважаємо, в його виступах всебічно відображена інформація про проблеми регіонального інвестування та існуючі на сьогоднішній день шляхи їх вирішення. Коротко позицію вченого можна викласти в наступних положеннях.

1. Благополучне суспільство має 3% людей-ініціаторів, готових на абстрактному рівні сприйняти ідею і перетворити її в систему діяльності, і 15% їх послідовників, які в змозі реалізувати підказану ідею в

життя. У нас багато в чому ці кадри втрачені в силу подій останніх десятиріч.

2. Інвестиційний розвиток визначається в першу чергу не технологічними інноваціями, а інституційними (правила гри) і соціальними (свідомість і підготовка людей) інноваціями, як показав досвід Китаю з 1978 року.

3. На сьогоднішній день наші регіони виступають найменш пристосованими суб'єктами для створення системи розвитку через слабку чутливості до запитів розвитку. Перехід на інноваційний розвиток регіону потребує просторового розвитку. Сьогоднішні бюрократичні адміністративно-територіальні утворення не самодостатні через відсутність органічних властивостей (адміністративні інваліди).

4. Технологи виступають тільки засобом інвестиційного розвитку. Для повноцінної реалізації будь-якої програми необхідне нове свідомість, нове буття, заряджене енергією життя і розвитку.

5. Наша перевага - багаторічний досвід структурного розвитку галузей радянського періоду, який необхідно зберегти і примножити. [2]

На наш погляд, в якості вирішення проблеми регіонального інвестування в Україні можна запропонувати створення так званих територіальних інкубаторів з надання інформаційних, консультативних, освітніх послуг з перспективою переходу до більш конкретної діяльності. Фактично такі центри можуть створюватися на базі багатопрофільних технічних вузів, в яких зосереджені висококваліфіковані кадри різних спеціальностей.

Література:

1. Розанваллон П. Новый социальный вопрос: Переосмысливая государство благосостояния: [Пер. с фр.].- М.: Ad Marginem,- 1997, с. 320.
2. Что происходит сегодня на планете? (в гостях Новости-новостей академик Ю. В. Сенюк). Электронный ресурс. http://www.novostinovostey.tv/index.php?option=com_hwdvideoshare&task=viewvideo&Itemid=151&
3. Электронный ресурс. <http://belinpark.ru/press/detail.php?id=485>
4. Глобализация с опорой на развитие: переход на путь устойчивого и всеохватывающего развития // Доклад Генерального секретаря ЮНКТАД XIII сессии Конференции.- Нью-Йорк и Женева, 2011 год.

Reference:

1. Rosanvallon P. Novyj socialnyj vopros: Pereosmyslivaja gosudarstvo blagosostojanija: [per. S fr.] – М. : Ad Marginem, 1997, p 320.

2. Chto proishodit segodnja na planete? (v gostjah Novosti novostei akademik Jurij Senjuk). El. resurs http://www.novostinovostey.tv/index.php?option=com_hwdvideoshare&task=viewvideo&Itemid=151&
3. El. resurs. <http://belinpark.ru/press/detail.php?id=485>
4. Globalizacija s oporoj na razvitie: perehod na putj ustojchivogo razvitija// doklad generalnogo sekretarja UNKTAD XIII sessii konferencii.- New-York i Zheneva, 2011.

*Снітко Ірина Віталіївна
студентка фінансового відділення
Вінницького технічного коледжу*

*Науковий керівник: Маслова Дар'я
Романівна, Вінницький технічний
коледж*

СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Найважливішими проблемами сучасного економічного розвитку є: вибір правильного напрямку розвитку, чітке визначення пріоритетів на шляху до втілення обраної моделі. Стратегічне планування розвитку території сьогодні розглядається, як один із найбільш перспективних та ефективних механізмів реалізації довгострокової регіональної політики в умовах посилення самоорганізації територіальних громад. Регіональна політика направлена на підйом економіки, підвищення благополуччя населення та оптимізацію рівня його життя. Зараз в багатьох країнах світу регіональна політика стала пріоритетним видом діяльності державних органів управління, про що свідчить успішна її реалізація. В нашій державі, як і в інших країнах світу, активно розвивається і запроваджується стратегічний підхід до планування сталого територіального розвитку[2].

Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року є документом, який має покладатись в основу регіонального планування та який реалізується через програми соціально-економічного розвитку, цільові регіональні програми, проекти розвитку. Основною метою є орієнтація на діяльність в напрямі стабілізації та підвищення якості життя населення на основі підвищення ефективності економіки і забезпечення додаткових надходжень в бюджети всіх рівнів за рахунок активізації інноваційних й інвестиційних процесів.

Можливість дерегуляції та розвитку підприємництва, спрощення процедури отримання дозволів, ліцензій надають активну підтримку та сприяють роботі малого та середнього бізнесу. Створення інфраструктури розвитку підприємництва (технопарки, бізнес-центри, інкубатори і т.п.). Сильними сторонами, які підтримують такі можливості, є створені Центри надання адміністративних послуг в кожному місті обласного значення та районному центрі, а також наявність висококваліфікованих кадрів та розвиненої освітньої мережі ВНЗ та науково-технічної бази для перепідготовки робочої сили відповідно до потреб економіки регіону.

Підприємницька діяльність є важливим джерелом благополуччя і гарантом розвитку міста, тому місто повинно ставити перед собою мету створення сприятливого бізнес-клімату для збереження та розширення існуючого та залучення нового сталого бізнесу, має проводитись політика, спрямована на стимулювання економічного партнерства та розвиток бізнесу.

З метою створення високопродуктивної економіки міста необхідно сформувані ефективний, затребуваний на ринку праці та добре оплачуваний кадровий ресурс. Завдання підготовки достатньої кількості кваліфікованих, якісних кадрів може бути вирішеним тільки завдяки скоординованим зусиллям міської влади, навчальних закладів і бізнесу.

Вінниця стоїть перед викликом створення нової економічної платформи для свого подальшого розвитку. Задля ефективної реалізації стратегічних завдань, які є головними напрямками роботи Вінницької обласної ради, визначено ряд стратегічних цілей і пріоритетів, які було систематизовано та узагальнено.

Розробка Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року була ініційована Вінницькою обласною державною адміністрацією на виконання Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2014 року №385 [3]

Отже, економічна Стратегія Вінницької області направлена на розвиток бізнесу, покращення кваліфікації кадрів, але існує низка проблем, які можуть вплинути на досягнення поставлених цілей, а саме:

- значна залежність економіки області від зовнішніх інтеграційних зв'язків підприємств – експортерів та ринків збуту в країнах СНД;
- недостатній рівень поглибленої переробки сільськогосподарської продукції;
- не сформованість інноваційної політики та внаслідок цього відсутність інноваційної інфраструктури, невикористання науково-технічного та виробничого потенціалу, наявного в регіоні;

➤ висока питома вага зайнятих в неофіційному секторі економіки;

➤ низька енергоефективність економіки та високий ступінь зношеності основних фондів.

Вінницький регіон – розвинений промислово-аграрний, науково-виробничий, культурно-освітній центр України, де налагоджені партнерські стосунки між владою, бізнесом і громадськістю та створені умови для самореалізації жителів області, шляхом підвищення потенціалу громадянського суспільства, інноваційного розвитку економіки і створення позитивного інвестиційного клімату. Перспективами економічної Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року є підвищення якості життя та добробуту населення, зростання конкурентоспроможності економіки області, впровадження інноваційно-інвестиційної моделі сталого розвитку на сучасній технологічній основі, комплексного економічного і соціального розвитку міст, районів, селищ і сіл області, розвитку громадянського суспільства, підтримання стабільного та задовільного стану навколишнього природного середовища.

Література:

1. Біла С.О. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості. Збірник матеріалів «круглого столу» / С. О. Біла. – К.: НІСД, 2011. – 88 с.
2. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / Н. М. Яркіна – Київ : ЛіраК, 2015. – 498 с.
3. Вінницька обласна державна адміністрація / Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2020 року (нова редакція) / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.vin.gov.ua>

*Іванова Маргарита Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент
кафедри «Підприємництва і
маркетингу», Івано-Франківський
національний технічний університет
нафти і газу*

ВПЛИВ СТРУКТУРИ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Сьогодні Україна потребує значних обсягів інвестицій для проведення економічних і соціальних реформ, які мають зумовити активізацію якісних перетворень в усіх сферах: промисловості (заміна застарілого устаткування, введення нових, більш ефективних технологій і т.п.), сільському господарстві, в соціальній сфері. Обсяги власних фінансових ресурсів не достатні, як для вирішення поточних завдань, так і для втілення стратегічних планів; що обумовлює потребу України у залученні великого обсягу іноземних інвестицій .

Події останніх років: військовий конфлікт на Сході України, високий рівень корупції, політична та економічна нестабільність, спричинили значне скорочення прямих іноземних інвестицій. Динаміка обсягу прямих іноземних інвестицій наведено на рис.1

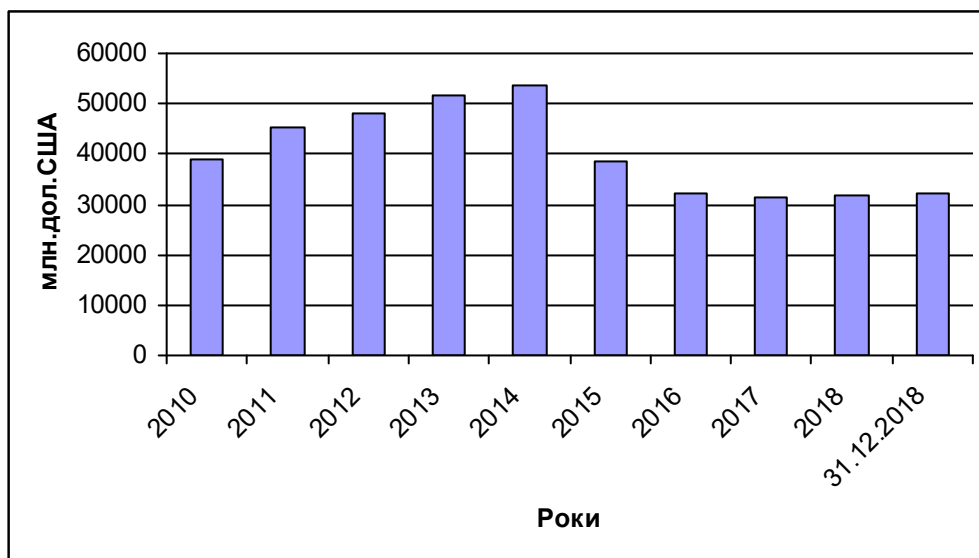

Рис.1 – Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну за 210-2018роки
(Складено за даними Держкомстату України)

Несприятливий інвестиційний клімат, Україна займає 131 місце у рейтингу країн світу за інвестиційною привабливістю і розташована між двома африканськими країнами: Беніном та М'яномаром [1], не додає оптимізму, що до залучення великих обсягів іноземних інвестицій у найближчому майбутньому.

Таким чином, на сучасному етапі, в умовах невизначеності і дефіциту інвестиційних ресурсів, виникає гостра необхідність у підвищенні ефективності їх використання. Іноземні інвестиції треба не тільки залучити, а спрямувати в пріоритетні галузі економіки, які дадуть поштовх для економічного розвитку нашої держави, а саме у підприємства переробної промисловості з кінцевим продуктом, а не проміжним, таких як: машинобудування, легка промисловість, фармацевтика; та у ІТ технології, саме структура інвестицій за галузями економіки визначає шлях економічного розвитку держави. Структура іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності у 2018 році наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 - Прямі інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України за видами економічної діяльності у 2018 році

Вид економічної діяльності	у % до загального підсумку
Сільське, лісове та рибне господарство	1,7
Промисловість у т.ч:	33,0
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	5,4
Переробна промисловість	25,4
Будівництво	2,9
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	16,7
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3,1
Тимчасове розміщення й організація харчування	1,1
Інформація та телекомунікації	6,8
Фінансова та страхова діяльність	10,9
Операції з нерухомим майном	12,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	6,3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	4,7
Освіта	0,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,1
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,3

Як ми бачимо, на переробну промисловість приходиться чверть всього обсягу іноземних інвестицій і це можна вважати позитивним чинником, але при поглибленому аналізі структури іноземних інвестицій у переробній промисловості у 2018 році ми спостерігаємо, що частка інвестицій в пріоритетні напрями, які зазначені нами вище, зовсім незначні; так машинобудування має всього 2,5%, текстильне виробництво,

виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів-0,4%, виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів – 0,1% від обсягу іноземних інвестицій у переробну промисловість.

Для зацікавлення іноземних інвесторів фінансувати пріоритетні галузі економіки, на нашу думку, на державному рівні необхідно розробити систему пільг і преференцій, які допоможуть спрямувати інвестиційні потоки у ці галузі.

Література:

1. Friederiszich Theodor, Stapke Marcel, Wolf Andre : BDO international business compass 2018. URL: https://www.bdo-ibc.com/fileadmin/images/content-2018/BDO_IBC_2018_Executive_Summary_EN.pdf
2. Юдіна С. В., Пирогов С. О. Вплив іноземних інвестицій на економічний розвиток країни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини»*. Вип.18 частина 3, 2018. с. 152-157
3. Романов Ю. С., Герасимчук В. С. Механізм підвищення ефективності залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»* : збірник наукових праць. – 2017. – № 14. – С. 417–422.

*Бабенко Виталина Алексеевна
доктор экономических наук,
профессор кафедры международной
электронной коммерции и
гостинично-ресторанного бизнеса
Харьковского национального
университета имени В.Н. Каразина*

*Коняева Елизавета Григорьевна
аспирантка Харьковского
национального университета имени
В.Н. Каразина*

РОЛЬ КОЭФФИЦИЕНТА СПЕЦИАЛИЗАЦИИ В НЕТРАДИЦИОННОЙ ВОЗОБНОВЛЯЕМОЙ ЭНЕРГЕТИКЕ

Теория. Коэффициент специализации представляет собой отношение доли отрасли в составе промышленности региона к доле отрасли в составе промышленности страны.

Коэффициент специализации региона рассчитывается при помощи следующей формулы:

$$C_{ir} = \frac{a_{ir}}{a_r},$$

где C_{ir} – коэффициент специализации i -ой отрасли в регионе r , a_{ir} – доля региона r в объеме выпуска i отрасли; a_r – доля региона r в объеме валового выпуска в стране [1].

Для оценки коэффициента специализации нетрадиционной возобновляемой энергетики (НВЭ) в общей энергетике Украины и Чили в динамике за 5 лет будем использовать данные с 2013 по 2017 гг. (Табл. 1).

Результаты. Из вышеизложенного для подробного анализа и определения необходимого K спец. воспользуемся данными из Табл. 1.

Таблица 1

Коэффициент специализации НВЭ в динамике в Украине и в Чили с 2013 по 2017 гг., ТВт/ч

Год	2013	2014	2015	2016	2017
Общая выработка э/э, (У/Ч)	193,1	181,3	156,2	153,4	153,8
	68,3	69,9	72,1	73,7	78,9
Выработка э/э из источников НВЭ, (У/Ч)	1,6	1,9	1,7	1,8	2,1
	6,7	8,3	13	12,5	19
Коэф. специализации в регионе (У/Ч)	0,008	0,01	0,011	0,012	0,013
	0,1	0,12	0,18	0,17	0,24

Таблица составлена автором по материалам: [2]

Из данной таблицы видно, что K специализации НВЭ в Чили значительно выше, чем в Украине. Это говорит о том, что в Чили выше степень выработки э/э из нетрадиционных источников, чем в Украине.

Чем больше данный коэффициент стремиться к 1, тем выше степень специализации данной отрасли в регионе. В целом, можно сказать, что как в Чили, так и в Украине данный коэффициент является достаточно низким, что говорит о том, что в обеих странах энергия, выработанная из источников НВЭ имеет незначительное место по сравнению с традиционными источниками выработки электроэнергии.

Далее определим, какой именно K спец. в области НВЭ в каждой из обеих стран является основным. Для этого используем динамические показатели каждого из основных источников НВЭ в Украине и в Чили (Табл. 2).

Таблица 2

**Коэффициент специализации НВЭ для отдельного вида в динамике в
Украине и в Чили с 2013 по 2017 гг., ТВт/ч**

Год	2013	2014	2015	2016	2017
Солнечная энергетика, (У/Ч)	0,563	0,432	0,475	0,494	0,718
	0,007	0,459	1,294	2,550	3,896
Ветроэнергетика	0,641	1,129	0,979	0,896	0,976
	0,539	1,411	2,089	2,275	3,521
Биотопливо и биоотходы	0,043	0,104	0,137	0,170	0,202
	2,257	2,716	2,390	2,643	2,456
Гидроэнергетика	0,306	0,268	0,183	0,199	0,222
	3,892	3,721	7,308	5,063	9,078
Общая выработка э/э из источников НВЭ	1,6	1,9	1,7	1,8	2,1
	6,7	8,3	13	12,5	19
К спец. для солнечной энергии	0,35	0,23	0,28	0,27	0,34
	0,001	0,05	0,10	0,20	0,21
К спец. для ветроэнергетики	0,40	0,60	0,57	0,50	0,46
	0,08	0,17	0,16	0,18	0,18
К спец. для биомассы и биоотходов	0,03	0,05	0,08	0,09	0,1
	0,33	0,33	0,18	0,21	0,13
К спец. для гидроэнергетики	0,19	0,14	0,08	0,11	0,10
	0,58	0,45	0,56	0,41	0,48

Таблица составлена автором по материалам: [2]

Выводы. Из данной таблицы можно сделать следующий вывод:

1) В Украине самым высоким и устойчивым К спец. в области НВЭ является область ветроэнергетики. Данный коэффициент колеблется в пределах от 0,40 до 0,60.

2) Самым низким К специализации в Украине является коэффициент в области биомассы и биоотходов. Это говорит о том, что в стране данный вид альтернативной энергетики находится на начальной стадии развития.

3) Хорошую и устойчивую динамику показывает коэффициент в области солнечной энергии. Что говорит о том, что потенциал в данной области в Украине имеет тенденцию к развитию.

4) Что касается Чили, то из таблицы видно, что К спец. среди источников НВЭ является малые ГЭС. Коэффициент колеблется в пределах от 0,41 до 0,58. И это говорит о том, что природный потенциал страны достаточно хорошо используется.

5) Самым слабым К спец. в Чили является коэффициент ветроэнергетики. Но можно отметить положительную тенденцию в развитии данной области.

6) Резкую положительную динамику в Чили набирает область солнечной энергетики. Так как в Чили имеется достаточно большой потенциал в данной области, то показатели указывают на положительную динамику.

Литература:

1. Лимонова Л. Э. Региональная экономика и пространственное развитие: учебник / Л. Э. Лимонова. – М: изд. Юрайт, 2014. – 397 с. – Режим доступа: https://m.studme.org/1579060324445/ekonomika/otsenka_lokalizatsii_otrasley_spetsializatsii_regionov
2. Climatescope 2018 [Электронный ресурс] / Bloomberg NEF. – Режим доступа: global-climatescope.org/capacity-generation

*Балдинюк Вікторія Василівна
студентка фінансового відділення
Вінницького технічного коледжу*

*Науковий керівник: Маслова Дар'я
Романівна, викладач, Вінницький
технічний коледж*

НОВІТНІ ФОРМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМУ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Незалежна Україна спрямована на поступове зближення з європейським і світовим співтовариством, на входження в світову економічну систему ринкового типу. Однак інтеграція України в систему світових господарських зв'язків є досить не простою. Складнощі полягають в тому, що, з одного боку, країни з економікою ринкового типу розвивалися постійно на основі приватної власності, сформували відповідно до своїх потреб національні самодостатні господарські механізми, встановили і збалансували зв'язок з іншими країнами. З іншого боку, господарство України практично було відірване від економіки країн ринкового типу, був сформований на основі суспільної власності, воно повинно мати відповідний механізм управління, виробництва і розподілу. Для того, щоб інтегрувати економіку України в систему світової

економіки, необхідно час і переорієнтація її відповідно до вимог, які ставлять передумови такої інтеграції.

Метою даної статті є характеристика новітніх форм інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків.

Інтеграція України до світового економічного простору є головним завданням розбудови державності та економіки. Звичайним є те, що така інтеграція не може бути легкою та швидкою. Тобто, для того, щоб цей процес дійсно приніс очікувані результати, потрібно враховувати існуючу специфіку суспільних умов, за яких має відбутися інтеграції України. По-перше, Україна ще не визначилась повною мірою з основними напрямками і механізмом структурної перебудови економіки. Критерії такої перебудови повинні вироблятися з врахуванням особливостей розвитку світової системи господарювання а також реальних можливостей і напрямів інтегрування до неї України. По-друге, потрібно одночасно вирішувати питання як безпеки у сфері зовнішньоекономічних відносин, так і взагалі економічної безпеки, до того ж вирішувати їх доводиться за умов активного конкурентного протистояння на світовому ринку. По-третє, існують певні суперечності міжнародного й регіонального характеру, усунення яких можливе лише на довгострокових договірних засадах шляхом активного включення до інтеграційних процесів з визначенням глобальних національних пріоритетів та їх збалансуванням з існуючи у світовому економічному просторі. По-четверте, спроби активного спілкування та діалогу з міжнародними фінансовими інститутами - як гарантами входження України до світового ринку і реконструкції економіки - поки що спричиняють неочікувані економічні наслідки, оскільки досі не визначено чітко напрями нашої держави ні в розвитку її внутрішньої економіки, ні в пошуках її майбутнього місця в світовому господарстві. Відсутність чітких орієнтирів в напрямках економічної інтеграції обумовлює постійні зміни при виборі варіантів вирішення стратегічно важливих питань: стійке і надійне забезпечення економіки паливно-енергетичними та сировинними ресурсами, забезпечення ринку збуту товарів, що мають потенційний попит в рамках СНД, Балтії та східноєвропейських країнах. Конструктивним і найбільш реальним в доступному для огляду майбутньому варіантом вирішення цих проблем є прагматична співпраця з Російською Федерацією, країнами Середньої Азії та Східної Європи на двосторонній основі.

У той же час наївно очікувати так необхідних українській економіці інвестиційних потоків з цих країн. Основні міжнародні інвестиційні джерела знаходяться в розвинених країнах. Тому, незалежно від симпатій і антипатій політичних лідерів, партій або рухів, так званий західний вектор надає особливої актуальності диверсифікації зовнішньоекономічної політики [1].

Таким чином, об'єктивна зміна геополітичних і геоекономічних орієнтирів у розвитку зовнішньоекономічних зв'язків вимальовується в двох сумісних площинах. Перша - це співпраця з фінансовими структурами щодо формування валютно-фінансового потенціалу для здійснення великомасштабних структурних зрушень в економіці. Друга - не менше активну співпрацю з Росією та іншими країнами СНД з метою розвитку внутрішнього ринку, створення умов для поступової модернізації наявного виробничого потенціалу і розвитку сировинної і паливно-енергетичної бази [4].

При цьому не можна визнати заможними затвердження прихильників відтворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік про те, що Україна концептуально не може бути самодостатньою, так як у неї відсутні необхідні природні ресурси і історично склався замкнене економічний потенціал. По-перше, сама постановка питання про самодостатність некоректна. Самодостатньою може бути не країна, як суб'єкт світової спільноти, а її економіка. По-друге, епоха, коли могли існувати самодостатні господарські та економічні системи, канула в минуле. Глобалізація поділу праці і транснаціональний характер боротьби за ринки роблять не тільки неможливою, а й недоцільною існування таких систем. Відносна ізольованість від світових фінансових систем при інших рівних умовах дозволяє протягом тривалого часу підтримувати стійкість і динамізм економічного розвитку [5].

Створені раніше наукомісткі і високотехнологічні виробництва і галузі за роки пасивного споглядання розпалися, виробничі потужності виявилися на грані повного фізичного руйнування. Можливості врівноваженого підходу до збереження та розвитку виробництв, конкурентоспроможних в країнах СНД і Східної Європи, і одночасної поступової інтеграції в світову економіку були проігноровані [1].

До того ж, відсутність чітко виражених національних інтересів в сфері зовнішніх економічних зв'язків обумовлює спорадичні, часто кон'юнктурні коливання пріоритетів у зовнішньоекономічній політиці заради миттєвого уявного виграшу[3].

Одним із першочергових структурних пріоритетів є збільшення обсягів виробництва і продажу на світовому ринку продукції військово-промислового та аерокосмічного комплексів, стимулювання експортного потенціалу інших галузей, захист внутрішнього ринку.

Література:

1. Гриценко А./ «Українське економічне диво», або Куди ведуть реформи? Дзеркало тижня Україна. 2016. № 22. Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/ukrayinske-ekonomichne-divo-abo-kudi-vedut-reformi-.html>.

2. Частка України у світовій економіці за роки незалежності скоротилася втричі. Режим доступу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/418191/chastka-ukrayiny-u-svitovij-ekonomitsiza-roky-nezalezhnosti-skorotylasya-vtrychi>
3. За неповний 2017 рік український експорт зріс майже на \$7 мільярдів. Режим доступу: <http://landlord.ua/za-nepovniy2017-rik-ukrayinskiy-eksport-zris-mayzhe-na-7-milyardiv-infografika/>.
4. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2017–2018. Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyikonkurentospromozhnosti-2>.

*Карпенко Юлія Олегівна
студентка 2 курсу, Чернівецький
національний університет ім.
Ю. Федьковича*

*Науковий керівник: Саєнко Олександр
Сергійович, кандидат економічних
наук, доцент, Чернівецький
національний університет імені
Юрія Федьковича*

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Особливістю розвитку світової економіки ХХІ століття є її глобалізація, що виявляється у вільному переливанні капіталів, матеріальних і трудових ресурсів. Глобалізація виробництва, посилення взаємозалежності національних економік, а також, як наслідок, виникнення та постійний розвиток міжнародного ринку праці, що охоплює потоки трудових ресурсів, які перетинають національні кордони, призводять до трудової міграції громадян України.

Проблема трудової еміграції в Україні стала предметом наукового аналізу вітчизняних дослідників Е. Лібанової, О. Малиновської [4], О. Слободян, А. Кущенко, К. Вірц, А. Коваленко, Г. Сотник, А. Гессен та ін. Серед зарубіжних науковців у сфері міжнародної міграції робочої сили й захисту прав мігрантів відомі праці А. Гьозде Їльдіз, П. Шефера, С. Небехай, В. Арроча, С. Бендера.

Незважаючи на те, що важливі аспекти міжнародної міграції робочої сили відображені у працях зазначених учених, окремі проблеми, зокрема

міграція в Україні на тлі глибокої системної кризи в контексті глобальних міграційних процесів, ще достатньою мірою не вивчені й не отримали практичного вирішення.

Метою дослідження є вивчення динаміки глобальних міграційних процесів та аналіз міграційних потоків в Україні для вироблення ефективної міграційної політики, спрямованої на регулювання рівня еміграції.

Під трудовою міграцією розуміють переміщення особи, пов'язане з перетином державного кордону або меж адміністративно-територіальної одиниці з метою виконання або пошуку роботи [3].

Визначальним критерієм, що дозволяє виділити міграцію з інших переміщень громадян через кордон, є мотивація. Мотивація – причина, яка спонукає економічного суб'єкта до діяльності для досягнення певної мети, наявність інтересу до цієї діяльності й способів її реалізації [2, с. 20].

Вона включає такі мотиви:

Рис. 1. Критерії, що дозволяють виділити міграцію з інших переміщень громадян через кордон

Джерело: створено автором на основі [2].

Україна вважається однією з найбільших країн-донорів робочої сили в Європі, де зовнішня трудова міграція стала об'єктивною реальністю сьогодення. Великі потоки заробітчанства сформувалися в умовах низької заробітної плати в секторі економіки, високого рівня безробіття та вимушеної неповної зайнятості, поширення бідності та розшарування населення на багатих і бідних, значного розриву у рівнях оплати праці в Україні порівняно з іншими країнами.

Революційні події 2013 року, війна й зовнішня агресія позначилися на всіх без винятку сторонах життя українців, не могли не вплинути на їхню міграційну поведінку. Тим більше, що міграція – реактивний процес,

який реагує на економічні та політичні зміни, причому не лише в країні походження, а й в країнах, куди спрямовується міграційний потік [4].

З кожним роком відмічається тенденція до збільшення кількості саме нелегальних мігрантів, про що свідчать дані Держаної міграційної служби: в 2018 р. на території України виявлено 11,2 тис. нелегальних мігрантів, в 2017 р. – понад 9,6 тис., в 2016 р. – 6,4 тис. осіб. Найчисельнішу групу склали громадяни Росії – 29%. Вихідці з Азербайджану становили 12%, Узбекистану – 9%, Грузії – 6%, Молдови – 5%, Вірменії – 5%, Афганістану та Китаю – по 3% [1]

Україна посідає третє місце серед європейських країн за кількістю шукачів притулку в ЄС. Попереду лише Албанія та Македонія, що є традиційними країнами походження шукачів притулку в ЄС.

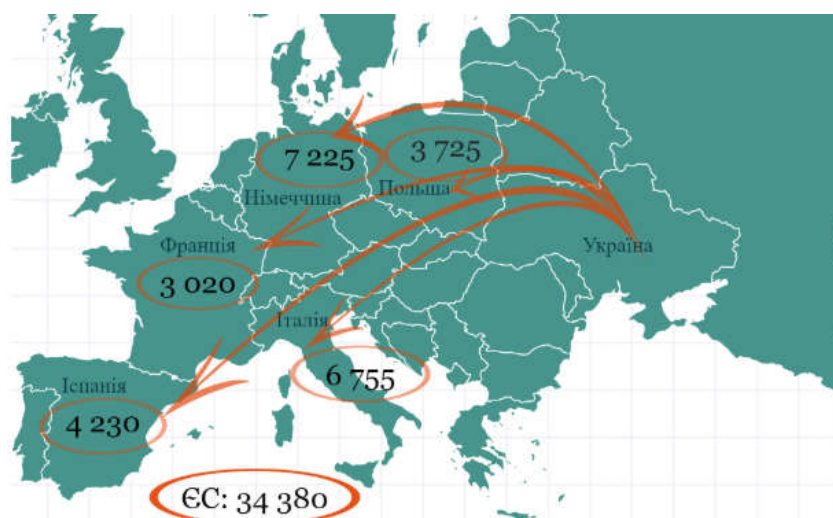

Рис.2. Топ-5 країн ЄС, де українці просять притулок
Джерело: уточнено автором на основі [5].

Чому саме ці країни? Згідно з переписом 2011 р. у цих країнах проживають найбільше народжених в Україні: у Польщі — 233 тис., у Німеччині — 206 тис., в Італії — 181 тис. та в Іспанії — 74 тис. осіб. Крім того, за даними Міжнародної організації з міграції, найбільша частка усіх довгострокових мігрантів з України в ЄС проживають у Польщі (22,5%) та Італії (15,7%) [5, с. 57]

Висновки. У зв'язку з тим, що вплив міграційних процесів на соціально-економічний і демографічний стан і розвиток країн є досить суттєвим, міжнародна міграція стає впливовим фактором, який визначатиме рівень продуктивності праці в майбутньому.

Виходячи із вищезазначеного, слід констатувати, що ситуація, яка склалася в Україні у міграційній сфері, є новим викликом сучасності, від вирішення якої залежить успіх заходів щодо подолання системних кризових явищ в її економіці й перспективи її вступу до ЄС.

Список використаної літератури:

1. Державна міграційна служба України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dmsu.gov.ua/statistichni-dani/2945-statystyka>
2. Дмитрук Б. П., Светлова Н.М. Світові міграційні процеси: мотивація, види й наслідки для країн виїзду та приймаючих країн // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту / Б. П. Дмитрук, Н. М. Светлова. – Випуск 1 (20) 2016.
3. Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/33574>
4. Малиновська О. Трудова міграція населення України / О. Малиновська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://migraciya.com.ua/news/migrant-workers/ua-labour-migration-ukraine-what-to-expect-in-the-nearfuture-part-1>
5. Пробоїв О.А., Білецька І.М. Україна в контексті глобальних міграційних процесів // Журнал "Економіка та суспільство" / О. А. Пробоїв, І. М. Білецька. – Випуск №10, 2017.

*Левощук Сергій Анатолійович
студент 5 курсу Східноєвропейського
національного університету ім.
Лесі Українки*

*Науковий керівник: Громко Лілія
Сергіївна, кандидат економічних
наук, старший викладач кафедри
економіки, безпеки та інноваційної
діяльності підприємства,
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки*

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ЧИННИКИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних економічних реаліях розвитку, глобалізація є неперервним процесом інтеграції економічної, соціальної, інформаційної, екологічної, культурної та інших сфер діяльності людини, що змінює ландшафт ведення бізнес діяльності підприємства сьогодення та кардинально призведе до змін підходів до ведення бізнесу підприємства майбутнього. Дослідженням впливу глобалізації на підприємство займалися наступні вчені: С. А. Давидюк, А. В. Ковальов., А. Ю. Положевиць, П. С. Римарчук, І. Л. Федун та ін.

Процес глобалізації викликаний об'єктивними чинниками світового розвитку, поглибленням міжнародного поділу праці, науково-технічним прогресом у галузі, скорочує так звану економічну відстань між країнами. Таким чином стає можливим одержувати необхідну інформацію з будь-якої точки планети в реальному режимі часу і швидко приймати рішення. Сучасні системи телекомунікацій безпрецедентно полегшують організацію всієї господарської діяльності людей [1].

Підвищення потенціалу підприємства є ключовим фактором успіху для розвитку бізнесу, підвищення його ефективності та збільшення ринкової вартості і прибутковості. В умовах глобалізації виникає необхідність у підвищення потенціалу підприємства для адаптації національних підприємств до світових стандартів якості продукції та надання послуг, розвитку та впровадження інновацій, підвищення рівня автоматизації всіх процесів та створення закритих систем виробництва для зменшення використання робочої сили, щоб знизити ціну на продукцію для ефективною конкуренції на світовому ринку.

Для українських підприємств необхідно підвищувати виробничий потенціал з урахування світових стандартів якості, тому що через відносно нижчу оплату праці працівників собівартість продукції буде нижчою порівняно із європейськими аналогами. Внаслідок глобалізму існує тенденція перетікання капіталу у виробництво до країн з нижчою оплатою праці та, відповідно, нижчою собівартістю виробництва.

Кожна країна повинна створювати таку систему міжнародних зв'язків, яка допоможе їй інтенсивно розвиватися, а не ставати сировинним додатком та джерелом дешевої робочої сили [2]

Окрім, економічного впливу глобалізація трансформувала інформаційну сферу за останні 30 років, тому варто покращувати маркетинговий потенціал та систему комунікації зі споживачами, як на території України так і закордоном. Інформація відіграє важливу роль в конкурентоспроможності на світових ринках, тому потрібно підвищувати бюджет на маркетинг виробленої національної продукції та підвищувати маркетинговий потенціал підприємств.

Отже, глобалізація – це один зі способів підвищення потенціалу підприємств України використовуючи глобальні тенденції у виробництві та ефективні системи маркетингової комунікації для збільшення ринкової вартості, прибутковості та адаптації до умов світового ринку.

Література:

1. Ковальов А. В. Вплив глобалізації на економіку підприємств та їх інноваційну діяльність [Електронний ресурс] / А. В. Ковальов. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://eir.pstu.edu/bitstream/handle/123456789/5849/%D1%81.%2047.pdf>

2. Федун І. Л. Економічна глобалізація та формування міжнародних виробничих мереж [Електронний ресурс] / І. Л. Федун, О. В. Генералов // Економіка і суспільство. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://economyan.in.ua/15/12.pdf>.

*Польова Ольга Олександрівна
студентка 2 курсу, Чернівецький
національний університет імені
Юрія Федьковича*

*Науковий керівник: Саєнко Олександр
Сергійович, кандидат економічних
наук, доцент, Чернівецький
національний університет імені
Юрія Федьковича*

ЗНАЧЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ ТА НА УКРАЇНУ

Глобалізаційні процеси сьогодні стали невід’ємним елементом суспільного життя всіх країн світу та сприяють посиленню взаємозалежності їх національних економік і невидимому злиттю кордонів усіх держав.

Значна кількість науковців приділяли свою увагу дослідженню глобалізаційних процесів та їх впливу на світову економіку та Україну, зокрема такі вчені як: Ботвіна Н. О. [1], Юрчишин В. [2], Снігир Л.П. [3], Федун І.Л. [4], Шевченко О.М [5] та інші.

Мета дослідження полягає в вивченні глобалізаційних процесів, переваг, недоліків та їхнього значення в економіці країн світу та в Україні зокрема.

Глобалізація суспільства включає у себе важливий процес транснаціоналізації, яка чинить вплив на розвиток національних економік, взаємопов’язуючи в єдину глобальну структуру ринки праці, капіталу, технологій, товарів та послуг [4, с.71]. Жодна держава не в змозі раціонально формувати і реалізовувати економічну стратегію розвитку, не враховуючи пріоритети та норми поведінки основних учасників світогосподарської діяльності [3, с.33].

Дослідження процесів глобалізації економіки дають можливість виокремити такі її найсуттєвіші риси:

- 1) інтернаціоналізація господарського життя;

- 2) міжнародна економічна інтеграція, відкритість національних економік;
- 3) зростаюча роль транснаціональних корпорацій (ТНК)
- 4) зміна ролі держави в розвитку національних економік.

Основними позитивними рисами впливу глобалізації на економіку є: підвищення ефективності світового господарства, економічного і соціального прогресу людства, поглиблення спеціалізації та міжнародному поділу праці, економії на масштабах виробництва, зростання значення міжнародних торговельних угод, залучення іноземних інвестицій, розширення можливості використання досягнень світової науки і техніки, розв'язання екологічних проблем та пов'язаних з подоланням бідності країн та їх населення.

Доцільно виокремити також і негативні сторони глобалізації: нерівномірний розподіл зростання світового доходу між різними країнами, що посилює рівень безробіття і корупції; економічна, фінансова та політична експансія розвинених країн; збільшення нелегальної імміграції у високорозвинені країни та інші.

Розглянемо КОФ-індекс глобалізації, що дозволяє побудувати рейтинг країн за ступенем залученості у глобальні потоки (табл. 1).

Таблиця 1

Рейтинг України за індексом глобалізації за версією КОФ серед світових держав за 2017 р.

Рейтинг	Країна	Індекс глобалізації
1	Нідерланди	92,84
2	Ірландія	92,15
3	Бельгія	91,75
4	Австрія	90,05
5	Швейцарія	88,79
6	Данія	88,37
	Швеція	87,96
8	Великобританія	87,26
9	Франція	87,19
10	Угорщина	86,55
.....
45	Україна	70,24
.....
193	Соломонові Острови	23,98

Джерело [5, с.1107]

Як видно з наведених даних табл. 1, загальний індекс глобалізації у 2017 р. за системою КОФ для України склав 70,24 (100 балів – максимальна оцінка) та зайняла 45-ту позицію в рейтингу серед 193 держав світу.

Звичайно, кожна країна може і повинна розвивати двосторонні і багатосторонні зв'язки, розширювати економічні стосунки і торгівлю з різними країнами. Для України безумовним пріоритетом залишається

євроінтеграційний напрям розвитку, і те, на скільки і як швидко країна зможе просуватись у вказаному напрямі, слугуватиме їй критерієм її цивілізованості [2, с.195]. Для країни важливо якнайшвидше включатись в мережі глобального виробництва, торгівлі, фінансів, що дозволить країні запобігти витісненню на периферію світових тенденцій. Тому пріоритетним завданням має стати наближення вітчизняної економіки до рівня провідних країн світу шляхом активізації інноваційного процесу, підвищення стимулів до праці, покращення інвестиційного клімату, адаптації законодавства до сучасних умов господарювання, всебічної підтримки підприємництва [1, с.32].

Література:

1. Ботвіна Н. О. Вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на економічну безпеку України / Н. О. Ботвіна // Економічний аналіз : зб. наук. праць – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 16. – № 1. – С. 28-33.
2. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В. Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – С. 202.
3. Снігир Л.П. Проблеми та перспективи глобалізації міжнародних економічних відносин // [Електронний науково-практичний журнал Інфраструктура ринку] – 2018. – Випуск 22. – С. 292.
4. Федун І.Л. Економічна глобалізація та формування міжнародних виробничих мереж / Генералов О.В // [Електронне наукове фахове видання Економіка та суспільство] – 2018. – № 15 – С. 973.
5. Шевченко О.М. Глобалізація та аналіз її впливу на економічні процеси в Україні / Солод В.С. // Науковий журнал Молодий вчений – 2017. – № 10 (50) – С.1156.

***Федотова Юлія Володимирівна**
кандидат економічних наук, доцент,
Харківський національний
університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ В АНАЛІЗІ ЗАЛЕЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ВІД ІМПОРТУ

У процесі інтеграції до світогосподарських зв'язків економіка України зіштовхнулася із рядом проблем. Однією з них є надмірна імпортозалежність, яка виникла у 90-х роках і залишається до цього часу.

Значна залежність від імпорту перешкоджає сталому розвитку економіки і робить її залежною від зовнішньої кон'юнктури. Для національної економіки це особливо небезпечно, оскільки вітчизняний експорт має переважно сировинний характер. Збільшення імпорту заважає розвитку внутрішнього виробництва, стимулює перетікання ресурсів із сфери виробництва у сферу торгівлі.

Для різних груп товарів частка імпорту у внутрішньому споживанні є неоднаковою. Конкурентоспроможні виробництва витримують конкурентний тиск імпорту, а неконкурентоспроможні вимушені поступатися своєю часткою внутрішнього ринку. Поширення імпорту на внутрішньому ринку відбувається також унаслідок несприятливого інвестиційного клімату та недосконалої системи захисту вітчизняних товаровиробників.

З метою визначення потреби в імпортозаміщенні визначають рівень імпортозалежності галузей промисловості [1, с. 60]

$$Q_{im} = \frac{Im}{ОРПП + Im} \times 100\% \quad , \quad (1)$$

де Q_{im} – рівень імпортозалежності (частка імпортової продукції у загальній товарній пропозиції), грн.;

Im – обсяг імпорту, грн.;

$ОРПП$ – обсяг реалізованої промислової продукції власного виробництва, грн.;

$ОРПП + Im$ – загальна товарна пропозиція, грн.

Інший підхід на розрахунок імпортозалежності полягає в аналізі певних індикаторів, які частково подібні до оцінки зовнішньоекономічної безпеки, проте адаптовані та доповнені для визначення імпортозалежності у розрізі галузей. Відбір множини індикаторів здійснюється з урахуванням світового досвіду та напрацювань вітчизняних вчених.

Індикатори, які чинять найбільший вплив на інтегральний показник є наступними: частка імпорту у внутрішньому споживанні, %; відношення обсягу імпорту до обсягів виробництва вітчизняної продукції, разів; коефіцієнт покриття імпорту експортом, разів. Кожен з індикаторів має своє граничне (найменше або найбільше значення), порогове (яке бажано не перетинати) та оптимальне значення (1).

Інший спосіб визначення імпортозалежності ґрунтується на використанні даних таблиць «Витрати – Випуск» і включає три групи оцінок [2, с. 50].

Таблиця 1 – Індикатори імпоротної залежності галузей промисловості [1, с. 61]

Показники	Нижня границя	Нижній поріг	Нижня норма	Верхня норма	Верхній поріг	Верхня границя	Примітка
Частка імпорту у внутрішньому споживанні, %	10	15	20	25	30	42	не більше 30%
Відношення обсягів імпорту до обсягів реалізації вітчизняної продукції, %	10	30	40	49	50	60	не більше 50%
Відношення обсягу імпорту до обсягів виробництва вітчизняної продукції, разів	0,05	0,1	0,15	0,2	0,25	0,4	0,2
Коефіцієнт покриття імпорту експортом, разів	0	0,5	1	1,2	2	3	менше 1

Для оцінки залежності галузевих виробництв від імпорту розраховуються показники двох типів – ті, які характеризують частку імпорту в обсязі використаної при виробництві продукції та імпортоємність галузевого випуску.

1. Частка імпорту у продукції виду i , використаної в проміжному споживанні галузі j

$$IZ_{ij} = \frac{IM_{ij}}{X_{ij} + IM_{ij}} \quad (2)$$

2. Частка імпорту у проміжному споживанні галузі j

$$IZ_{PPj} = \frac{\sum_i IM_{ij}}{\sum_i (X_{ij} + IM_{ij})} \quad (3)$$

3. Імпортоємність випуску галузі j по продукції i

$$im_{ij} = \frac{IM_{ij}}{X_j} \quad (4)$$

4. Імпортоємність випуску галузі j

$$im_{xj} = \frac{\sum IM_{ij}}{X_j} \quad (5)$$

Наступна група показників – оцінка повних витрат імпорту у вартості кінцевої вітчизняної продукції. Для оцінки повних витрат

імпорту у сукупному обсязі вартості кінцевої вітчизняної продукції (сумарна оцінка вітчизняної продукції у кінцевому споживанні, валовому нагромадженні та експортній) використовується наступна формула, де у чисельнику знаходиться оцінка імпорту проміжного призначення (спожитого в галузевих виробництвах)

$$IZ_{KIO} = \frac{IM_{PP}}{KP + VN + EX} \quad (6)$$

Для повної оцінки частки імпорту у вартості різних видів кінцевої вітчизняної продукції, спрямованій у кінцеве споживання, на нагромадження і на експорт, застосовуються більш складні схеми розрахунку, які ґрунтуються на врахуванні коефіцієнтів повної імпортоємності різних видів кінцевої вітчизняної продукції.

Наступним видом оцінки масштабів присутності імпорту на внутрішньому ринку є методика Державної служби статистики України [3, с. 213].

Так, починаючи з 2000 року, обчислюють та оприлюднюють частку продажу споживчих товарів, які вироблені на території України, через торговельну мережу підприємств. Державна служба статистики визначає рівень самозабезпеченості основними видами продовольства як відношення виробництва до внутрішнього використання на території України.

На цієї методики можна співставити імпорт за окремим видом продукції із сукупним внутрішнім споживанням (кінцевим та інвестиційним). При цьому сукупне внутрішнє споживання визначається як сума виробленої продукції та імпорту за мінусом експорту.

На функціонування міжнародної торгівлі чинять впливу найрізноманітніші соціально-економічні фактори, обумовлені географічними, політичними та національними особливостями.

Обсяг і структура імпорту тієї чи іншої країни залежать як від потреби або необхідності в імпорті, яка визначається станом виробництва, так і від можливості країни купувати ці товари, тобто від попиту на імпорт.

Рівняння попиту на імпорт, запропоноване МВФ, виглядає наступним чином [4, с. 212]

$$\frac{M}{Pm} = f \left[\frac{Yd}{Py}, \frac{Pm}{Py} \right], \quad (7)$$

де M – вартість імпорту;

Pm – ціна імпорту;

Yd – внутрішній попит;

Py – рівень внутрішніх цін.

Обсяг імпорту збільшується при збільшенні змінної обсягу, в якості якої може виступати або реальний дохід, або реальні внутрішні витрати.

Змінна конкурентоспроможності цін відображає реакцію обсягу попиту на зміну відносних цін, які відображають як рух внутрішніх та світових цін у відповідних валютах, так і зміни обмінного курсу.

Залежність тут має зворотний характер, тобто при зростанні цін на імпортовані товари у порівнянні з товарами, які виготовляються всередині країни, спостерігається тенденція до заміщення імпортних товарів вітчизняними.

Отже, згідно моделі аналізу та прогнозування імпорту товарів, які розробив МВФ, основними економічними чинниками, які визначають обсяг імпорту, є:

- 1) внутрішній дохід або реальний ВВП країни;
- 2) ціновий фактор, який відображає співвідношення внутрішніх цін і світових цін на імпортовані товари.

Підсумовуючи результати дослідження, зазначимо, що єдиної методики оцінки і прогнозування імпортозалежності не існує. Більшість описаних у літературі методів передбачає аналіз результатів зовнішньої торгівлі в цілому, поєднуючи визначення тенденцій у зміні як імпорту, так і експорту. Крім того, економістами стверджуються, що збільшення ВВП передбачає зростання й імпорту. Однак, на нашу думку, цей підхід не є однозначним, оскільки не враховує зміну світових цін на продукцію, яка імпортується.

Література:

1. Пазізіна С. Посилення імпортозалежності економіки України та перспективи розвитку імпортозаміщення в посткризовий період. *Вісник ТНЕУ*, 2011. №5-2. С. 56-62.
2. Чичкало-Кондрацька І. Б., Вітко Ю. Д. Оцінювання імпортозалежності галузей переробної промисловості в контексті стратегії імпортозаміщення *Економіка і регіон*, 2012. № 6 (37). С. 48-54.
3. Полторак А.С. Стратегія імпортозаміщення товарів легкої промисловості в системі напрямів економічного зростання України. *Глобальні та національні проблеми економіки*, 2015. № 5. С. 212-215.
- Олефір В.К. Оцінка імпортозалежності ринку продовольчих товарів України. *Економіка і прогнозування*, 2016. № 4. С. 212-215.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

**Економіка, організація і управління підприємствами, галузями,
комплексами**

- Гур'янов Дмитро Олександрович* ОСНОВНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ.....3
- Кириленко Наталія Олександрівна* ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....5
- Кулька Діана Іванівна* ПРАВО ЯК СПРАВЕДЛИВІСТЬ:
ФІЛОСОФСЬКИЙ ПІДХІД ДО РОЗУМІННЯ.....8
- Лінива Ірина Сергіївна, Гук Ольга Володимирівна* СУТНІСТЬ START-UP
ПРОЕКТІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ У РОЗРІЗІ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ.....11
- Мартинюк Ганна Олександрівна, Фоменко Сергій Петрович*
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ
УКРАЇНИ.....13
- Нарзиев Санжарбек Аскарлович* ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ
МЕЖДУНАРОДНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА.....16
- Обельницька Христина Володимирівна* ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ
ТЕХНОЛОГІЇ СКЛАДАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ ЯК
НАЙВАЖЛИВІШОГО ІНСТРУМЕНТА УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ.....21
- Перит Ірина Олегівна* КОНЦЕПЦІЯ LEAN ЯК НОВАТОРСЬКИЙ
ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ В УКРАЇНІ.....23
- Стояненко Ірина Василівна, Лубенець Анастасія Олександрівна*
ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....28
- Струк Наталія Петрівна* ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВИСОКОГО РІВНЯ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ.....32
- Ткачук Меланія Миколаївна, Чухліб Алла Василівна* АНАЛІТИЧНА
ОЦІНКА ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ.....34

Черняєва Олександра Олександрівна, Зеркаль Лілія Віталіївна
ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ ЛЮДСЬКИХ
РЕСУРСІВ НА ПП«АЛЕКС V».....36

Шевченко Інна Юріївна РОЗВИТОК І
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ: СПІВВІДНОШЕННЯ
КАТЕГОРІЙ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ.....38

Шемшура Вікторія Анатоліївна ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ ТА ЇЇ
ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....40

Шемшура Вікторія Анатоліївна МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ.....42

Шматко Аліна Русланівна ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ПІДВИЩЕННЯ.....44

Якубовська Наталія Василівна ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ
УНІВЕРСИТЕТ – НЕОДНОЗНАЧНОСТІ МІСІЙ ТА ЦІЛЕЙ.....46

Менеджмент

Каменева Наталія Володимирівна, Коротий Віталій Сергійович
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ ФІРМ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ
ГАЛУЗІ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ«ПАНАЦЕЯ-ФАРМ»).....48

Черняєва Олександра Олександрівна, Кедь Олег Володимирович
РОЗРОБКА МОДЕЛІ ФОРМАЛІЗАЦІЇ СИТУАЦІЙ РИЗИКУ
ПІДПРИЄМСТВА.....50

Маркетинг

Ігнат'єва Ірина Борисівна, Зубков Руслан Сергійович ЗАХОДИ
ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА.....52

Коваленко Анастасія Сергіївна ТОТАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ
ПОВЕДІНКОЮ СПОЖИВАЧА.....54

Ковальов Богдан Леонідович, Лісовенко Вікторія Вікторівна
ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ SEO-ПРОСУВАННЯ
ВЕБ-САЙТУ.....56

Пеня Катерина Віталіївна ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТРАХУВАННІ.....58

Резник Дарина Вадимовна БРЕНДИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ
СОВРЕМЕННОГО МАРКЕТИНГА.....60

Бухгалтерський облік, аналіз і аудит

Grinenko Julia Igorivna THE IMPACT OF COST PRINCIPLES AND
STANDARDS FOR THE OPERATION OF TRANSFER PRICING.....62

Кушнір Ірина Миколаївна, Барєєва Світлана Миколаївна
ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ З ПОДАТКУ НА
ПРИБУТОК (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ЛЕГАЛ ЕКСПРЕС».).....65

Кушнір Ірина Миколаївна, Гончаров Андрій Андрійович
ВДОСКОНАЛЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПП«АЛЕКС V» НА
ЗАСАДАХ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛІНГУ.....67

Селіванова Катерина Валеріївна, Буката Яна Вікторівна
ВНУТРІШНІЙ АУДИТ У СИСТЕМІ КОРПОРАТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ.....69

Банківська справа. Гроші, фінанси і кредит

Грищук Надія Вікторівна, Рябоконт Анастасія ПОДАТКИ ЯК
СПОЛУЧНА ЛАНКА ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН.....71

*Климчук Наталія Яківна, Кузьмич Софія Миколаївна, Белінська
Марина Сергіївна* СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИМИ БАНКАМИ.....73

*Паньків Юлія Ігорівна, Яцканич Ангеліна Віталіївна, Гупаловська
Мирослава Богданівна* СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ
СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В
УКРАЇНІ.....75

Пронь Юлія Анатоліївна КРИПТОІНВЕСТУВАННЯ: МОЖЛИВОСТІ
ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕСТОРІВ.....77

Селіванова Катерина Валеріївна, Букача Яна Вікторівна ФАКТОРИ
ВПЛИВУ НА ОЦІНКУ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКУ-
КОНТРАГЕНТУ.....80

Табенська Юлія Володимирівна КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ ЯК
СКЛАДОВА АКТИВІВ БАНКУ.....82

Ушакова Оксана Анатоліївна, Бабич Марія Олександрівна
ФІНАНСОВИЙ СТАН СУЧАСНОГО БАНКУ ЯК ПРЕДМЕТ
АНАЛІЗУ.....83

Юрочко Андрій Дмитрович СПІВВІДНОСНІСТЬ ПОНЯТЬ
“ФОНДОВИЙ РИНОК” ТА “РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ”.....85

Янчук Тетяна Романівна, Букача Яна Вікторівна БАНКІВСЬКА
СИСТЕМА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА
НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ.....88

Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Клочко Ганна Андріївна РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....91

Снітко Ірина Віталіївна СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....95

Світова економіка та міжнародні економічні відносини

Іванова Маргарита Олександрівна ВПЛИВ СТРУКТУРИ
МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
УКРАЇНИ.....98

Бабенко Виталина Алексеевна, Коняєва Єлизавета Григорівна РОЛЬ
КОЕФІЦІЄНТА СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В НЕТРАДИЦІЙНОЇ
ВОЗОБНОВЛЯЕМОЇ ЕНЕРГЕТИКЕ.....100

<i>Балдинюк Вікторія Василівна</i> НОВІТНІ ФОРМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В СИСТЕМУ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ.....	103
<i>Карпенко Юлія Олегівна</i> УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	106
<i>Левашук Сергій Анатолійович</i> ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ЧИННИКИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	109
<i>Польова Ольга Олександрівна</i> ЗНАЧЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ ТА НА УКРАЇНУ.....	111
<i>Федотова Юлія Володимирівна</i> ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКО- МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ В АНАЛІЗІ ЗАЛЕЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ВІД ІМПОРТУ.....	113

ЮРИДИЧНЕ СПРЯМУВАННЯ

Теорія та історія держави і права. Філософія права. Історія політичних і правових вчень

<i>Дубинський І.Ю.</i> ФУНКЦІОНАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДЕРЖАВИ.....	3
<i>Крутась Владислава Олексіївна</i> ЩОДО СТВОРЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	5
<i>Панченко О.Г.</i> ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА.....	7
<i>Ткачов Владислав Ігорович</i> ІСТОРИКО – ПРАВОВИЙ ЗМІСТ ПОКАРАННЯ.....	9
<i>Шурко Ілля Олександрович</i> ПАТРІОТИЗМ ЯК ЦІННІСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	11

**Конституційне право. Конституційне процесуальне право.
Міжнародне право**

Maksurov Alexey Anatolevich COORDINATION OF LABOR RELATIONS
IN FINLAND.....14

Абрамова Катерина Миколаївна ЗАРОБІТНА ПЛАТА ДЕПУТАТІВ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ.....15

Дядюша Вікторія Володимирівна КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ УКЛАДЕННЯ
І РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ
ПРАВІ.....18

Федорова Анна Вадимівна ПРОБЛЕМАТИКА МІГРАЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....21

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право.
Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне
приватне право. Трудове право та право соціального забезпечення**

Брощак Людмила Володимирівна РОЗІРВАННЯ ТРУДОВОГО
ДОГОВОРУ З ІНІЦІАТИВИ ПРАЦІВНИКА.....25

Ваврик Лілія Олегівна ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ ЯК
СУБ'ЄКТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....29

Гуйван Петро Дмитрович ДО ПИТАННЯ ПРО ЄВРОПЕЙСЬКИЙ
ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ.....32

Дмитренко Артем Миколайович ОСОБЛИВОСТІ СПАДКОВОГО
ДОГОВОРУ.....37

Зигрій Олеся Володимирівна СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО ЯК
ОДНА З ФОРМ ТОРГІВЛІ ДІТЬМИ.....39

Комінко Марія Михайлівна ЮРИДИЧНІ ГАРАНТІЇ В ТРУДОВОМУ
ПРАВІ УКРАЇНИ.....41

Кучер Юлія Володимирівна ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ
ЮРИДИЧНИХ ОСІБ.....45

Олексієнко Анастасія Сергіївна ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН.....47

Олексієнко Анастасія Сергіївна ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦІВ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....50

Пасайлюк Ірина Василівна ПІДСУДНІСТЬ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО СПОРУ З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ.....53

Сароян Марія Артемівна ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ.....58

Сологуб Вікторія Вікторівна ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ.....60

Харитоновна Олена Сергіївна, Яковенко Ольга Іванівна НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ І ЧАСУ ВІДПОЧИНКУ (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ«ВЕСКО»).....62

Хворостяна Ольга Петрівна ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ.....65

Черняєва Олександра Олександрівна, Колосов Руслан Володимирович ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СПАДКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....67

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право.
Судоустрій. Правоохоронні органи, прокуратура та адвокатура**

Шевчук Олена Олександрівна ВОЛЯ, ЧЕСТЬ І ГІДНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ.....70

**Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право.
Митне та податкове право. Муніципальне право**

Фулга Адам Анатолійович РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЮ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ.....75

Антикорупційна діяльність

<i>Кушнір Ірина Миколаївна, Годжаєв Мехді Фузулі огли</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ЕЛЕКТРОННЕ ДЕКЛАРУВАННЯ.....	78
<i>Кушнір Ірина Миколаївна, Шамаріна Лілія Вікторівна</i> ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ МЕТОДІВ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	80

Підписано до друку 04.06.2019р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублюкаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 90 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, Україна, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99
E-mail: tooums@ukr.net

